

של מי המגדר הזה בכלל? הבניות חברתיות ומגדריות בזהות טרנסג'נדרית

יפתח היבנר

עבודת גמר מחקרית (תיזה) המוגשת כמילוי חלק מהדרישות

לקבלת התואר "מוסמך האוניברסיטה"

אוניברסיטת חיפה

הפקולטה למדעי החברה

הפקולטה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

נובמבר, 2011

של מי המגדר הזה בכלל? הבניות חברתיות ומגדריות בזהות טרנסג'נדרית

מאת: יפתח היבנר

בהנחיית: ד"ר יובל יונאי

עבודת גמר מחקרית (תיזה) המוגשת כמילוי חלק מהדרישות

לקבלת התואר "מוסמך האוניברסיטה"

אוניברסיטת חיפה

הפקולטה למדעי החברה

הפקולטה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

נובמבר 2011

מאושר על ידי _____ תאריך _____

(מנחה העבודה)

מאושר על ידי _____ תאריך _____

(יו"ר הוועדה החוגית למ"א)

תוכן העניינים

תקציר.....V

מבוא.....1

רקע תאורטי

הבניות חברתיות ותרבותיות של מגדר.....3

דוגמאות מגדר שונות.....9

טרנסג'נדרים.....13

היסטוריה.....15

זהות טרנסג'נדרית.....18

המסד הרפואי וטרנסג'נדרים.....21

טרנסג'נדרים ופמיניזם רדיקלי.....24

מתודולוגיה.....28

צורת דגימה.....30

שיטת ניתוח.....31

ממצאים

מעבר-passing.....33

פרפורמנס.....41

גוף.....47

גבר שלכוד בגוף של אישה.....53

נרטיב.....57

60	זהות
70	דין
74	שפה
76	סיכום
79	ביבליוגרפיה

של מי המגדר הזה בכלל? הבניות חברתיות ומגדריות בזהות טרנסג'נדרית יפתח היבנר

תקציר

החברה היא גורם מרכזי בחיינו, החל מהלידה ועד המוות, שמשלבת בתוכה שלל הבניות חברתיות. עקב כך, עבודה זו תחקור את השפעת ההבניות החברתיות והמגדריות על תפיסת הזהות הטרנסג'נדרית. מגדר הוא גורם מארגן מרכזי בחברה, כיוון שהוא גלוי ולא ניתן להסתירו. יש לו השלכות רבות כיוון ששוויון בין המינים והמגדרים לא מתקיים, והוא גם בעל כוחות סמויים. חלק מההבניות העיקריות שלנו נשען על תהליכי חיברות מגדריים, הצורה שבה עלינו לנהוג בהתאם למין שנולדנו איתו: זכר-גבר, נקבה-אישה. עקב כך, מי שחש שאינו במגדר הנכון שיוחס לו בלידה, חווה אי התאמה זו לאורך כל חייו, עד אשר מגיע לשינוי המיחול. המחקר הזה בדק את הזהות של אנשים אלו וההבניות החברתיות של כך.

במחקר זה ניתחתי הודעות בפורומים של טרנסג'נדרים, בעברית ובאנגלית, בשנים 2005-2009. הבחירה בשתי שפות שונות נעשתה על מנת להשוות בין שפות עם יחס שונה כלפי המגדר והמין (עברית היא שפה עם נטיה מינית בפעלים, לעומת האנגלית שלא). שיטת הניתוח שבה בחרתי היא (CDA) Critical Discourse Analysis, כיוון שעיקר עיסוקו הוא חשיפת המבנים החברתיים, השיחיים, החומריים והאידיאולוגים אשר מתרחשים מאחורי השיח של אנשים והאידיאולוגיות המשרתים.

ממחקר זה עלו כמה נושאים שמעסיקים בעיקר את הטרנסג'נדרים, דוגמת הנרטיב האישי שלהם, הדרך שבה הם מצליחים להיראות כלפי החברה במגדר שלהם. עיקר העיסוקים שהטרנסג'נדרים העלו הם לרב עיסוק פיזי, ולא בצד הנפשי-מנטלי והזהות המגדרית ששייכת לכך. אפשר להניח שזה נובע מכך שהחברה שופטת את מגדרו של האדם בעיקר על פי החיצוניות ולא על פי הפנימיות.

מקריאת ההודעות וניתוחן עולה כי הטרנסג'נדרים אינם מאתגרים את הסדר החברתי-מגדרי וכמעט תמיד מאשררים אותו. הטרנסג'נדרים כמעט לעולם לא ישארו במצב לימינאלי מבחינה מגדרית, הם גם לא יכתבו על חוויות שליליות לאחר ניתוח שינוי המין והם תמיד ישתדלו לענות

לסכימות המגדריות הקיימות בחברה. כמו כן, החוויות ועיצוב הזהות מהפן המגדרי בין דוברי האנגלית לעברית הן זהות וניתן להניח שזה נובע מההשפעה הרבה של התרבות דוברת האנגלית על הישראלית.

מבוא

במהלך העשורים האחרונים ניכרת עליה בנראות של התנהגויות מיניות ומגדריות אשר שונות מתחום הנורמה המקובל. תופעה זו בולטת בעיקר החל ממהומות Stonewall ב-1969 בניו-יורק, מהומות אשר היווה את השלב הראשון בדרך ללחימה לשחרור מיני ומגדרי. בזמן שהקהילה ההומו-לסבית חווה קבלה נרחבת בקהילה המערבית, נראה כי הטרנסג'נדרים ושונותיות מגדריות אחרות נשארים מאחורה. הטרנסג'נדרים, אשר מהווים אחוז קטן יותר בקהילה הכללית (כ-3% מכלל האוכלוסיה, לעומת 10% מכלל ההומואים והלסביות) הפכו החל משנות ה-90 למושא מחקר פורח באקדמיה.

בתחילת העיסוק של האקדמיה בטרנסג'נדרים, היא עסקה בעיקר באספקטים רפואיים ופסיכולוגיים, כאשר בשנים האחרונות ניכר מעבר לדיסציפלינות כמו סוציולוגיה. בתוך לימודים אלו בעיקר בודקים את חוויות הזהות של הטרנסג'נדרים, הנרטיבים, האישיות, הקבלה החברתית, מנסיים אף למצוא סיבות לכך ואת האספקטים הנפשיים של התהליכים הללו. יחד עם זאת, המחקרים התעלמו מהאספקטים של הצורה שבה החברה מבנה את הזהות של הטרנסג'נדרים. מגדר ומקומות בחברה נחקר רבות במהלך השנים וחוקרות בעיקר, שבאו עקב המהפך הפמיניסטי, הראו את המקום המשמעותי של מגדר כצורה מארגנת בחברה (למשל נשים שמרוויחות פחות מגברים כמעט בכל מקום בעולם). בהגדרה מבחינה הבנייתית: מגדר הוא מערכת התנהגויות שמצפים מגבר, או אישה לקיים. (Rothblatt, 1995; Lorber, 1993; Andersen, 1997). מגדר יכול להיות גם מערכת ההתנהגויות שמי שנתפס כגבר, או כאישה, מקיימים למעשה. עקב כך, היה ניתן להניח שמגדר משפיע על כל צעד בחיינו, כמו גם לבדוק כיצד הוא מתכונן ומתעצב. כיוון שהמהות העיקרית של טרנסג'נדרים היא עיסוק בשאלות של מין ומגדר, ההבניות המגדריות-חברתיות קשורות קשר בל ינתק לעיצוב הזהות האישית שלהם, כמו גם מקומם בחברה. מטרת מחקר זה היא לבדוק את עיצוב הזהות של הטרנסג'נדרים על ידי המגדר, החברה וההבניות החברתיות. לשם כך בדקתי הודעות בפורומים אינטרנטיים בין 2005-2009 בשפות עברית ואנגלית, תוך כדי דגימה של כל הודעה שלישית. על מנת לנתח את ההודעות הללו השתמתי ב (CDA) Critical Discourse Analysis.

CDA הוא סוג של חקירה אנליטית שבודקת את הדרך שבה כח חברתי שולט, מנצל לרעה ומקיים אי שוויון על ידי אמצעים מרכזיים דוגמת: טקסט, דיבור בהקשר חברתי ופוליטי ומניפולציות. לכן אפשר לראות טקסטים כחלק מאירועים חברתיים. הבחירה שלי בשיטה זו נובעת מכך שהיא עוזרת לחשוף את ההבניות החברתיות שמאחורי השיח ובכך להראות כיצד עיצוב הזהות של הטרנסג'נדרים נעשה בעזרת הבניות שיחניות וחברתיות תוך כדי נתינת מקום לטרנסג'נדרים.

רקע תאורטי

הבניות חברתיות ותרבותיות של מגדר

חשוב להבחין בין מין למגדר בתחום הסוציולוגיה. מין הוא המין הביולוגי שאיתו נולדנו, זכר, או נקבה. מגדר הוא אוסף התכונות החברתיות שמגדירות גבר, או אישה אשר אינו ביולוגי¹. הגדרה נוספת היא: מגדר הוא מערכת התנהגויות שהחברה מצפה מאנשים בעלי ייחוס של "זכר" או "נקבה", או לחילופין גבר או אישה לקיים. (Rothblatt, 1995; Lorber, 1993; Andersen, 1997). בצורה מסורתית מגדר נחשב לסטטוס שיוכי, כדבר שנכנסים אליו ללא שליטה. דבר זה נכון חלקית לתפיסתי¹. לדעתי מגדר הוא משהו מושג, גם אם לא בצורה מודעת. כדי שיתפסו אדם כהווייה בעלת מגדר הוא אינו מחויב להיות לפי המין שאיתו נולד. פעמים רבות אנשים מתבלבלים סביב כאלו שאוהבים לשחק עם המגדר וגם כאלו שלא דווקא משחקות עם המגדר (דבר זה רווח בקרב לסביות גבריות, בוצות, שפונים אליהם בלשון גבר). כך, המגדר הוא משהו שאנשים מאשררים אותו כל הזמן מחדש, על אף שמוענק להם בלידה. המגדר נבנה דרך אמצעים פסיכולוגיים, תרבותיים ואמצעים ומצבים חברתיים. סוציולוגים מראים שהבניות, כמו מגדר, מתקיימות ומשפיעות על החיים שלנו, בצורה שבה אנו חושבים, מתנהגים ומתלבשים (Bussey & Bandura, 1999; Marion, 1995). המגדר נבנה כתוצאה מרציונל לסידורים חברתיים שונים, כאמצעי ללגיטימציה של חלוקה בסיסית של החברה בצורה דיכוטומית. החברה האנושית נוהגת להתמייין על פי מבנים, למשל גזע, אתניות, דתות, ומגדר הינו אחד מהכלים הנוספים (West & Zimmerman, 1987). מגדר הוא חלק מפוליטיקת זהויות מצטלבות, שגורמת להשפעה ונוצרת כהשפעה של כל תחומי החיים, והללו גורמים להשפעה על המגדר והזהות. עקב כך לא נוצרת זהות גברית ונשית אחת (Elliot, 2009). מגדר הוא התפיסה שיוצרת את המין על בסיס יומיומי כיוון שהזיהוי המיני של האדם שמולנו מתבצע ברב המקרים על פי המגדר אשר אנו תופסים שהוא שייך אליו. המגדר מתגלם בצורה שבה אנו מפרשים את ההכללות של המיניות רבת המשמעות כדי לבנות את התפיסה של עצמנו ביחס לסיווגים של זכר ונקבה. אין בהכרח קשר לצורה הפיזית או הטבעית של הגוף, אלא לצורה הנתפסת של הסובייקט הממוגדר (Epstein & Straub, 1991). כך, לא יפלא לראות שהתנהגות חברתית והופעתם החיצונית של אנשים עולות בקנה אחד עם שני מינים ומגדרים מובחנים, אשר קשורים אחד לשני.

¹ וראי את התזה כמחזקת טענה זו.

הפרקטיקה המגדרית שלנו צריכה להיות בהתאם לציפיות החברה מאתנו, תוך כדי ביטויים התנהגותיים שעולים בקנה אחד עם התפיסה החברתית הרווחת, אם אין ברצוננו להיחשב כחריגים. מאפיינים גבריים נועדו לסמן גברים וזכרים, ומאפיינים נשיים נועדו לסמן נשים ונקבות. חברות מגנות על מה שהן תופסות כגברי וכנשי, ומטילות עונשים ופיקוח על אלו שסוטים מהדרך הזו (Docter, 1990). תפיסות של גבריות ושל נשיות משתנות מתרבות לתרבות, על אף שניתן למצוא דמיון בקרב חברות שונות בעולם שלנו, גם בתוך העולם המערבי וגם מחוצה לו. חברה נוהגת להתייחס לסטריאוטיפים מגדריים כנורמות, כמקובלים, כטבועים וכאמיתות נצחיות (Chiland, 2003). הסטריאוטיפיות המגדרית היא בעלת מטרה עיקרית להצדקה של גישות שונות כלפי אנשים עם מגדר שונה. השפה יוצרת לנו זהויות וקטגוריות וכך ברגע שהקטגוריה נוצרת, בני אדם נוהגים להתחיל להשקיע בתכונות סביב אותה קטגוריה ולאכופ את המציאות של התכונות על ידי אימון למגדר ולביטוייו. המגדר נהיה נבואה שמגשימה את עצמה שנכפית מילדות עד שזה נדמה כהופך לחלק מהטבע שלנו. כך יצחקו על ילד שמתנהג כמו ילדה, למשל משחק בבובות של ילדות. בגיל מבוגר רב הגברים וגם הנשים לא יחשבו על המשמעות של גבר וגבריות, מה זה אומר לגביהם, האם עונים לתפיסות חברה ורובם בכלל לא יבינו שיש מגדר ומין ואלו דברים שונים.

התפיסה של מגדר כמובנה חברתית נפוצה בכתיבה הסוציולוגית, בעיקר בסוגית המגדר, אולם עד היום חוקרים וחוקרות רבים נוטות להתבלבל ולדבר במין/מגדר הלא נכון על טרנסג'נדרים או על א/נשים בכלל. כמו כן חלק מהחוקרים משתמשים במינוחים מגדריים כאשר כותבים על מין ולהפך. דוגמה לכך אפשר לראות בהערה 1 לעיל. בצורה קצת אחרת, קונל (2009) טוען שמגדר היא הפרקטיקה שסביבה מאורגנת כל הפעילויות החברתיות. למשל, סביב הפרקטיקה הזו סובבים מבנים והתהליכים של הרבייה האנושית, וגם מוסדות דתיים, כלכלים ופוליטיים. ניתן לראות שכאשר נשים מתחילות לחדור למקצועות בעל יוקרה גבוהה, דוגמת רפואה בישראל, אז הגברים מתחילים לחפש תחום אחר שסגור בפני נשים ויוקרתי לעבוד בו. המגדר הוא תהליך היסטורי ולא מערך מקובע של גורמים ביולוגיים. חומריותו של הגוף אינה נותנת מענה להבנה מוחלטת של המגדר אלא צריך למצוא דרך יותר עמוקה כדי להבין את כל רבדיו של המגדר והשפעתו על הזהות האנושית (Lorber, 1999). דוקטר טוענת שזהות מגדרית היא מבנה חברתי היפותטי, קרי, תלוי הקשר ויצירת חברה.

בכך המגדר אינו שונה למשל מזהות אתנית, או זהות דתית. (Docter, 1990). המגדר הוא תהליך יומ-יומי שנעשה על ידי ספיגתו באמצעים שונים, חלקם ישירים וחלקם מרומזים (Marion, 1995). ווסט וזימרמן טוענים שהמגדר הוא הישג שגרת, מתודי שמתרחש שוב ושוב (West & Zimmerman, 1987). כדי להגיע למסקנה זו, הם שואבים מהאינטראקציה הסימבולית של גופמן וטוענים ש"עשיית מגדר" doing gender היא פעילות תפיסתית סבוכה. פעולה זו מערבת אינטראקציות ברמה היומיומית שיוצרות תפיסות מסוימות כביטוי לטבע גברי ונשי דרך האינטראקציה שנקבעה עקב תכתיבי החברה. קשה לכמת, להצביע ולהסביר שכך נוצר התהליך המגדרי. זוהי תפיסה חמקמקה ועמוקה בתרבות האנושית. הקושי הזה נובע גם מכך שחברים בחברה מסוימת, מתייחסים לתבניות תרבות כמובנות מאליהן ושואבים מהן ידע מרומז לחבריה בכל הנוגע לאופי, התנהגות ומחשבה שנחשבים לנכונים ושצריך לפעול על פיהם.

כפי שצוין, בצורה מסורתית, ובעיקר בחברה המערבית² מתקיימים שני מגדרים בצורה חובקת עולם-גברים ונשים, כשהגבר מיוחס לזכר והאישה לנקבה (Gagne and Tewskbury, 1998). הזכר חזק יותר פיזית מהנקבה, ולכן האישה נתפסה ככזו שעסוקה במאפיינים חלשים ועדינים, והגבר כמי שעסוק בצדדים פחות רגשיים. כך נוצר אי-שוויון שקיים במשך אלפי שנים בחברה המערבית וברב החברות בעולם בין גברים לנשים, כך שידם של הגברים על העליונה. בניגוד לכך, ניתן להניח שהשפעה זו לא היתה כה שרירה וקיימת בעבר כי בחברות הפשוטות ביותר, חברות ציידים-לקטים שעדיין קיימות בשולי העולם המודרני, מתקיים שוויון מלא בין הגברים לנשים (Sahlins, 1972).

בתרבויות רבות, כולל התרבות המערבית, רואים גבריות ונשיות כדיכוטומיה, ולא כרצף ואין אפשרות לקיומו של מגדר נוסף. כמו כן קיימת הטיה גברית בשיח הדומיננטי מערבי, מכיוון שהעולם המערבי נשלט על ידי גברים במשך אלפי שנים. הטיה זו שלטה באחרות המינית ובניתוח של האחרות המינית במהלך השנים. כך יצא שהחשיבה הגברית המגדרית³ השלטת בחברה המערבית לא אפשרה ליותר משני מגדרים להתקיים, גם אם מגדר שלישי התקיים לא לפי עיני ניתוח של חברה

² בקרב עמי המזרח, דרום אמריקה, אינדיאנים ועוד ניתן לראות תפיסות מגדר שונות ואף מורכבות יותר. הזהות המגדרית נזררת, מורחבת וממשיכה את הזהות המינית הדיכוטומית.

³ מין ומגדר נתפסו ועוד נתפסים רבות כאחד הם

מערבית. יחד עם זאת, אם במין יש יותר משני מינים⁴, כיוון שלא רק איברי הרבייה שלך קובעים את מינך, אז גם אין סיבה שבמגדר יהיו רק שניים. הסכימות המחשבתיות הכריחו את אלו שחוו את עצמם במגדר שלישי, לראות את עצמם כגבר, או אישה. המגדר תמיד נתפס כטבע של זהות מינית ביולוגית אבל הוא אינו פרקטיקה מינית בכל המקרים. רק לפעמים ענין של בחירת הגוף הסובייקטיבי המיני שתואם את ציפיות החברה. אדם יכול להיות עם גוף מיני של נקבה ולחוש עצמו כגבר מבלי שיהיה קשר בין השניים. חשוב לציין שבחברה יש הרבה אנשים שלא פועלים ומתנהגים לפי מודל סטריאוטיפי של מגדר שמצופה מהם. יחד עם זאת הם עדיין נכללים תחת קטגוריה מגדרית שנקבעה מראש (Devor, 1989).

ייחוס מגדרי הוא כאשר מתסכלים על אדם ומחליטים שהוא גבר או אישה (Lott and Maliso, 1993). כך נתפסים אפקטים של מגדר שמיוחסים לסובייקט. ייחוס מגדרי תלוי ומתרחש לפי רמזים של הסובייקט שקובעים את מגדרו, ומי שמקבל אותם בתוך מערכת מגדר דו קוטבית. ייחוס מגדרי מתרחש גם כשהתרבות אומרת שאתה בן מגדר מסוים. ברב התרבויות הייחוס מתרחש בלידה על פי המין שלנו. זהות מגדרית היא התאוריות של עצמנו ביחס לזהויות גבריות ונשיות. כדי להעריך אותה יש לשאול אנשים כיצד הם חשים ביחס לזהותם הגברית והנשית. השאלה הזו מורכבת, כיוון שחלק מהאנשים עוסקים בכך רבות (למשל בעלי נטייה מינית שונה שמציגים לרב גם מגדר שחורג מהנורמות, או למשל טרנסג'נדרים), וחלק מהאנשים אינם חושבים על כך בכלל. בשיח היומ-יומי שלנו, בני אדם נוטים להשתמש במונחים גברי ונשי. רובם מייחסים זאת לשני המגדרים שמולנו, ואין זה נתפס כבחירה שלנו שתלויה הקשר. כמו כן, התרבות המערבית מקבלת ומעודדת וריאציות על המגדר, כל עוד הן אינן מערערות על ההשקפות שלנו על המגדר, כל עוד לא נרגיש שתפיסת המגדר שלנו מאויימת על-ידן (Hubbard, 1998).

הזהות המגדרית היא פיתוח אישי של כל אדם עם קשר לייחוסו המגדרי, אך לא בהכרח הייחוס והזהות יתאימו. זהות מגדרית עונה לשאלה מי אני? האם אני גבר או אישה? האם אני לא זה ולא זה? כל אחד מחליט לעצמו דרך מכבש הלחצים החברתיים וההבניות שספג מילדות, וזאת גם אם בכלל מצליח להבין שהמגדר שלו נקבע לו. לא ניתן להעריך את המבנה של המגדר בחברה מבלי

⁴ כפי שחוקרים מודרניים טועני יש מין שנקבע על פי איברי הרבייה, אך גם הורמונלי, כרומוזומי ועוד הסברים ביולוגיים (Chiland, 2003).

להגיע למידע סובייקטיבי בנוגע לחוויה של האדם לגבי הזהות המגדרית שלו. מושג הזהות הוא סיכום התאוריות של האדם לגבי עצמו, בצורה מודעת ולא מודעת כמו גם המאפיינים שלו (Whittle, 2000). התהליך של חיברות מגדרי שולט בנו (Lorber, 1993, 1999). ראשית, הוא נותן הגדרה של עצמנו, ולאחר מכן של העולם ואיך אנו מתמקמות בו (Marion, 1995). התהליך מוסיף הגדרה של האחרים וקשרינו איתם. תהליך החברות יכול לעודד ולרפות (דרך משוב חברתי ואינטראקטיבי) את הרכישה של כישורים מסוימים שמתאימים למגדר שקבעו לנו לכל אורך חיינו (Docter, 1990; Lott and Maliso, 1993). למשל נערה לומדת שהוגינה שלה ממקמת אותה במקום מסוים בפטריארכיה דרך הלימוד החברתי, שמסביר לה שהיא לרב פחות טובה, וכמו כן שהיא צריכה להיות אישה (Hird, 2002). כך גם טרנסג'נדרים מסתכלים בדיעבד על חוויות חייהם ומגלים שחוקי המגדר נלמדו בגיל צעיר. עקב החקירה העצמית, יש להם מודעות שהולכת ומתפתחת למגדר שמיוחס להם ולזהות שהם חפצים בה שאינה מקובלת חברתית (Hines, 2007).

הורים לילדים הם בעלי מערכת אמונות גלויות וסמויות בנוגע למין, למגדר ולקשר שביניהם. כך הם מעבירים את אמונותיהם לילדיהם, לעיתים בצורות שאינן מכוונות וברורות להורים עצמם. נקבות שנולדו יתוארו רבות במונחים כגון חלשות וקטנות. לילדים זכרים, הורים נוהגים להתייחס יותר בפיזיות, פחות במילוליות, בצורה שעונה לגישה תרבותית שולטת, שאומרת שזכרים הם יותר קשוחים ואגרסיביים, עצמאיים ובעלי יכולות אינטלקטואליות. ההורים מעודדים את ילדיהם הזכרים לחקור ולהסתכן, בזמן שאת ילדותיהן הנקבות ההורים מעודדים להשאר קרובות להורים וזכות לשבחים אם מבקשות ומחפשות עזרה. למרות זאת, במציאות, נקבות בגיל צעיר ותהליך גדילה מוקדם בוגרות, פעילות ומודעות יותר מזכרים. בתורם, ילדים אלו גם יעבירו דברים אלו לילדיהם כיוון שזוהי חלק מההבניה החברתית של המגדר והתכונות המצופות מכל אחד מהמינים.

המגדר נוצר לא רק בספירה הפרטית, אלא גם דרך פרקטיקות של מוסדות והסדרים חברתיים, תרבות חברתית וארגונים חברתיים כמו בתי ספר, עסקים כלכליים, כנסיות וסוכנויות של המדינה (Miggi, 2001; Davidson & Gordson, 1979). כבר בחדר הלידה מכריזים האם הילוד הוא בן או בת, ולא זכר או נקבה. בשפה היומיומית הכינויים בן, או בת הם במובן המגדרי ולא במובן המיני, וכך גם המוסד הרפואי כופה את ההבניה המגדרית, כי גם הוא שבוי בתוך אותם מנגנונים של הבניות מגדריות וכך משעתק אותם. ניתן לראות הבניות מגדריות כבר אצל ילדים (Andersenm, 1997).

אנדרסנם טוענת ששמות של בנים יהיו קצרים יותר ושל בנות ארוכים יותר. בנים יעליבו ויתרברבו יותר מאשר בנות. כאשר ישנם קונפליקטים, הבנות הן אלו שתנקוטנה בגישה פייסנית. עולם הילדות שופע צבעים, צעצועים ודיבור כלפי ילדים שהובנה חברתית כמאפיין של כל אחד מהמינים. למשל, לילדות ידברו במילים שקשורות למראה חיצוני, ולילדים במילים הקשורות לתכונות. כאשר סוציולוגים דנים בהבניה חברתית של מגדר, הם דנים בתהליכים שמערבים ציפיות כלפי הילד והגבר, הילדה והאישה. אנדרסנם אינה היחידה שטוענת כך. כך גם Davidson and Gordon (1979) טוענים שתהליך החברות המגדרי הוא מאפיין חשוב באישיותו של הילד ובאינטראקציה שלו עם הסביבה. כמו כן תהליך המגדור הוא דרך חברתית להשגת שליטה של החברה בילד (Andersenm, 1997). יש חוקרים שטוענים שמגדר וההתנהגויות הקשורות למגדר הם לאו דווקא לימוד חברתי, אלא קשורים לשלל תחומים שמצטלבים לכדי תחום אחד שהוא המגדר הנתפס על ידי החברה. הם טוענים שגם למח יש תפקיד (Bussey & Bandura, 1999). כך פאוסטו-סטרלינג טוענת שיש שילוב של גנטיקה ושל ביולוגיה ושל הבניות שקובעות את התנהגות האדם שלבסוף נוצר המגדר (Fausto-Sterling, 1985). היא טוענת תפיסות של מגדר על ידי החברה אינן מובנות רק על פי הופעה, אלא משלבות רפואה, גנטיקה (מראה פיזי) ולכן אינן מורכבות מדבר אחד קונקרטי (Fausto-Sterling, 2000).

רב האנשים אינם עונים במדויק לתפיסות החברה הכלליות והרווחות לגבי מגדר. כולם מודעים להן (בגלוי, או בסמוי), אך כולם חורגים מהן מי בגלוי, מי בסמוי, בחריגה קיצונית או מזערית. חריגה כזו היא למשל העדפת תחומים שנחשבים נשיים על ידי גברים, או תחומים שנחשבים גבריים על ידי נשים. בקרב הנשים הדוגמאות רבות עקב נסיון להשגת שוויון, למשל כיום יש נשים שנוהגות באוטובוס, מוניות, מוסכניקיות, הייטקיטיטיות⁵. נשים אלו ואחרות נוהגות בצורה אגרסיבית ואסרטיבית, התנהגויות הנתפסות כגבריות. בקרב גברים אפשר לראות גברים שיותר רגישים, לוקחים חופשות לידה במקום האם, מתנהגים בצורה שנחשבת נשית, למשל עדינות. כפי שצוין תפיסת מגדר היא אידאית, ועל כן אין באמת התנהגות מגדר של גבר, או אישה שניתן להכניס לתבנית. מה שקיים הוא הקשרים שונים ופירושים שונים שהחברה נותנת בסיטואציות שונות (Devor, 1999).

⁵ תחום ההייטק היה סגור לנשים כמעט לחלוטין עד אמצע שנות ה-90.

פמיניסטיות אימצו את המונח "מגדר" בכדי לשחרר את מחשבתן ממגבלות הטבע והביולוגיה. ברגע שפמיניסטיות התחילו להשתמש במונח "מגדר" בהפרדה מהמונח "מין", הן יכלו לערער על הסדר החברתי הקיים, על התפקיד המסורתי של הנשים, על התכונות הנשיות, ולאחר מכן גם על תפיסות של גבריות ותפקידים מסורתיים של גברים וזהותם. העקרונות הללו תופסים חזקה דרך רטוריקה, סמלים ודימויים שקשורים למגדר דרך הקצאת משאבים, עמדות כח וסמלים. ערעור הסדר החברתי התאפשר כיוון שברגע שהחלו לדבר על מגדר כהתגלמות נפשית של בני אדם, במנותק מהמבנה האנטומי שאיתו נולדים, אזי הפמיניסטיות יכלו להראות שהמגדר הוא קונסטרוקט תרבותי. גם אם המגדר הוא משהו שאין לחיות בלעדיו וטבוע כה עמוק בנפש האדם ואולי החברה רק מעצבת אותו לצרכיו, גם אז יכלו הפמיניסטיות להראות שהעיצוב החברתי הוא לצורך הפטריארכיה. בקרב התפיסות הפוסט מודרניות של המגדר ניתן למצוא את ג'ודית באטלר (Butler 1999) הטוענת, שמגדר הוא תמיד חזרה וחקיו של טקסט שהתכונן וכוון בעבר. כך גם הגוף והזהות הם חזרה על שיחים שקיימים ומתכוננים ומכוננים מחדש. אין מגדר מהותי ומקורי, אלא תמיד חיקוי של חיקוי של חיקוי שאנו בוחרים (לא מדעת) ואשר בוחרים לנו במסגרת האפשרויות של החיקויים הקיימים מאותו רגע שבו החלטנו על זהות מסוימת שקיימת אצלנו. הכח של הזהות ושל אופני ביצוע המגדר היא מחזרה מרובת שנים. היא טוענת לפרפורמטיביות, שהיא הביצוע של הדמות שאותה אנו בוחרים לעטות. כך גם הזהות הטרנסקסואלית יכולה להיות⁶ ככזו שנבנית על זהויות טרנסקסואליות ומגדריות קודמות ולא חלק מהאותנטיות העצמית. לפי באטלר האותנטיות העצמית אכן קיימת, רק שאין אנו יכולים להגיע אליה, אלא רק לשאוף ולהתקרב אליה.

דוגמאות מגדר שונות

הספרות האנתרופולוגית מביאה דוגמאות רבות לכך שמערכות מגדר שונות מתקיימות בחברות שונות, והייצוג המגדרי במערב שונה מאוד מזה המקובל במספר חברות אחרות. דוגמה שונה מהמערב היא תאילנד. בתאילנד קיימים ה kathoey (בישראל ידועים כליידי בויז). הקתואי הוא לרוב זכר, שמתנהג בסגנון נשי ואף לובש בגדי נשים. הקתואי לרב נמשך מינית ומקיים יחסי מין עם גברים, אבל קשה להגדיר אותו כהומוסקסואל במובן המערבי, כי הזהות המגדרית שלו אינה גבר.

⁶ הבחירה במילים "יכולה להיות" היא מכיוון שעבודה זו לא עוסקת באטיולוגיה של טרנסקסואליות וגם באטלר לא מתיימרת לעסוק בכך.

בעיניים מערביות הוא יחשב כהומוסקסואל, אם כי הבינאריות לא רלבנטית כלפיו בתוך החברה שלו. הקתואי מתקיים עם איפור או בלי, מכיוון שמהותו היא להיות קתואים מבלי שיצטרכו "לעבור" (to pass)⁷. זוהי קטגוריה שכוללת גברים הדומים למה שבמערב מכונה "טרנסקסואלים" בעלי זהויות טרנסווויסטיטיות (Rosalind, 1994). בתאילנד היצוג הדומיננטי של מין ומגדר ממוקד דרך פטישים (fetish) של יופי נשי אידיאלי במבט ההטרוסקסואלי. הקתואי אינו פוגם ואינו משנה את הדימוי האידיאלי של גבר או אישה, אלא יוצר נקודה חדשה במשולש שהיא לא אנטי-תזה לאף מגדר. הזהות נתפסת כטבעית וכטבועה בו לחלוטין, ולמרות שמבחינת איברי המין שלהם הם גברים ולא נשים (לפי התפיסה המערבית). הקתואים עצמם אינם תופסים את המערכת המגדרית כמורכבת מגברים ונשית בלבד. המערכת הזו היא של מגדר, אך לא של נטיה מינית.

דוגמה נוספת היא ההיג'רות (Nanda, 1990). היג'רה הוא שם עצם זכר⁸ בשפה ההודית והן בחברה ההודית, בעיקר בדרום תת-היבשת ההודית אך לא רק. משמעות המילה היא של מהות גברית אבל לא מושלמת. ההיג'רות מסגלות לעצמן התנהגות נשית, אך יכולות לעבוד במקצועות גבריים. רובן עובדות במקצועות שהן יוניסקס. ההיג'רות הינן נשים (על פי תפיסה מערבית מסורתית המחלקת מגדר ומין לשתי קבוצות) שנולדו ביולוגית כזכרים אשר נחשבות ללא סקסואליות. חלקן בעשורים האחרונים עוברות תהליכי סירוס על מנת שלא תוכלנה להיות מיניות בכלל, כיוון שתפיסתן היא שאין להן תפקיד מיני והאמצעים הרפואיים היום מאפשרים לעבור זאת בצורה קלה יותר. המערב אינו רואה בהן גברים, אלא יחשיבן כנשים לפי תפיסותיו בעוד שההודים אינם רואים בהן נשים מוחלטות, מכיוון שהן אינן מקיימות את התפקיד הנשי המסורתי, אלא יוצרות מגדר נוסף וחדש, שהוא לא שווה מעמד למגדר הגברי והנשי בהודו ולאו דווקא מהווה חלק ממערכת המגדרים הללו. אפשר להגיד שההיג'רות הן מגדר מחוץ למערכת המגדר הבינארית. בהינדואיזם רואים אמביוולנטיות כדבר בעל משמעות רבה וכח רב. ישנן היג'רות שמזדהות כלא נשים ולא גברים, אלא רק כהיג'רות וישנן כאלו שאומרות שהן כמו נשים, אך מודעות לכך שהן לא נולדו כנקבות-נשים לפי התפיסה החברתית בהודו ועל כן אינן נשים. ההיג'רות מתנהגות לעיתים בצורה אגרסיבית יותר מנשים "רגילות". דוגמה נפוצה לכך היא כאשר הן מאיימות על בני הבית אשר באו לחגוג עימו שמחה כגון הולדת ילד ובעל הבית לא שילם להן, למרות שלעיתים הוא לא הזמין. אך מצד שני הן מתנהגות בצורה נשית

⁷ Passing מאפיין קבוצות מיעוט רבות ובעיקר להטייבים במקומות שבהם יש אפליה. משמעות לעבור בהקשר ההומו-לסבי-בי היא להיראות כסטרייט, במובן הטרנסגינדר היא להיות כמגדר שבחרת מבלי שידעו שאתה השתייכת למגדר אחר בעברך. ⁸ על אף ששם העצם הוא זכר, אתייחס אליהן בצורה של נקבה, כיוון שזהו המונח הקרוב ביותר במערב לתפיסתנו אותן.

טיפוסית בהרבה מקרים. החברה תופסת אותן לא כגברים ולא כנשים אלא כמגדר שלישי וחדש עם תפקידי מגדר שאינם ברורים לעין המערבית. ההיג'רה הוא גם תפקיד מגדרי, ולכן חשוב להסתכל על הזהות והתפקידים המגדריים שלהן. הפרספקטיבה של התפקיד המגדרי בנרטיב שלהן הוא אינו חד משמעי ומשתנה מאחת לשנייה, כאשר הן אינן מנסות לעבור כנשים. חלק רואות עצמן כנקבות, זכרים נשיים, או אנדרוגיניות. כיוון שהודו היא תת-יבשת עצומה, כך הזהויות השונות בין חלקי תת-היבשת משתנות בנוגע להיג'רה. הזהות המגדרית שלהן מבוססת בין היתר על מה שאחרים אומרים בנוגע למי שהן, איך שהן נראות, התפקידים שלהן, העבודה שלהן בקרב הטקסים. המקרה של ההיג'רות מראה נזילות של התפקיד והזהות המגדריים שעוברים טרנספורמציות במהלך החיים.

ההיג'רות משקפות מיניות נשית אגרסיבית מאוד. זהו המקור לחשש מפניהן. כמו כן רבות מהן נמשכות לגברים, מה שבתפיסה של החברה ההודית הופך אותן להומוסקסואלים וגורם ללעג בציבור. הציבור המערבי אינו מבין שהן אינן רואות את עצמן כגבר הומוסקסואל, על אף שלרב בן זוגן הוא גבר גברי שהינו בעל תפקיד החדירה בעת קיום יחסי מין. בהודו, ההיג'רות הן דבר מקובל ולא רואים בהן כמשהו חריג, יחד עם זאת שמור להן מקום נמוך ברבדים הסוציו-אקונומיים. בחלקים מצפון הודו, כאשר גבר הופך להיג'רה לאחר שעבר סירוס, הוא כבר אינו נחשב יותר כצד הפסיבי בקשר הומוסקסואלי, אלא נוצר קשר מיני מסוג אחר, כיוון שההיג'רות נתפסות כמין שאינו גבר ואינו אישה. הצד הפסיבי בקשר הומוסקסואלי כן יכול להחשב כגבר ואף נשוי עם ילדים לכל דבר. כאשר מחברת הספר שאלה היג'רות אם נשים הן, או גברים, הן השתמשו באיברי המין המסורסים שלהן בכדי להראות לה שהן אף אחד מאלו.

הדוגמה שהכי קרובה לדיון של תזה זו הינה הטרווסטי בברזיל. החוקר המרכזי של הטרווסטי הינו דון קוליק שכתב מספר מאמרים וספרים בנושא. טרווסטי הוא מונח שמתאר זכרים-גברים עם נשיות קיצונית⁹ בברזיל (Kulick, 1998a). אלו גברים שנולדו כזכרים ולא עוברים בדרך כלל ניתוח לשינוי מין. הם רואים את עצמם כסוג של אישה, אך מקיימים פרקטיקות גבריות רבות. הטרווסטי שקוליק חקר, הם קבוצת אוכלוסיה שמורכבת מזכרים מברזיל שבגיל מוקדם, לפעמים אפילו גיל עשר, מאמצים שמות של נשים (קוליק כותב "נקבות"), שיער, סגנון לבוש והתנהגות נשית. הם

⁹ הייחוס המגדרי שניתן פה אינו מדויק, אך אין מערכת מושגים טובה יותר בתפיסה המערבית. כמו כן, הטרווסטי עצמם משתמשים במגדר כפי שמכירים אותו בחברה המערבית.

מזריקים הורמונים של אסטרוגן וסיליקון תעשייתי (רק בארצות דוגמת ברזיל שבהן אין פיקוח ולא דרוש מרשם רופא לדברים מסוג זה ניתן לעשות זאת) (Kulick, 1998b).

המערכת של הטרווסטי בנויה על פרטיקה מינית בניגוד לפרקטיקה מגדרית אצל

טרנסג'נדרים מערביים. התפיסה המהותית פה אינה תפיסת זהות אישית, אלא מבנה אנטומי (Kulick, 1998a). הדיכוטומיה העיקרית של מערכת זו היא לאו דווקא בין גברים לנשים, אלא בין אלו

שחודרים לאלו שלא חודרים. אצל טרווסטי ההיחדרות בעת קיום יחסי המין היא שמבנה אותם בתפיסתם כנשים, ולכן חלק ניכר מהם אינם חשים צורך בניתוח לשינוי מין גם אם לעיתים רואים את זהותם כאישה. השינוי המורפולוגי אינו מוסיף להן דבר שאינו מסופק להם גם ככה. יחד עם זאת, חלק מהם לא תופסים את עצמם כנשים, אין הם רואים עצמם כנשים כמו שטרנסג'נדרים בחברה מערבית יתפסו עצמם כנשים ואף משמרים זהות ותפיסה גברית.

טרווסטי רבים עובדים בזנות, וחלק מלקוחותיהם מעוניינים להיות הצד הפסיבי. כך

שכשהטרווסטי חודרים ללקוחותיהם הם מרגישים שהם משמרים את הגבריות שלהם ובמהלך חייהם הזהות שלהם נעה בין זהות גברית, לנשית לשילוב של השתיים. טרווסטיס הן אחד המקרים היחידים בעולם של אנשים שעוברים שינוי למין/מגדר השני אך מסרבים לאמץ אותו אל חיקם. קוליק מתאר שבתגובה לכך הן מצביעות על איבר המין הזכרי שלהן וטוענות שלא יהיו אישה כי יש להם איבר כזה. הם אפילו טוענים שכל מי שנולד זכר ורוצה להיות אישה, הוא אינו בריא פסיכולוגית ומשהו פגום בו. מערכת המין והמגדר המובנית חברתית מקבלת אישורה.

גם אצל הטרווסטי נשיות ונשים עדיין נתפסות כמשהו נחות לעומת גבריות וגברים. קוליק

טוען שהטרווסטיים חולקים חלק ממגדר משותף עם נשים, אך אינם נשים בעצמם לעולם אלא מגדר שלישי, או בתפיסה מערבית: גברים נשיים בקיצוניות. על אף ההבדלים בינם לבין עצמם, יש להם מגוון רחב של דברים שהם חולקים כמו טעמים, תפיסות והתנהגויות, כך שהמגדר הנשי משחק תפקיד חשוב בהבניות המגדריות אצלם. טרווסטיס מאמצים שמות של נשים, לובשים ביגוד נשי, עושים תספורות נשיות, וצורכים קוסמטיקה נשית, כמו גם דיבור בכינויי גוף בנקבה. הטרווסטיס הינן דוגמה לסוג מסוים של טרנסג'נדריות שגם קיימת בעולם, אך פחות שכיחה בשיח המערבי. כזו שלא מתיישרת לפי אחד המגדרים, אלא שומרת כל הזמן על נזילות מגדרית.

הטרווּסטי מתנהגים בצורה שאינה מאפשרת להם להיות חלק מהמגדרים המקובלים, ועקב

כך נוצרת קטגוריה משלהם. יחד עם זאת, המגדר השלישי אצל הטרווּסטי גורם ליצירת חלוקות

מחודשות בתוך גבולות השיח של המגדר (כך שהטרווּסטי ייחשבו גם כנשים) ולא להרחבת

המשמעות של גבריות ונשיות. כך למשל לטרווּסטי לא נוח בחברת לסביות, כי הלסביות שותפות

לפרויקט הטרונסג'נדרי אך במובן שונה והפוך למה שהם מנסים לעשות. הטרווּסטי מאשררים את

התפיסה החברתית לגבי נשיות בעוד שהלסביות חותרות תחת תפיסת המגדר המקובלת.

כשטרווּסטי מדבר על אישה הוא תמיד מדמיין אותה כאישה נשית, מושלמת, אידיאל יופי גברי, ועל כן

הלסביות אינן עולות בקנה אחד עם תפיסה זו (Kulick, 1998b).

טרנסג'נדרים

טרנסג'נדרים הינם קבוצת אוכלוסיה שמאגדת בתוכה כמה קבוצות, אולם בתמציתיות האפיון

של קבוצת על זו היא שאין התאמה בין המגדר למין כפי שהחברה מצפה לו. טרנסג'נדר הוא מונח

מטריה המאגד בתוכו כמה א/נשים דוגמת טרנסקסואלים, קרוס-דרסרים, ג'נדרקוויר, ג'נדרפאק וגם

טרנסג'נדרים (במובן מצומם, שיפורט להלן)¹⁰ (Whittle, 1998). קרוס-דרסרים הם הקבוצה הפחות

בולטת ברמת הנראות הציבורית, והכוונה לאנשים שנולדו במין מסוים, חווים את עצמם כשייכים

למגדר מסוים, אך עדיין חשים צורך להתלבש לפי הציפיה החברתית המתאימה למגדר השני.

לדוגמה, גבר שאוהב להתלבש בבגדי אישה. בחברה שלנו לדוגמה, זה יהיה גבר שילבש שמלות,

חצאיות ויתאפר, אך כל זאת מבלי לחשוב על עצמו כאישה. המקרה המשלים, שבה אישה לובשת

בגדי גבר הוא פחות מובהק, מכיוון שכיום אין פריט לבוש שהוא גברי באופן אקסקלוסיבי, אבל בעבר

רק גברים לבשו מכנסים באופן נורמטיבי, ונשים קרוס דרסריות לבשו מכנסים. ג'נדרקוויר הם א/נשים

שחשים שאף אחד מהמגדרים אינו הולם מספיק את תחושותיהם ואת ביטוייהם המגדריים. הם/ן

אינם רואים את עצמם כגברים, או כנשים ואף לא תמיד כעירוב של שני המגדרים. הם חשים שהם

משהו אחר, מגדר אחר וזהות מגדרית אחרת וידברו על עצמם גם בלשון גבר וגם בלשון אישה

¹⁰ יצוין שאילו הקטגוריות העיקריות, אולם מכיוון שמגדר הוא דבר חי, כמו גם זהות מגדרית, הקטגוריות משתנות ומתווספות חדשות ונוספות כל הזמן.

לסירוגין¹¹. יכול להיות שידברו רק בלשון גבר, או רק בלשון אישה, או אפילו עירוב באותו משפט. כמו כן קיימים ג'נדר קווירים פוליטיים אשר כן חווים את עצמם כגבר, או אישה (או לפחות בעיקר כגבר, או כאישה), אך מבינים שמגדר הוא קונסטרוקט פוליטי שרירותי, ושהדיבור בלשונות גבר ואישה הוא מוסכמה חברתית, ועל כן הם ידברו במגדר שונה מהמצופה מהם, ויערבבו בין המגדרים השונים על מנת לפרק את הבינאריות המגדרית. ג'נדר פאק הם קבוצה של אנשים שמנסה להגחיק את המגדר. בניגוד לג'נדר קוויר, שחלקם אינם בהכרח פוליטיים, כאן רב המשתתפים הם פוליטיים. הן כוללות נשים שתדבקנה לעצמן שערות על הגב ותלכנה עם חולצה כדי שיראו זאת בבירור, וגם גברים בעלי מאפיינים גבריים בהתנהגותם ומאפיינים זכריים חזותיים הלובשים שדיים מלאכותיים. המטרה של ג'נדר פאק היא לשחק עם הבינאריות המגדרית ומעבר לכך להגחיק את הדעה, שאם יש לנו מגדר ומין מסוימים עלינו להיראות כפי שהחברה מתייבת לכל מין ומגדר. טרנסקסואלים הם אנשים אשר נולדו במין מסוים, והמגדר הספציפי אליו הם רצו להשתייך עמד בסתירה למגדר המצופה מאותו מין. לדוגמה, זכר שמצופה ממנו להיות גבר וחשה שברצונה להיות אישה¹². טרנסקסואלים הוא מונח בשימוש רק לאלו שרצו לעבור ניתוח לשינוי מין ואכן עברו ניתוח, אם זה ניתוח בחלק העליון של הגוף או התחתון¹³. כמו כן טרנסג'נדר הוא מונח שיאגד את כל אלו שאינם נופלים לאף אחת מהקטגוריות. לדוגמה גברים (על פי הזהות הפנימית) שנולדו נקבות (על פי ההופעה החיצונית) אך אינם מעוניינים לעבור שינוי מיני פיזי. המשותף לכל הקבוצות האלו הוא השונות והחריגות המגדריות שהן מציגות בניגוד לתפיסה הרווחת בחברה. המגדר והמין שלהן אינם בעלי זהות מוחלטת של זכר-גבר ונקבה-אישה.

בארגונים חברתיים ופוליטיים בישראל ובארצות מערביות רבות טרנסג'נדרים נחשבים חלק

מקהילת הלהט"ב (לסביות, הומואים, טרנסג'נדרים וביסקסואלים), אבל הם הצד הפחות מוכר בקהילה, הן מכיוון שהם קיימים באחוזים נמוכים יותר, והן משום שהחברה ההומו-לסבית פחות נוטה לשתף אותם במאבק, ואינה רואה בהם בני-ברית במאבק לשינוי ולקידום זכויות ההומואים והלסביות. על פי מחקרים שונים, כשלושה אחוזים מהאוכלוסיה הכללית חווים חוסר התאמה כלשהו בין המין

¹¹ פה המקום לציין שאלו המשתמשים בביטוי לשון זכר ולשון נקבה טועים מבחינה סוציולוגית ותאוריה מגדרית. מכיוון שמגדר הוא קונסטרוקט תרבותי והמין לא, יש להגיד לשון גבר ולשון אישה. השימוש בלשון אשה וגבר אינו הכרחי מבחינה ביולוגית. השימוש בלשון זכר ונקבה לחפצים הוא כמוכר המשך כקונסטרוקט התרבותי של בני האדם.

¹² המעבר ללשון אישה נעשה מכיוון שהשימוש החברתי המגדרי בלשון גבר אינו הולם את תחושותיה הפנימיות שהיא רואה עצמה כאישה.

¹³ החלוקה הברורה והחדה היא חלוקה שעוזרת לנו המדענים להבין את הסיטואציה, בקרב האוכלוסיה הטרנסג'נדרית הדעות משתנות כמו גם הגדרות עצמיות.

למגדר שיוחס להם בלידתם ושבהתאם אליו חיו לאורך כל חייהם (Israel, Tarver and Shaffer, 1997). יצוין שבישראל מעולם לא נעשה מחקר מקיף מסוג זה. בכל הנוגע לביצוע סקרים העוסקים באוכלוסית הלהט"ב, הבעיות המתודולוגיות הן קשות במיוחד, והמרכזית שבהן היא חוסר היכולת להגיע למדגם מייצג, מכיוון שחלק גדול מחברי הקבוצה הם בארון. טרנסג'נדרים במהלך החיים מבינים שאין זה המגדר שהם מעוניינים לחיות איתו, כי למרות מה שייחסו להם בלידה, הם חשים חלק ממגדר אחר. טרנסג'נדרים מגיעים להבנה הזאת בשלבים שונים של חייהם, וגם כאשר הם חשים זאת באופן אינטואיטיבי יכול להיות שייקח זמן רב עד "שהאסימון יפול" בשל החריגה של הבנה כזאת ממה שהחברה מלמדת. המגדר שייחסו להם אינו תואם את התחושות הפנימיות שלהם¹⁴, ושלפחות חלק מהאופי המגדרי האידיאי (במובן של אפלטון) אינו המגדר שהם מעוניינים בו. המגדר האידיאי הוא התגלמות מוחלטת של גבריות ונשיות כפי שנתפסים בחברה. אמנם יש תפיסות שונות של מגדר בין בני אדם אשר גדלים באותה חברה, אפילו בין אחים ואחיות, אולם אפשר בכל חברה להצביע על כמה תכונות שהן גבריות, או נשיות במהותן (שנגזרות מכך שאותם אנשים נולדו זכר או נקבה וייחסו להם מגדר).

היסטוריה

השוני המגדרי של קבוצות בעלי זהות מגדרית ומינית השונה מהנורמה המקובלת הביאו להגדרתם כסוטים ברב החברות והתקופות. כך, פוקו מציין שגם משוגעים נחשבו כחריגים מאז ומעולם, וחריגות זו יכלה להתבטא גם בחופש מיני נוסף שאינו עלה בקנה אחד עם השיח הדכאני על המיניות (פוקו 1986; 1997). במאה ה-19 החלה המדיקליזציה של תופעות אלה, כאשר סוציולוגים החלו לקרוא לסטיות בשמות ובפרט "סטיות מיניות". תיאוריות לגבי מגדר ומין בתחילתן הסתמכו בצורה ניכרת על התיאוריות והדעות שהציג פרויד וניסו ליצור אדם שקטגוריות המין והמגדר שלו מתאימות אחת לשנייה, מין זכר ומגדר גבר, מין נקבה ומגדר אישה (MacKenzie, 1994). המונח טרנסווסטיזם הוצג לראשונה על ידי הירשפילד ב-1910 במחקר בשם "טרנסווסטיזם: חקירה של מניע ארוטי לקרוס-דרס". ב-1949 כתב העת Sexology פרסם מאמר על ידי Cauldwell שנקרא Psychopathia Transsexualis, וטבע לראשונה את המונח טרנסקסואליות. הפרסום העיקרי

¹⁴ כמובן שבתזה כמו במציאות המגדר הוא רציף ונוזל. לצערנו השפה כופה עלינו דיכוטומיות ואין זה אומר שאם הם בהכרח לא גבר הם אישה.

והמאסיבי של מונחים סביב נושא זה הגיע לאחר מכן, כאשר בשנת 1953 בנג'מין פרסם את הספר *Transsexualism and Sex Reassignment* שהיכה גלים ויצר הד ציבורי. ההרצאה הראשונה שבה בנג'מין השתמש במילה טרנסקסואלים היתה ב-18.12.1953 באקדמיה הניו יורקית לרפואה. עקב כך נחשף קהל נרחב יותר למונח הזה. במהלך הרצאתו בנג'מין התחיל בתהליך שיהפוך רווח לאחר מכן, שהוא חלוקה לקטגוריות שונות בתוך הקטגוריה שיצר, בקרב אלו שלא מתיישבים עם נורמות מגדריות. כדי לעשות זאת, הוא השתמש במונח שמגנוס הירשפילד טבע כבר ב-1923, טרנסקסואליזם פסיכולוגי, ובכך הבדיל אותם מאינטרסקס (אנשים שנולדו עם איברי מין זכריים ונקביים גם יחד). באותה תקופה פורסם בדנמרק מאמר על ידי -Hamburger, Sturup and Dhal- (Iversen בנושא הניתוח הראשון הידוע של טרנסקסואל, ומאמר זה עזר להפיץ את המונח) Chiland, (2003).

תרומה נוספת לחשיפה ציבורית ותקשורתית לטרנסג'נדרים היוותה כריסטין יורנגסון, שב-1952 עברה ניתוח שהוגדר כהפיכתה מגבר לאישה. זה אמנם לא היה הניתוח הראשון שבוצע בטרנסקסואלית, והוא גם לא הושלם במלואו ולא הפך אותה לבעלת איברי מין נקבים, אבל הפומביות של המקרה הפכה אותו לנקודת ציון מרכזית במאבק הטרנסג'נדרים. אחת הסיבות לפרסומה של יורנגסון היה השינוי בהורמונים שהתרחש בגופה, כאשר היא קיבלה מנת הורמונים שהגדילה את רמת ההורמונים הנקביים בגוף והקטינה את הזכריים וכך נוצרו מאפיינים אנטומיים נקביים. הניתוח היה מוצלח במיוחד ויורנגסון יכלה "לעבור כאישה". הצלחה זו שימשה בסיס לגיבוש פרוצדורה רפואית שבעזרתה ניתן היה לשנות את המין בהצלחה, דבר שהוביל להתרבות ולשגשוג של ניתוחים לשינוי מין. יורנגסון עצמה קידמה את המקרה שלה דרך ראיונות, הופעות ופרסום אוטוביוגרפיה, ובכך הזניקה את המאבק הטרנסג'נדרים והחשיפה שלו צעדים רבים קדימה (Bullough & Bullough, 1998).

עקב הבוסריות של חקירת טרנסג'נדרים ושימוש לא עקבי במונחים מעורפלים, היה בלבול רב בשימוש במילים שונות לתיאור הנטיות והתפיסות השונות, ועבר זמן עד שהגיעו לשימוש במילים ובמונחים המקובלים על כולם לתיאור אנשים שונים תחת המטריה הטרנסג'נדרית והשימושים המוכרים לנו כיום. בולו ובולו טוענים שהקטגוריה "טרנסקסואליזם" לא היתה תוצאה של פריצת דרך

תאורטית, אלא תוצאה של מתן פומביות לניתוחים ולטיפול ההורמונלי. זהו מושג שהתהווה לאט לאט ולבסוף הפך שכיח ורווח, ולא כתוצאה של קפיצה אחת בחשיפה כלפיו.

הגדרה נוספת למילה טרנסקסואל, שהפכה לרווחת בשיח החל משנות ה-70 הוצעה על ידי Robert Stoller ב-1968. סטולר טען שטרנסקסואליות היא כאשר אדם נורמלי משוכנע שבילוגית הוא שייך למין שלא נולד אליו. אצל מבוגרים, אותו שכנוע מלווה על ידי בקשות לפרוצדורות ניתוחיות ואנדוקריניות שמשנות את ההופעה אנטומית לכדי זו של המין השני (Chiland, 2003).

בעבר היו יותר טראנסקסואלים (MTF, male-to-female), זכרים מבחינת הופעה אנטומית אבל נשים ע"פ התחושה המגדרית שלהן) מאשר FTM, ונוצר הרושם שהם הרב בין הטרנסקסואלים, אבל כיום המספרים הללו השתוו (Hubbard 1998). כמו כן, בעבר הועלו השערות רפואיות הורמונאליות למציאת ה"בעיה" אצל טרנסג'נדרים. כיום התגלה שאין הפרעה הורמונאלית שהיא יותר שכיחה אצל טרנסקסואלים מאשר כלל האוכלוסייה. כאשר יש הפרעה הורמונאלית בקרב טרנסג'נדרים זהו מקרה יוצא דופן. לא ידוע מה הסיבות לטרנסג'נדריות וכנראה שהן רבות ומגוונות (Walters & Ross, 1986).

התפתחות מגדר, כמו גם זהות מגדרית היא נושא חשוב לחקר החברה, כיוון שהיא משפיעה על הרבה אספקטים בחיי אנשים. היא משפיעה על הכשרונות שאותם טיפחו, על תפיסה עצמית ומושגים הנוגעים אליה, על אפשרויות חברתיות ועל מגבלות שאנשים נתקלים בהם במהלך החיים החברתיים והמקצועיים שלהם (Bussey & Bandura, 1999).

כיוון שמערכת המגדר היא בינארית, היררכית ומרחיבה את עצמה כדי לקלוט חריגות ולשמר את כוחה, כל מה שסוטה ממנה ויוצר זהויות מגדריות חדשות צריך להיות מסווג ומשויים כדי להמשיך לאפשר את המערכות הללו ולא לסטות מהן וליצור חדשות. היכולת של מערכות מגדר מסורתיות לספוג, או לרכוש, צורות מגדר כמו טרנסקסואליות מוביל להערכה יותר מתוחכמת ומורכבת של הכח שטומן בחובו המגדר כעקרון של סדר חברתי ומגדרי. המערכת הבינארית מכילה בתוכה מעט משאבי תרבות שיכולים לעזור ליחידים לפתח זהות מגדר אלטרנטיבית (Gagne & Tewksbury, 1998). לכן, היה צורך מהותי ביצירת המושג טרנסג'נדר/טרנסקסואל בכדי ליישב ולסדר את החריגה במערכת המגדר שהחלה להופיע במאה ה-20 בצורה גורפת (Epstein & Straub, 1991).

זהות טרנסג'נדרית

טרנסג'נדר צעיר, אשר עבר תהליכי חיברות מגדריים במהלך חייו בהתאם למין שאליו הוא נולד, ושהמגדר שאיתו הוא גדל כתוצאה מכך, לא מבין בתחילה את תהליכי החיברות ש"טבעיים" לקבוצה השניה, אלא רק חש שהוא רוצה להשתייך אליהם. הוא גם אינו מבין את תהליכי החברות שהוא עבר בעצמו במהלך חייו. למשל, לעיתים קרובות הוא אינו מבין מדוע הוא רוצה להתנהג ולהתלבש כמגדר השני שאליו הוא שואף לעבור (Miggi, 2001). הטרנסג'נדר יכול לעבור חיברות לכדי המגדר שחפץ בו כמו שהנשים שאינן טרנסג'נדריות עברו אם ילמד/תלמד את כללי השיח המגדרי והמגדרי-פרפורמטיבי בעיקר. אמנם הטרנסג'נדר אינו סוציולוג ולכן לא ישב מהצד וירשום הערות על ההתנהגות החברתית של בני אדם, אבל הוא יחוש זאת בתוכו וכיוון שהמגדר הוא קונסטרוקט התרבותי וכן ניתן ללמוד אותו. ממקום זה הוא עובר חיברות לתוך השיח הנוכחי המגדרי שלו בתור זהות של טרנסג'נדר.

הספקטרום הטרנסג'נדרי מערב נושאים של התנהגות וזהות אישית ונסמך על אלמנטים שונים מתחומי החיים. ההצגה המגדרית הנשית של הטרנסקסואל היא אינה בינארית. למשל MTF יציג לא רק תכונות שנחשבות כנשיות, אלא יכול לערב תכונות שתחשבנה גבריות באספקטים שונים. טרנסקסואלים רבים יאמצו התנהגות של המגדר שאליו חפצים לעבור, צעד אחר צעד. בתחילה יאמצו דבר אחד של המגדר האחר, למשל הליכה, ישיבה, לבוש ולאחר מכן ימשיכו ללמוד את הדברים השונים הדרושים על מנת "לעבור" למגדר שאליו חפצו להיות. יחד עם זאת, לא תמיד אדם טרנסג'נדר יוכל להתנהג כפי שחפץ, בצורה שאינה מתאימה לתכתיבי המוסדות החברתיים עם מגדר שיהלום את המין כפי שהחברה קבעה (Tewksbury & Gagne, 1996).

דרך כללי החיברות ניתן לראות חוויה טרנסקסואלית. חלק חשוב בחוויה הסובייקטיבית של FTM הוא בכך שאדם שנולד אל מין נקבה וגדל כנערה על פי ציפיות החברה "הופך" לאחר מכן להיות אישה עם התגלמויות חיצוניות נשיות באופן כמעט אוטומטי (Hale, 1998). קרי, יש לו שדיים ומראה נשי עקב ההורמונים הנקביים שאיתם נולד. במחקר של גגנה וטיוסקברי (Gagne & Tewksbury, 1998), בקרב נשאלים מהקהילה הטרנסג'נדרית שלא היו מעורבים במאבקים חברתיים, היה ברור שהמגדר הוא נפרד ומובחן מייצוגי גוף. הטענה הזו נובעת מהתפיסה האישית שלהם, שמגדר היא זהות פנימית אישית ללא סממנים חיצוניים. תפיסה זו מתקיימת כיוון

שטרנסג'נדרים רבים יודעים שיקח הרבה זמן עד אשר יוכלו להגשים את עצמם בצורה החיצונית שמתאימה לתפיסת המגדר שלהם וכולם מעוניינים לעבור תהליכים פיזיים בכדי לשנות את מינם. בנתיים, הם יכולים לבחור להגדיר את מי שהם. תשובה נוספת שעלתה היא שרובם האמינו שזכרים צריכים להיות גבריים ונקבות נשיות. תשובה זו עלתה כיוון שהזהות המגדרית שלהם היתה תלויה בקטגוריות חברתיות מגדריות שהיו קיימות לפני כן. הטרנסג'נדרים רואים את הגוף כפלטפורמה הניתנת לשינוי, כסוכנות של היחיד. כך עולה שתפיסותיהם הן תמיכה בבינאריות מגדרית והתיישרות לנורמות חברתיות-מגדריות. למשל, הטרנסג'נדריות MTF חשו שהן צריכות להתיישר לפי ההצגות הגבריות של מגדר במהלך חייהן לפני שהחלו בשינוי, על אף שרצו להיות עצמן, כלומר נשיות עם מאפיינים נשיים.

אפשר אפילו להרחיק לכת ולטעון שלא רק ההתגלמויות החיצוניות אינם מבחירתו של הטרנסג'נדר, אלא גם התגלמויות פנימיות נשיות שהוא עובר דרך החיברות ומוכרח להציגן כדי שחיו יתנהלו בצורה תקינה, עד אשר מחליט להתחיל בתהליכי מעבר. לטענת דבור (Devor, 1999), כל הטרנסקסואלים עוברים תהליכים התפתחותיים שבמהלכם חושבים על עצמם כטרנסקסואלים. כדי לרצות לעבור, להשתנות, לשנות את מינם ומגדרם, הם צריכים לחוש חוסר שביעות רצון מהמצב הנוכחי שבו הם חיים. חוסר שביעות הרצון הזו נוצר בהקשר של סכימת מגדר שולטת חברתית, שמלמדת את האנשים שבה לפעול בצורה אידיאולוגיות בלי להיות מודעים לכך על ידי קיום הסדרים חברתיים המבחינים בין המגדרים עם מערכת אכיפה נוקשה.

לפי הירד (Hird, 2002), לטרנסקסואלים יש שלושה מרכיבי זהות: אותנטיות, פרפורמטיביות וטרנסגרשן (חריגה). כל קטגוריה מורכבת מהקשר שבין טרנסקסואלים ומושגי מין ומגדר. הזהות האותנטית היא תחושתם הפנימית, ואילו הזהות הפרפורמטיבית היא הצורה שבה הם מביעים אותה. הזהות החריגה היא כיצד הם חורגים מגבולות המגדר הקיימים בחברה. הגישה הפסיכולוגית ממשיכה לנתח את הטרנסקסואליות סביב מושג אותנטיות כיוון שגישה זו מוגבלת למין ומגדר כקוהרנטים, יציבים וקונספטים אמיתיים. הפסיכולוגיה ברובה מנסה להציב אדם שיהיה קוהרנטי בכל תחומי חייו. הסוציולוגיה לעומת זאת מחפשת את הקשר שבין מין ומגדר ואת ההקשרים החברתיים של האדם. האותנטיות של טרנסקסואלים משקפת את האפשרויות לשינוי מין מבחינת מדע הפסיכולוגיה והפסיכיאטריה. הפסיכיאטריה מאמינה שהמין והמגדר קיימים והן תכונות שניתנות

למדידה. המאמר של ידון-לי (Yaedon-Lee, 2009) מדגיש את החשיבות של אינטראקציה חברתית ליצירת תחושת אותנטיות סובייקטיבית טרנסקסואלית. אדם, כדי להפוך לטרנסקסואל, צריך להיות מוכר ככזה בצורה קלינית, שהחברה או המוסד הרפואי יזהה אותו ככזה על פי אבחונים ויתן לו "אישור" על כך. כותב המאמר טוען שהיצוגים של הטרנסים אינם אותנטיים ואינם עצמאיים עקב החזרה והחיקוי (של באטלר) של החיים והכלים הקליניים שעליהם מספרים. כך חווית הזהות שלהם תמיד מושרשת על בסיס חווית זהות אחרת.

שני אספקטים מרכזיים בחיי הטרנסג'נדרים הם הגוף והלשון, כיוון שאלו קרקעות פוריות לשינוי, ומכיוון שאלו הדרכים העיקריות שבהן אדם תופס מגדרית את מי שמולו (ברשטלינג, 2008; Marion, 1995). הלשון בשפה ממוגדרת כעברית ממשטרת את הדובר שלה אל תוך המגדר המקובל בחברה (ברשטלינג, 2008). כאשר אדם משתמש בכינוי מגדר התואמים למגדר אחר מזו שהחברה הקצתה לו, הוא מכניס את בני השיח שלו לדיסוננס, כי הם אינם מבינים מדוע הוא חורג מכללי השיח והחברה המקובלים והמוכרים.

ברשטלינג חקרה טרנסג'נדרים וטרנסג'נדריות וגילתה, שהלשון המגדרית כופה עליהם פער בין הגוף שלהם ובין המגדר המועדף עליהם, אך הלשון גם עוזרת לטרנסים למצב את עצמם בין שתי קטגוריות הזהות השונות. דבר זה מתרחש כי לעברית יש מערכת הכפפה למגדר אחד וברור, גבר/אישה, זכר/נקבה שגם הטרנסג'נדרים נאלצים להתיישר לפיו. ברשטלינג טוענת שהשפה שהם משתמשים בה בחיי היום-יום, לפני שהמעבר הושלם, או לפני שהחליטו להתחיל בתהליך של המעבר היא נייטרלית כביכול, ללא מגדר, כי אין זה המגדר שבו הם חפצים ועל כן הם משתמשים בכך בצורה זמנית. בעתיד, הם מספרים לה שינסו לעבור בכינוי גוף המגדרי שיבחרו להם.

הגורם השני החשוב הוא הגוף. החיים המגדריים הם שיקוף ותוצאה של צורה חברתית ומיקום חברתי שנחווים דרך המבנה הפיזי של הגוף. זה נובע מכך שהגוף מכתוב רבות את תפיסת האדם בחברה. גופים של בני אדם אינם מחוץ להיסטוריה ולהקשרים חברתיים, אלא הם חלק מהתהליכים החברתיים שאנשים עוברים שינוי בייצוג של האדם משפיע על תפיסת הצופה של המגדר בגילומיו החיצוניים ובתוך כך גם על האדם עצמו (Whittle, 1998). גופים הם אספקט מרכזי במגדרם ובזהותם של בני אדם. אמנם לבד מהגוף שבו אדם מתאפיין, מתקיימים גם לבוש ודיבור שאדם מתאפיין בו, אך הגוף הוא אבן הבוחן האמיתית מתפיסת המין/מגדר (Marion, 1995). לרב

הטרנסג'נדרים השגת זהות כוללת את הביטוי הציבורי של מגדר בדרכים שישקפו את התחושה העצמית של היחיד ולא הכפייה של מגדר מבחוץ. דרך הגוף אנו מודיעים על הנוכחות שלנו לאחרים והמגדר לא מתעלם מכך (Gagne & Tewksbury, 1998).

במגדר, הפרקטיקה החברתית מכניסה את הגופים לתוך תהליך חברתי שבו הם עוברים טרנספורמציה חומרית עד שמגיעים להיות בעלי משמעות נפשית בתוך העולם החומרי. המשמעות הנפשית של הגופים היא נפוצה יותר מאשר רק במגדר, אך ההתגלמות של התפיסה המגדרית נמצאת בגוף (מין) (Connell, 1999). קונל גורס כי גופי אדם הם שחקנים פעילים בחיים החברתיים. הגופים והאנשים אינם מכונות ביולוגיות שיוצרות אפקטים חברתיים בצורה מכנית, ולא דפים שקופים שבהם מסרים תרבותיים נכתבים. הגופים הם חלק מהחיים החברתיים, עם סוכנות חברתית ביצירת ועיצוב הביצוע שלהם בזירה החברתית. כל אדם הוא גם סוכן וגם סוכנות. הפעולה היא אינטראקציה הדדית וסימבולית שאינה מסיימת את תפקידה מתחילת החיים ועד סופה. בפרקטיקות מגדריות, גופים הם סוכנים ואובייקטים. הפרקטיקות של בני האדם הן רפלקסיות של הגוף כיוון שמגדר נובע מהמין. הפרקטיקות אינן מובנות ומהותיות באינדיבידואל, אלא מערבות קשרים וסמלים חברתיים, מכילים מוסדות חברתיים כמו מדינות ושווקים. גרסאות של נשיות וגבריות הן בתוך המעגל של הפרקטיקות דרך המוסדות החברתיים השונים. כפרקטיקות, רפלקסיביות גופניות מרכיבות עולם עם מימד גופני חשוב אבל שאינו קבוע גופנית בהבניה החברתית.

הגוף של הטרנסג'נדרים הוא חלק מתהליך השינוי והמעבר הדו-משמעי, מעבר פיזי-נפשי ומעבר מלשון passing, כלפי החברה כולה. הטרנסג'נדרים נאלצים להציג גוף שיעלה בקנה אחד עם ציפיות חברתיות אם כבר החלו במעבר, או שיהיו חשופים ללעג וקלס (Stone, 1991). היחידים הטרנסג'נדרים נתפסים לעיתים בתוך דילמה מוסרית, מכיוון שהם רוצים לשנות את המערכת המגדרית ובאותו זמן רוצים לעבור כמגדר החדש שלהם ובכך אינם מחליטים מה ברצונם לפעול. כל פעולה שלהם תיתפס גם כחתרנות תחת המגדר וגם כאישור שלו (Gagne & Tewksbury, 1998).

הממד הרפואי וטרנסג'נדרים

המונח טרנסקסואליזם זוהה כמחלה במדריך הסטטיסטי והדיאגנוסטי להפרעות נפשיות (DSM) ב-1980. ב-1994 השמיטו את "טרנסקסואליזם" מהמדריך והחליפו במושג בשם "הפרעת

זהות מגדרית" שמכסה את כל מקרי ההפרעות המגדריות. ההתקדמות ברפואה במאה העשרים, בתחום הניתוחים וההרדמה גרמו לכך שאפשר יהיה לעזור לאלו שרוצים לשנות את זהותם המינית יותר מאי פעם. כמו כן הניתוחים השתכללו והופכים למדויקים יותר, עם התאמה יותר טובה למין האחר. ראוי לציין שחלק מאלו שעוברים את הניתוח לשינוי המין אינם מרוצים מכך ולעיתים אף מתחרטים, לכן יש הקפדה רבה ותהליך ארוך סביב הנושא. כיום פעילים לקידום טרנסג'נדרים נאבקים לשינוי ההגדרה כך שלא תחול באופן אוטומטי על כל טרנסג'נדר הבא לטיפול מסוג כלשהו אצל פסיכולוגים ופסיכיאטרים (Bullough & Bullough, 1998).

כמו כן, בולו ובולו טוענים שטרנסקסואליות הינה מונח מובנה חברתית, כיוון שהאבחנה נהייתה תלויה לחלוטין בטיפול; הטיפול נהיה האבחנה עצמה. קרי, טרנסקסואליזם יכול היה להתקיים רק כאשר הייתה טכנולוגיה לבצע ניתוח לשינוי מין, ורק כאשר היתה טכנולוגיה לבצע ניתוח שינוי מין יכלו לקרוא למהות שנוצרת כתוצאה מהניתוח. בטענה זו אין הם מתכחשים לקיום אי התאמות מין ומגדר לפני כן, אך טוענים שהיכולת להתייחס לכך בצורה המשגתית נוצרה רק לאחר הפרוצדורה הזו.

בילינגס ואורבן (Billings & Urban, 1982) מנסים להראות שטרנסקסואליות (בניגוד לטרנסג'נדריות) היא מציאות מובנית חברתית שמתאפשרת הודות לפרקטיקות רפואיות מודרניות ומתקדמות. הם חושבים שהדרך היחידה שבה אפשר ליצור הגשמה עצמית של זהות מינית ומגדרית קוהרנטיות היא דרך הניתוח כי רק אז הגוף עובר את השינוי המשמעותי והסופי. הם טוענים שהעולם הניתוחי הפך להיות כעולם מפתה בפני טרנסג'נדרים, כיוון שכלל בתוכו וגינות ופינים מלאכותיים בהישג יד. כך קרה, שבמקום לנסות ליצור הבנה עצמית ופוליטיקות מיניות ומגדריות חדשות אצל טרנסג'נדרים בנוגע לעצמם, למצב שלהם, לזהות מגדרית בחברה, הגשמה מינית ותפקידי מגדר, הם בחרו להשתמש ברפואה. דוויט ואורבן טוענים שברפואה כל נסיון לשינוי הגוף האנושי הוא כבר אינו מקום לדיון ציבורי רציני, אלא לדיון פרטי והשגה טכנית של מימוש הניתוח והפרוצדורות הרפואיות ועקב כך כל האפשרות לשינוי והפיכה מגדרית בחברה התמססה. טרנסקסואלים רבים תופסים את הניתוח כאפשרות היחידה לפתרון בעיותיהם (Watlers & Ross, 1989). צ'ילנד טוענת שהניתוח אינו טיפול בבעיה עצמה, אלא פתרון שמקל על הסימפטומים ולא מאפשר לגישות טיפול אחרות להתקדם (Chiland, 2003). הרפואה חסמה מאפשרויות טיפול אחרות להיות שכיחות, למשל תרפיה

נפשית ולא דווקא שינוי פיזי. כמו כן, גם התקדמות ופיתוחים בשדה הרפואי לא יפתרו את הבעיה הבסיסית שהיא שינוי הכרומוזומים של בני האדם כך שיהפכו לזכר/נקבה בצורה שלמה. הם לעולם יזכרו את המין הביולוגי שאליו נולדו ושגדלו בו. בדומה לכך, קונל טוען שלא מפתיע שהמציאו פרוצדורה כירורגית, במוסד רפואי, ששאוב ממסורת פטריארכאלית ומקיים אותה, דווקא כשטרנסג'נדרים קמו והחלו לאיים על הסדר התרבותי והמגדרי הקיים (קונל, 2009). המצאת הניתוח גרמה לכך שהסדר החברתי ישמר כיוון שזוהי משאת נפשם של טרנסג'נדרים כיום. רב ניתוחי הטרנסג'נדרים, נכון לשנים המוקדמות ואף כיום במידה רבה, כוללים גברים מנתחים שעושים זאת על גופים מורדמים של אנשים אחרים. כך קונל קורא זאת לכדי הפטריארכיה שמשלת על הגוף האחר ומכפיפה אותו לתועלתה. מכאן יצא שהשיח הרפואי שולט בשיח הטרנסג'נדר וכתוכו הטרנסקסואלי. מאז אמצע שנות החמישים של המאה העשרים (MacKenzie, 1994). השליטה מתבטאת בכך שאפילו טרנסקסואלים עצמם מדברים במודלים רפואיים ופסיכיאטריים בכל הנוגע למצבם ותחושותיהם. גם טרנסג'נדרים צעירים מכוננים את זהותם על ידי תקשורת וידע וקולטים את הרושם שהדרך היחידה להגשים את רצונם לחיות במגדר האחר הוא להיכפף למודל הדיכוטומי (הרפואי) שמגדיר רק גברים ונשים כקיימים ומהווים את החברה. סאליבן טוען שהחיים של הטרנסקסואלים מעורבים בשיח הרפואי עד כדי כך, שהם עצמם אינם יכולים להפריד מיהם ומה השיח עצמו והרפואה וחושבים דרך מונחים של שיח רפואי ולא דרך חווית זהות אישית ואוטנטית (Sullivan, 2008). הנשיות כפי שנתפסת על ידי גברים, היתה ועודנה נשפטת גם על ידי המקצוע הרפואי שהמערכת הפטריארכאלית שולטת גם בו. עד לאחרונה מקצוע הרפואה נטה לטעון שיש שוני מזהה וברור בין טרנסווסטים, שרק מתלבשים כנשים ובין טרנסקסואלים שרוצים לחיות כנשים. יצירת ההבחנה היתה הכרחית בכדי שהרופאים יוכלו לזהות למי הגיע ניתוח ומי לא טרנסקסואל "אמיתי". הטרנסקסואלים זהו כסובלים ממצב רפואי של הפרעת זהות מגדרית על ידי רופאים שתפסו את המצב כביולוגי (Jeffreys, 2006).

יש השלכה נוספת להכנסת הטרנסג'נדריות תחת הממסד הרפואי. מקנדי טוען שמכיוון שהממסד הרפואי החליט והפך את הטרנסג'נדריות לבעיה רפואית, החברה מגיבה בצורה נחמדה וסימפטית כלפיהם (באופן יחסי), מכיוון שזו בעיה המוגדרת כרפואית ולא כנפשית. מכיוון שלא ברור מה הגורם לכך האנשים מסביב יגיבו בצורה מתאימה כמו לאדם חולה (MacKenzie, 1994).

את מעורבות המוסד הרפואי ניתן לראות ברמה גבוהה יותר בתפיסת המגדר בחברה המערבית, של שני מגדרים בלבד שנשמרת ומובנת דרך המוסד הרפואי, על אף שיש הוכחות רבות לכך שיש יותר משני סוגי מינים ומגדרים. המוסד הרפואי משתמש בביטויים שונים, בטכניקות רפואה שונות ובפתרונות שונים שמותאמים רק לשני סוגי מינים ומגדרים. לפיכך, דיכוטומיות המגדר שמוצגות בחברה אינן נובעות דווקא בישרות מהדיכוטומיה הביולוגית של שני המינים, אלא מההבניות שלנו שקשורות קשר בל ינתק למוסד הרפואי (Hubbard, 1998). בולין אומרת שמכיוון שמגדר מעורבב עם מין בכל אספקט בחיינו ומאז שנולדנו, אין זה מפתיע שטרנסג'נדרים הפכו לאבחנה וטיפול רפואיים כיוון שגם הרפואה מעורבת בכל שלב בחיינו (Bolin, 1998). בנוסף לכך, טרנסקסואליות כתופעה היסטורית התפתחה תודות לתרפיות של הורמונים וניתוחים לשינויי מין. שני הגורמים הללו קובעים את ההקצאה הרפואית והאבחנה הפסיכולוגית של טרנסקסואלים מאז ועד היום עקב סיבה היסטורית וגם סיבה ממסדית מובנית. כיום מתקיים ויכוח בקרב האוכלוסיה הטרנסג'נדרית, כמו גם בממסד הרפואי, האם יש שני מינים ומגדרים בלבד והאם זוהי השאיפה שאליה הטרנסג'נדרים צריכים לכוון. כיוון שחלק מהאנשים טוענים שלא צריך להיות באוכלוסיה שיש בה רק גברים, או רק נשים וליצור אדם קוהרנטי כפי שהפסיכולוגיה/פסיכיאטריה המסורתיות רוצות. מדברים אלו עולות טענות שניתוח קוסמטי שאינו הכרחי מפריע למנתחים להציל חיים (כמובן שאפשר לטעון טענה זו על כל ניתוח פלסטי). טענה זו אינה מבינה כנראה לעומק, את הצורך הנפשי של אנשים והמצוקות שבהם הם חיים בכך שהגוף אינו הולם את תחושותיהם הפנימית (MacKenzie, 1994). יחד עם זאת, מקנזי בדק וגילה שחלק מהמנותחים חווים ומבטאים חוסר שביעות רצון מהניתוח. השיעור של חוסר שביעות הרצון נע בין רבע לשלושת רבעי מהאנשים שרואיינו. הסיבות העיקריות שגרמו לכך היו בעיות במשגל, או כאבים בעת קיום המשגל (MacKenzie, 1994)¹⁵.

טרנסג'נדרים ופמיניזם רדיקלי

קיימות גם פמיניסטיות רדיקליות שרואות בטרנסג'נדרים ככאלו שנכנעים ומכפיפים עצמם לתכתיבים מושרשים של מגדר בכך שעוברים שינוי מין. נשים טרנסיות גרמו לחיזוק מודל סטריאוטיפי של נשיות מוגזמת, בזמן שגברים טרנסים ניסו להשיג כח גברי ופריבילגיות (Hines, 2007). למשל,

¹⁵ יש לציין שהוא כותב ב-1994, ומאז הניתוח התפתח מאוד. יחד עם זאת, יש טרנסג'נדרים/ות ש"יצאו מהארון" שוב פעם ואמרו שהניתוח לא פתר את בעיותיהם/ן ושנדרשת התערבות מעמיקה יותר. כדי למנוע מצבים כאלו כיום יש טיפול פסיכולוגי ארוך שמחויב לפני מעבר ניתוחי ברבים מהמקומות המערביים.

Raymond (1994) טוענת שהשיח הפסיכולוגי והרפואי במערב מחפש בעיות בתוך בני האדם ובכך מתעלם מההבניות התרבותיות שמתרחשות בחברה שלנו. השיח הפסיכולוגי, לדוגמה יציע עזרה לאדם שמכור לקניות וצריכה, אולם יתעלם מההבניה החברתית שמלמדת אותנו להיות צרכנים של קניות. הפסיכולוגיה מתמקדת אפוא ביחיד במקום בכלל המסגרת. דבר זה נכון גם לגבי טרנסג'נדרים וטרנסקסואלים. השיח עוזר לאדם לחוות את עצמו כשלם, אך אינו מסוגל להשפיע על החברה וההבניות הדכאניות של המגדר שמהן נגזרת מערכת חברתית אי שוויונית בין גברים לנשים. ריימונד אומרת שבכדי להבין שסטריאוטיפים מיניים ומגדריים הם הסיבה העיקרית לטרנסקסואליות, צריך להסתכל כיצד הם חושבים ומדברים ומוכיחים שהם "כאילו" עוברים כגבריים, או נשיים בעיקר בפני ובזכות הממסד הרפואי, וכך ניתן לראות את ההבניה שהחברה מעבירה את הטרנסג'נדרים ולא דווקא להתמקד בטרנסג'נדרים עצמם.

היא טוענת שטרנסקסואליות של FTM צריכה להיות מובנת ככזו שהתגבשה בפנטזיה מובנית חברתית ולא כמצב ביולוגי. פרקטיקות נשיות של גברים הן לא חלק מהיות אישה, או להפוך לכזו, אלא לאמץ התנהגויות חברתיות שהוקצו לקבוצה הכפופה והמשועבדת (נשים) בכדי ליהנות מהסיפוק המיני של מאצ'ואיזם. טרנסווסטיים, טרנסקסואלים וטרנסג'נדרים יכולים להיתפס כפרקטיקות מיניות יותר מאשר קטגוריה של גברים ונשים. כאשר אתה גדל כגבר, זהו תנאי מקדים של פרקטיקת גברים של נשיות. הם רודפים אחר נשיות כי זה מייצג התנהגות של הכפפה לגבריות ומציע עונג של מאצ'ואיזם. הרדיפה יכולה להיות רק בעלת משמעות לגברים שמבינים את העונג המאצ'ואיסטי בניגוד לסטאטוס הגברי. כמו כן ריימונד טוענת שאין כל סיבה שגברים ירצו לוותר על הדומיננטיות שלהם וזו עוד דרך לשמור עליה.

ריימונד וג'פריס טוענות (Jeffreys, 2006) שכיום בכדי לעבור ניתוח או בכדי שניתוח ימומן, הטרנסקסואל צריך לספר את הסיפור הנכון ומה שרוצים לשמוע. ללא קשר האם זה הסיפור של הטרנסקסואל, הוא חייב לדבוק בגרסאות של גבר שתמיד היה לכוד בגוף של אישה וכיו"ב. היא טוענת שמכיוון שזו פרקטיקה רפואית, עם חברות ביטוח, קופות חולים ועוד, אם יגלו שזה פנטזיה מינית, או משחק חברתי, אף אחד לא יהיה מוכן לשלם על הניתוח ולכסות את העלויות שלו. אין היא אומרת שכולם רואים בכך פנטזיה מינית, אלא שיש צורך בהצגת קוהרנטיות של החוויה ו"הפתולוגיה"

בכדי לקבל הכרה בתביעה לשינוי מצד סמכות ממסדית רפואית. עקב כך מתרחשת הומוגניזציה של החוויה הטרנסקסואלית/טרנסג'נדרית והמחשבה על חוויה זו.

בהמשך לריימונד, Jefferys (2003) טוענת שכיום בעולם המערבי, מתייחסים לטרנסג'נדרים ולטרנסקסואלים כחלק מקבוצת ההומואים והלסביות (להט"ב, ראה לעיל) וכעוד וריאציה של עניין הגבריות והנשיות אצל המגזרים הללו ובכך הופכים את התופעה המגדרית למינית. Jeffreys (2003). ג'פריס ראינה FTM והם סיפרו שלא יחוו בנוח בתור לסבית, אלא בתור גבר שאוהב אישה. כמו כן, הרבה FTM מספרים שרצו להיחלץ מהמקום הנמוך של הנשים בחברה ובגלל כך החליטו לשנות את מגדרם. אמנם אין זה נשמע סביר, מכיוון שטרנסקסואלים נמצאים נמוך במעמד החברתי ורבים מהם לא "עוברים" בצורה מושלמת או שקרובה לכך, אולם זה מה שעולה מהניתוח של ג'פריס כמו גם מהראיונות שהיא מנתחת.

בספרה מ-2006 טוענת שנשיות נשפטת ונתפסת על ידי המקצוע הרפואי (Jeffreys 2006).

יש הבחנה הכרחית בין קרוס דרסרים לאלו שרוצים לעבור ניתוח בכדי שיהיה אפשר להבחין בין השניים (מכיוון שהטרנסקסואליות הפכה להיות תופעה מדעית, אזי המדע מעונין בקטגוריות, כמו גם להבין מי יאפשרו לו לעבור ניתוח ומי לא). היא רואה טרנסקסואלים כמבנה של מדע רפואי שמעוצב להשגת שלוש מטרות: רווח מניתוח, ניסויים כלפי השגת שלמות בבניית חלקי גוף והמטרה הפוליטית להקצאת קטגוריות מגדר מקובלות לאלו שמורדים במגדר. הטרנסקסואל מחליף סטריאוטיפ אחד באחר ומחזק את המרקם החברתי הסקסיסטי של החברה. טרנסקסואליזם הוא ריאקציוני, הוא דרך למניעת עיוות וחיסול תפקידי מגדר שבבסיס הפרויקט הפמיניסטי (Jeffreys, 2005).

ג'פריס מסתמכת על המחקר המקיף של Devor¹⁶ בכל הנוגע לטרנסקסואלים. ההסתמכות

שלה על אותה קריאה, כמו גם ניסיון החיים שלה, מוביל אותה למסקנה שחלק ניכר מתופעת הטרנסקסואליות היא הבנייה חברתית ומגדרית. היא טוענת שהמגדר הוא כלי מדומיין והבניית שכולנו חיים בו. לכן, חלק עיקרי מהניתוח קשור ל FTM שרצו סטאטוס יותר נכסף בחברה וכאלו שרצו להיות סטרייטים ולא חלק מתרבות חד מינית. הקריאה של ג'פריס בהבניה החברתית של אותם סיפורים מוכיחה את הדיכוי לא רק של הנשים, אלא של מיניות בכללותה, של המין, של המגדר, של כל מה שמשולבת בו הבניה כלשהי עם דיכוטומיה והיררכיה מסודרת.

¹⁶ ג'פריס נשענת על מחקר מקיף שבו דבור ראינה 46 טרנסקסואלים שרובם היה FTM. Devor, Holly. 1999. Female-to-Male Transsexuals in Society. Indian Univ. Press

Hines (2007) טוענת שהתופעה של טרנסג'נדריות מחזקת סטריאוטיפים של

גבריות ונשיות בחברה ואינה חותרת תחת אפשרות לשינוי מגדרי. כפי שכבר צוין, ריימונד מחזיקה בדיעה שהתופעה מתרחשת עקב בינאריות מגדרית שמחלקת אנשים לקטגוריות שונות (גם אם יותר משתיים). בכך שאותם טרנסג'נדרים מנסים "לעבור" (to pass), הם מאשרים את הסטריאוטיפים, זאת על אף שהתופעה נתפסת כקיצונית וחריגה, היא פונקציונלית בכך שמשרתת את המוסדות החברתיים המכוננים. הדוגמה הבולטת ביותר הוא השיח הפטריארכאלי שירצה להמשיך להכפיף נשים לגברים, או גברים חדשים שיקבלו את מקומם (FTM) ואת הממסד הרפואי שמנסה לחלוש על עוד תחומים. שאלת המחקר של תזה זו היא: כיצד מעוצבת זהותם של טרנסג'נדרים על ידי המגדר, החברה וההבניות החברתיות.

מתודולוגיה

בתזה זו בחרתי בניתוח פורומים באינטרנט שמיועדים לטרנסג'נדרים ולכאלו אשר אינם יודעים האם הם חפצים בשינוי מגדרי כלשהו וחשים מבולבלים בסוגייה זו. האינטרנט הפך במהירות בשנים האחרונות למקום חשוב ליצירה של קהילות, חברויות, קשרים רומנטיים ואף עיצוב זהויות. המרחב הוירטואלי הלא ממשי מאפשר לדיונים להפוך לעמוקים ולגשר על פערים בין אנשים מרקעים ומתרבויות שונות. מי שחפץ, יכול לחוות ברשת זהויות שונות ולהתנסות בזהות של האחר שאינו מוכר לו, בכדי להבינו לעומק, ולהשתחרר מסדר חברתי שמנסה לאלץ את האינדיבידואל להתכונן בתוכו (רוזין, 2005). קבוצות דיון, פורומים ורשימות אימייל מקוונות הן צורות אינטראקציה פופולאריות שמשרתות את כל מה שהוזכר. יש להן תכונות איכותיות שמבחינות אותן מכלים אחרים, כמו למשל חיבור בין משתתפים ממקומות שונים ובעלי דעות מגוונות (Smith and Kollock, 1999). הבחירה בפורומים כמקום לאיסוף מידע נעשתה מכיוון שהם כלים שמאפשרים לחוקר מגע שבו החוקר עצמו אינו משפיע על האוכלוסיה הנחקרת, בניגוד למשל לראיונות או לתצפיות משתתפות. האיסוף פה הוא סוג של "תצפית משוכללת" שניטל ממנה האופי הפולשני של המחקר. יחד עם זאת, חשוב לזכור שהפורומים שבחרתי לנתח פתוחים לכל מי שיש לו גישה לאינטרנט, כך שאנשים לא ישפכו תמיד את כל אשר על ליבם כיוון שמישהו בוחן, גם אם נהנים מהאנונימיות של הרשת. כמו כן, השימוש באינטרנט מגביל את הפורומים רק לאנשים ממעמד סוציו-אקונומי כזה שיש להם את הפריבילגיה להשתמש באינטרנט.

הפורום הוא מקום שבו מוענקת תמיכה ועזרה לטרנסג'נדרים שונים אשר חווים חוסר יציבות ומצוקות. הפורומים גם מספקים דרכים להכיר טרנסג'נדרים אחרים שעוברים תהליכים מגדריים שדומים למה שהם עצמם חשים. דרך הפורום אפשר לעקוב אחרי אנשים בתהליכים שונים בחייהם ולראות כיצד הזהויות מעוצבות תוך החשיפה לפורום וההשתתפות בו. נוסף על כך, הפורומים גם מאפשרים להבין את נושא הזהות הטרנסג'נדרית כפי שהיא נתפסת על ידי המשתתפים בפורום. השימוש בפורומים הוא שימוש שמשתרע אך ורק על פני השדה של הלשון. אינטראקציה מקוונת מפשיטה רמזים וסימנים רבים של אינטראקציה פנים מול פנים ובכך מתרגמת הכל לכדי הכתיבה של האדם (Smith and Kollock, 1999). השימוש האפשרי היחיד הוא במילים (ובאמוטיקונים-אך זה נעשה לעיתים נדירות להבעת דעה), כך שהכותב/ת מניח את כולו בפני הקורא כל עוד לשונו

מאפשרת לו לבטא את המרחב הרגשי שלו. אין פה שום אמצעי פורמלי ביני, החוקר, לבין האנשים הנחקרים בעבודה זו. זוהי ייחודיות, שכמובן טומנת בחובה גם חסרונות כמו כל שיטת מחקר. חסרון מרכזי הוא אי יכולת לשאול שאלות בנוגע לכוונות הכותב כאשר הכתיבה מעורפלת. חסרון מרכזי נוסף הוא העדר תנועות ומחוות גוף.

בחרתי לנתח שני פורומים, אחד בעברית ואחד באנגלית. הפורום העברי הוא פורום "טרנסג'נדרס וחברים" בתפוז¹⁷. עברית, היא שפה שרוויה במילות ממוגדרות אשר יכולות לעזור ולבאר את התופעה הנידונה והצורה שבה ההבניות המגדריות מעצבות את הזהות. בשפה העברית כשמדברים על בן אדם מייחסים לו מגדר מיד: "הוא", "היא", גם בפעלים ובשמות תואר, כיוון שלבד מפעלים בגוף ראשון, כל כינויי הגוף, שמות העצם, שמות התואר והפעלים הם ממוגדרים מבחינה דקדוקית. עובדה זו מאפשרת לכותב לבצע שימוש מתוחכם בשפה מבחינה זהותית ופוליטית. בניגוד לכך, בשפה האנגלית, לבד מכינויים מרמזים דוגמת his, her, he, she אין לנו דרך לדעת האם האדם הנידון הינו גבר או אישה, ועל כן הדיבור סביב התופעה יכול להיות שונה.

פורום זה, הוא הפורום העיקרי לטרנסג'נדרים בישראל, שבו מוענקות תמיכה ועזרה, כמו גם הסברים והנחיות לגבי הבטים בתהליך שינוי המין וגיבוש הזהות המגדרית ובאמצעים נלווים שונים העוזרים להשלמתו (בגדים, רופאים ועוד). הפורום גם מספק מקום הכרות, כמו גם פרסום אירועים לקהילה הטרנסג'נדרית. בשנים האחרונות חלק ניכר מהפעילות האקטיביסטית הטרנסג'נדרית עברה לתכתובת של קבוצת מייל. כך הפורום נותר מוקדש ברובו לזהויות האישיות של הטרנסג'נדרים.

תהליך הקמת רשימת התפוצה והשימוש האינטנסיבי החלו בערך ב2008, כאשר ב2009 השימוש נהיה רב למדי. ההגבלה של טווח השנים שבחרתי לנתח, 2005-2009, אינה קשורה לכך, אלא להיקף וכמות ההודעות שאפשר לנתח בתזה. בנוסף לכך קיים פורום גם באתר גוגי (www.gogay.co.il), שהוא אתר החדשות המרכזי של קהילת הלהט"ב בישראל, אך פורום זה כמעט ואינו פעיל, כך שהפורום בתפוז הוא היחיד למעשה שבו מתקיימים דיונים של טרנסג'נדרים בשפה העברית במרחב הוירטואלי.

הפורום הלוועזי הוא הפורום <http://www.tgboards.com> – transgender boards. הוא מהפורומים הפעילים ביותר ברשת מבחינת תכתובת וכמות הודעות אשר מופיעות בו על בסיס יומיומי

¹⁷ <http://www.tapuz.co.il/Forums2008/ForumPage.aspx?ForumId=496>

ובכך הוא מקביל לפורום באתר תפוז. בניגוד לפורום באתר תפוז, הפורום מחולק לתתי פורומים שחלקם עוסקים בעניינים יותר זהותיים וחלקם עניינים יותר פוליטיים. בפורום הנ"ל כמות ההודעות והתכתובת רבה בהרבה מהפורום של תפוז. כמעט כל יום מופיעה הודעה שעוסקת בענייני זהות ומגדר. המשתתפים הם בעיקרם מארצות דוברות אנגלית דוגמת בריטניה וארצות הברית, אך אין זה מחייב. בשני המקרים מפעילי הפורומים הם מתנדבים מהקהילה הטרנסג'נדרית.

צורת דגימה

אסקור הודעות מ-2005-2009 בדגימה מכוונת של כל הודעה שלישית בשני הפורומים (אתחיל ב-2005, מכיוון שזוהי השנה שבה הוקם הפורום הלועזי). רבות מההודעות הינן אינפורמטיביות ומספקות מידע בנוגע לאנשי מקצוע ולאירועים ולא עוסקות בזהות האנשים ובאישיותם. ההודעות הרלבנטיות למחקר הן אלו שעוסקות בזהויות של המשתתפים השונים, איך הם תופסים את עצמם ואת הזהות המגדרית שלהם. הודעה ראשונית לרב תעסוק בנושא זהותי מגדרי, מאפיינים אישיותיים, פסיכולוגיים או פיזיים ולאחר מכן מתפתח שרשור בנושא של אנשים שעונים לכותב הראשון. הוא עונה להם ומשתתפים חדשים מפרטים את התחושות שלהם. בפורום בתפוז הודעה שתיכלל בניתוח מופיעה לערך אחת לשבוע. בפורום האנגלי יש הרבה יותר משתתפים ולכן יהיו שם הודעות רבות יותר.

החלטתי לנתח את כל ההודעות הנוגעות לדבר בשני הפורומים לאחר שביצעתי דגימה של כל הודעה שלישית, מבלי להשוות מספרית בין שתי השפות, כיוון שאין כל אינדיקציה בקשר לקורלציה בין הכמות והאיכות של ההודעות. על אף שנראה שיש לאזן בין כמות ההודעות בעברית ובאנגלית, לאחר בדיקה של כמות ההודעות הרלוונטיות לתזה זו נמצא שבשתייהן כמות ההודעות יחסית קטנה (כנראה עקב הדגימה של כל הודעה שלישית ולא בחירה מראש בתוכן של ההודעה). סך ההודעות שנמצאו כעונות על זהות מגדרית ושאלות שהתזה עוסקת בהן היו: שלושים וחמש בעברית וארבעים ושמונה באנגלית.

יחד עם זאת, הודעות רבות אינן בעלות "בשר" משמעותי על מנת שיהיה אפשר להסיק שאלות שעונות לשאלת המחקר של תזה זו, שנוגעות לזהות, מגדר, אישיות ועוד ולכן לא נכללו בתזה זו. בתזה צוטטו הודעות רבות שמהוות את החלק הארי של הניתוח שבוצע. אחת המסקנות שעולות

היא שאולי במחקרים עתידיים עדיף לוותר על צורת דגימה "אובייקטיבית", עד כמה שהיא יכולה להיות ולחפש הודעות מראש שעוסקות בנושאים שונים הקשורים לתזה, על מנת להגדיל את הנפח והמנעד של התכנים שמהם אפשר לנתח ולהעשיר את עולם הידע. חלק מההודעות שכן רלוונטיות עוסקות בדיונים אידיאולוגים לגבי מגדר וזהות, אך אינן מבינות את הפן האישי של הכותבים ועל כן אינן מתאימות לתזה זו.

שיטת ניתוח

שיטת הניתוח שבה בחרתי היא (CDA) Critical Discourse Analysis. ניתוח שיח ביקורתי היא מתודה אשר התפתחה החל משנות ה-90 ומנסה לחשוף את המבנים החברתיים, השיחיים, החומריים והאידיאולוגים אשר מתרחשים מאחורי השיח ושל אנשים ואילו אידיאולוגיות הם משרתים. הטענות האידיאולוגיות של גישת CDA נוגעות לכך שיש קיום חומרי בפרקטיקות של מוסדות, מה שמאפשר חקירת הצורות החומריות של אידיאולוגיה והתגלמותן בציאות היומיומית (Fairclough, 1995). גישה זו טוענת כי לאידיאולוגיה יש משמעות חומרית, היא יוצרת שיחים חומריים ומשפיעה על העולם החברתי דרך המטריה (החומר). כמו כן גם השפה והטקסטים משפיעים על העולם החומרי ועל העולם הממשי.

כך ה CDA אומר שהיחס בין שפה ומציאות היה קשור לניתוח שיח שמבוסס על שפה ומשמע נבע והתפתח. שיחים הם דרכים סמיוטיות להבנת נקודות מבט שונות של העולם שמזיהם אותם עם עמדות שונות של קבוצות ואנשים שונים. האובייקטים של השיח נוצרים ומובנים בשיח לפי החוקים של צורת השיח, יותר משהם קיימים עצמאית בשיח מסוים. השיח, עקב פוקו, נתפס כתורם ליצרנות, לטרנספורמציה וליצירת אובייקטים של החיים החברתיים. ה CDA בודק קשרים בין מבנים לאירועים שמתרחשים בחיים, כיצד מבנה של החברה מתקשר לאירוע שמכונן אותו והשיח שסובב את שניהם גם יחד (Methods of critical discourse analysis-edited by wodak and meyer פרק 7) כך ה CDA מתמקד במבנים ובאסטרטגיות של סוכנים חברתיים ועקב כך בודק כיצד הסוכנים משיגים תוצאות ויעדים בתוך פרקטיקה ומבנה, או משנים אותם. זה כולל גם את הדרך שבה סוכנים חברתיים מיישמים את האסטרטגיות שלהם.

CDA נתפס כשילוב ניתוח של טקסט, ניתוח תהליך ייצור הטקסט, צריכה והפצתו וניתוח סוציו-תרבותי של האירועים השיחניים. CDA הוא סוג של חקירה אנליטית שבודקת את הדרך שבה כח חברתי שולט, מנצל לרעה ומקיים אי שוויון על ידי אמצעים מרכזיים דוגמת: טקסט, דיבור בהקשר חברתי ופוליטי ומניפולציות. מניפולציה כוחנית וחברתית מתרחשת לאו דווקא דרך טקסט, אבל כן מתקיימת בתוך השיח, דרך תנועות גוף, תמונות ועוד (Van Dijk, 2008). לכן אפשר לראות טקסטים כחלק מאירועים חברתיים. הסוכנים החברתיים אינם סוכנים חופשיים, אלא מובנים חברתית, אבל פעולותיהם לא לגמרי קבועות מראש. יש להם את הכח הסיבתי שלהם ליצירת דברים (Fairclough, 2003) לכן הבחירה שלי בשיטה זו בתזה נובעת מכך שהיא עוזרת לחשוף את ההבניות החברתיות שמאחורי השיח ובכך להראות כיצד עיצוב הזהות של הטרנסג'נדרים נעשה בעזרת הבניות שיחניות וחברתיות תוך כדי נתינת מקום לטרנסג'נדרים ולאינדיבידואל.

ממצאים

מעבר-Passing

אחד הנושאים המרכזיים אשר מעסיק טרנסג'נדרים רבים הינו ה"מעבר", או היכולת לעבור (to pass). המשמעות של המושג "מעבר" היא: כאשר טרנסג'נדרים מזוהים על ידי אנשים זרים בספירה הציבורית כשייכים למגדר ולמין שהטרנסג'נדרים רואים את עצמם כשייכים אליהם, ולא המגדר והמין שהוקצו להם מאז לידתם. יכול להיות שחלק מהם רוצים להיות במין שהוקצה להם בלידתם אך במגדר אחר מהמשויך למין שהוקצה להם בחייהם. אמנם טרנסג'נדרים אלו הם חלק קטן מהאוכלוסיה הטרנסג'נדרית אך היא קיימת. הגישה המקובלת בנוגע "למעבר" היא חדה ודיכוטומית, או שעוברים או שלא. גישה דיכוטומית זו נובעת מכך שאם אנשים צריכים לחשוב פעמיים לגבי הזהות המגדרית של האדם שמולם, סימן שהמגדר שניצב מולם אינו קוהרנטי ומונוליטי כפי שרוצים שיתפס, ולכן יש לעבור עוד תהליכים בדרך להשגת האחידות בהתגלמות המגדריות. דוגמה לכך היא אצל Shaded seraph:

"You aren't exactly taught how to pass... either you do or don't. if you don't pass at first it can mean you need hair removal, HRT, changing your voice, possible FFS[facial feminization surgery] etc..." (Shaded seraph, 5.4.2007, 14:11).

בהודעה זו ניתן לראות שתפיסות הזהות וההבניה הזהותית והמגדרית של הטרנסג'נדרים מגיעות לכדי מיצוי מקסימלי של התהליך של ההבניה החברתית. תהליך המעבר הוא חלק מהחיברות שמובילה הזהות הפנימית שלהם לעולם תלויה בזהות שהחברה מייחסת להם. קפה מיטל נותנת את התיאור המדויק למהות המעבר:

באופן כללי זה חשוב לבני אדם איך נראים בעיני אחרים, וזה מסביר באמת, למה אנחנו משנות את המראה החיצוני שלנו על ידי הורמונים וניתוחים בכדי לשדר לסביבה את מה

שאנחנו מרגישות ורות [כך במקור, הכוונה לראות] את עצמנו מבחוץ, ובכדי לראות
בחזרה דרך המראה החברתית את מה שאנחנו מרגישות, ולחלק מאיתנו זה לא משנה
מה התגובה של הסביבה אלא שבסוף היום כשמתאחדות עם עצמנו לבד רוצות את
התחושה הנשית האינטימית שתמשיך (קפה מיטל, 1.07.07, 22:29).

התחושה הנשית האינטימית שקפה מיטל מתארת, שיש ברצון הנשים שתימשך, היא התחושה
של הקבלה החברתית, האישור של החברה לגבי זהות המגדר המחודשת של הנשים שמנסות
לעבור. התחושה הזו היא נייר הלקמוס של כל מה שהתרחש והאם הן הצליחו לעבור, האם הסביבה
קיבלה את המגדר החדש שלהן, האם הן כבר נשים. יחד עם זאת כותבת ההודעה מנסה לשכנע
שמה שנאמר בתגובת הסביבה אינה משנה, כי עצם קבלת התגובה מהחברה עצמה היא משמעותית.
תגובת החברה מראה שהטרנסג'נדריות כבר חורגות מהמגדר שיוחס להן בעת הלידה, ועל כן הן
השיגו חלק קטן מהמעבר שלהן, כיוון שהזהות המגדרית שלהן אינה דיכוטומית יותר. מצב חריגה זה
(transgression), כאשר לא ברור מהו המגדר המדויק, והאם אותו מגדר הוא גבר, או אישה (או
משהו באמצע) מראה שהן בדרך למעבר.
המעבר הוא נקודה חשובה בתהליך שינוי המין והמגדר של הטרנסג'נדרים, כיוון שזוהי אבן
בוחן, מבחן אולטימטיבי שלהם בפני החברה, שדרכו הם בודקים האם הצליחו בכל מה שהם עושים,
והאם הזהות הפנימית שלהם זהה לזהות החיצונית הנתפסת על ידי החברה. מדגים מדוע המעבר
חשוב לטרנסג'נדרים ולזהות שאופפת אותם:

*"if that is true, then the ability to pass is what defines a person as a
women or a man. To a large extent, the ability to pass *is* what makes
that determination. It's not a very pleasant reality, but it is the reality in
which most of us live" (REM1126 04:08 , 1.8.2005).*

עולה פה הסוגיה שהזהות ותפיסות העצמי של כולנו נקבעת על ידי אנשים אחרים, גם ברמה
מגדרית וגם ברמה כוללנית יותר. הזהות של האינדיבידואל מכוננת על ידי המבט של האחר,

תפיסותיו עלינו ומחשבותיו. תפיסה זו לגבי זהות אישית עולה מהאינטראקציות החברתיות ומהמחשבה שאף אחד מאתנו אינו אינדיבידואל לחלוטין. הטענה שהכותב מעלה דומה למה שכבר צוין ברקע התאורטי, הזהות המגדרית ומה שיחשב כגבר וכאישה, שיעבור כגבר וכאישה, עשויים להשתנות ואף משתנים בזמן, במקומות שונים, בהקשרים שונים. על כן המגדר הוא פרי מלאכת מחשבת, שלנצח מתכוננת בהתאם לאירוע שמתקיים באותו רגע. את החשיבות הרבה של התגובה של הסביבה אפשר לראות בכך שמחמאה יכולה לעודד טרנסג'נדרים שמנסים לעבור, כמו בהודעה הבאה:

"The other day I was out and had to have been riding my bike for almost two hours when I finally stopped at a store for a minute to get a drink. The guy... starts telling me how well toned I am "for a woman". (Joyce Sybill, 18:27, 23.2.2006)

הכותבת מספרת על כך שהתעמלה רבות, עקב כך הזיע והייתה מנותקת מפאסון נשי סטריאוטיפי. בחלק שמדולג בציטוט, ההזעה נתפסת כלא נשית ומתחברת לתפיסת האידאה הנשית, שבה אישה אמורה להיות מטופחת ולשמור על עצמה ולא לעבוד קשה. הכותבת קיבלה מחמאה על כך שהיא נראית טוב ושרירית יחסית לאישה. אותה מחמאה עודדה אותה, כיוון שגם כאשר לא ניסתה, או לא שמרה על "פאסון", ברגעים החלשים והחשופים שלה, היא הצליחה לעבור כאישה, לאמץ לעצמה את הזהות שחפצה בה ושהרגישה כזהות שקשורה אליה ביותר. המחמאה הראתה לה שהיא הצליחה לעבור, גם כאשר היא לא ניסתה לעשות זאת בצורה אקטיבית, מה שכנראה הוליך אותה למחשבה שאם המעבר מצליח ללא מאמץ, סימן שהזהות שלה כפי שנתפסת על ידי הצד החיצוני הושלמה, והיא יכולה להרגיש בנוח עם הסביבה. את האינטראקציה עם הסביבה ניתן לראות בהודעה של אחת מבאות הפורום, שבה היא מציינת שאינה רוצה להיות אישה בהתאם לציפיות של החברה, אלא שיקבלו אותה כאחת ללא קשר לציפיות של החברה. הציפיות של החברה שונות מהזהות שלה. היא מעוניינת שעל פי כינון ההגדרה העצמית שלה תישק החברה:

"כל מה שאני רוצה להיות זה להיות כמו שאני, ויקבלו אותי בתור אישה, לא מתאים לי להיות האישה בהתאם לציפיות של החברה (ובינינו זה עבודה קשה...)." (נים לא נם, 06:03,

29.1.2008)

הכותבת מעוניינת שיתייחסו אליה כאישה, אך מבלי שתצטרך להיות כחלק מהמעבר כפי שנתפס כיום. היא אינה רוצה "לעבוד קשה", אלא שאנשים יבינו שהיא אישה גם אם המנה האנטומי שלה שונה. יחד עם זאת, לפי הודעות אחרות שלה, עולה כי היא מתנהגת בצורה נשית, כולל לבישת בגדי נשים, גילוח שיער, ואינה חשה בנח עם איבר מין גברי. כך היא כן מנסה לעבור כאישה. היא מודעת לפרדוקס שקיים פה, כיוון שאישה היא קונסטרוקט חברתי במידה גדולה, והיא אינה רוצה להיות חלק מהמשחק שמרכיב את הקונסטרוקט הזה. יש לזכור שטרנסג'נדרים וטרנסג'נדריות מתמודדים עם מציאות חיים קשה, חברה שאינה מקבלת חריגות ושוני ושמחלקת באופן דיכוטומי את המגדר ואינה מאפשרת ליצורי ביניים להתקיים בצורה נוחה. לכן הדואליות הזו קיימת, גם בנושאים של מעבר. כמו כן, בתוך בני אדם מתקיימות סתירות רבות ושונות.

המעבר אינו מתרחש מהיום הראשון של התהליך, ואינו קורה באופן טבעי. כדי לעבור על הטרנסג'נדרים להשקיע מאמצים רבים. חלק ניכר מהמעבר הוא הצורה שבה הם יעברו, מה יחשב לנשי בקרבם ובקרב האוכלוסיה שמולם, מה יחשב לגברי על ידי החברה ועל ידי התפיסות שלהם, כיצד להתלבש בהתאם למגדר שהם חפצים בו, איך עליהם להתנהג, מי קובע להם איך עברו, האם עברו ולמה. Andina ב-1.12.2006 ב-01:08 מספרת שהיא עוברת כ-10% מהזמן, ופנים מול פנים הקול שלה עובר 100%. כשהיא עם משפחה היא שוכחת מה צריך לעשות (אך לא מפרטת מה הם המאמצים), ונדרש לה *conscious effort to keep it up all the time*. מדבריה עולה שהשהות בחיק המשפחה שלה גורמת לה לתחושת נוחות ופחות שיפוטיות. המאמץ להיות אישה בסיפורה מנכיחה את התפיסה שזהות היא זהות הנבנית ומתוחזקת כל הזמן. מצד שני אפשר לטעון שהזהות נבנית ומתוחזקת כל הזמן, כיוון שהחברה שיפוטית וכאשר Andina עם משפחה היא חשה בנח לגבי התגלמותיה המגדר שלה. המשפחה מקבלת אותה ומרשה לה להיות מי שהיא, ועל כן היא יכולה

להיתפס כאישה בעיני החברה שסובבת אותה גם מבלי שעליה לאמץ גינונים ולעשות מאמצים כדי להיחשב אישה.

המעבר מורכב מנדבכים רבים שנבנים אחד על גבי השני כגון: מראה, התנהגות, הליכה, טון דיבור, ישיבה, יציבה ועוד. למשל אנה שכותבת:

"מבחינה פיזית ומינית אני עושה מה שאפשר. אצלי למשל זה התעקשות על בגדים צמודים (שאצלי נתפסים כדבר נשי...), נסיון להרזות (נפח גוף נתפס אצלי כגברי), גידול שיער (באורך שנדיר למצוא אצל גבר ממוצע...)... תנועת גוף וקול לא-גברי/אנדרוגני/נשי.

כל זה עדיין לא גורם לי להיראות כאישה ולהתקבל כאישה בחיי היום יום, אבל לפחות זה מקשה על רב האנשים לראות ולקבל אותי כגבר... ומעביר אותי את היום איכשהו". (אנה אנה, 16:34, 10.5.2008)

אנה מציגה בפנינו את הדברים החיצוניים שמבנים אישה על פי תפיסתה, דוגמת שיער ארוך ובגדים צמודים, סממנים שרוב הגברים לא יעטו על עצמם. המעבר, שהוא למעשה הרצון להתקבל כאישה, או להתקבל כאדם עם מאפיינים נשיים הוא שחשוב לה יותר מהבגדים עצמם. ההצלחה שלה בלעבור את היום (ויש לשים לב למשמעות הכפולה של המילה לעבור) נובעת מכך שלא בטוחים האם היא גבר או אשה. קיימות כלפיה ספקות: אולי זו אישה כי יש לה מאפיינים נשיים, היא מתנהגת כאישה, הקול שלה נשי, ככה שהיא יכולה לחוש שהספקות הם חלק מהמעבר החצי-מוצלח שלה. מבחינתה יש הצלחה בכך שתופסים שהיא לא לחלוטין גבר, גם אם היא עדיין לא אישה. ההצלחה בערעור על הזהות הגברית שליוותה אותה כל חייה מעניקה לה סיפוק.

בהודעה ב-12.11.2006, angelbangle, כותבת, שהיא מעריכה כשאומרים לה, למה היא אינה עוברת, ומה עליה לשנות כדי לעבור, כל עוד זו ביקורת בונה. היא רוצה לדעת מה היא צריכה לעשות כדי להיות בזהות הנשית שלה. terrykasper עונה לה בהודעה, שממחישה את המשמעות של המגדר בתוך המעבר הטרונסג'נדרני מאותו יום:

אלו הדברים הקטנים שגורמים לאנשים "לעבור" כנשים או גברים-
נגיד, מה תגידי על הדרך שבה את הולכת, כמה פעמים בשיחה את מעבירה יד בשיער,
איך את יושבת באוטובוס? אין לזלזל בשפת הגוף. הוא אומנם לא משנה את המראה
החיצוני, אבל הוא מעביר אותו.
גם בחירה נכונה של ביגוד, איפור ותסרוקת יכולים לסייע.
את צריכה לדעת מה נראה עליך טוב, מה גורם לך להיראות "נשית", אם זה מה שחסר
לך (terrykasper, 21:18, 12.11.2006).

התשובה מעצימה את התפיסה של המעבר לאו דווקא בצורה הפיזית הפשוטה, שבה אדם
עומד כבובת ראויה, אלא בצורה עמוקה יותר, דרך התנהגויות ורמזים יומיומיים שאנשים פחות שמים
לב אליהם באופן מודע במבנה של המגדר אבל מאוד משפיעים על קליטת הדמות כגברית או נשית
באופן לא מודע. הא/נשים בחברה אינם יודעים שלמדו זאת, כי להעביר יד בשיער, או להחזיק סיגריה
אינן פעולות שהורים מלמדים את ילדיהם וילדותיהן בצורה מודעת. עובדה זו מחזקת את המגדר
כתפיסת חיברות לא ישירה, אלא מרומזת, שטרנסג'נדרים נאלצים להתמודד עימה, פעם אחר פעם,
כיוון שמגדר הוא דבר חמקמק ואין למעשה אפשרות אחת להיחשב כאישה, או כגבר, אלא מגוון רחב
מאוד של אפשרויות. המגוון קיים עד אותה נקודה קריטית, שממנה אי אפשר כבר לחזור, אלא רק
לבצע מהפך, או לעבור כמגדר אחר. במובן אחר אפשר לחשוב על אותה נקודה כשינוי בפרדיגמות
אצל קון (Kuhn, 1996), שמתואר על ידי מושג הגשטלטש. אנשים צריכים לשנות את צורת החשיבה
שלהם כאשר מופיע לפניהם משהו שאין הם מבינים, כמו גם בקעים רבים מדי שנפערו בפרדיגמה
הראשונה. אפשר ליישם זאת גם פה בתפיסות מגדר של בני אדם, שהם לא מסוגלים להשתמש
בפרדיגמה הישנה שתסביר את המגדר שלפניהם, אלא נאלצים לעבור לפרדיגמת מגדר אחרת.
בהמשך לסממנים חיצוניים במעבר, me 74 מציג סממנים פיזיים אחרים, קול, שהוא סממן לא
מוחשי לכדי הצלחתו במעבר¹⁸ או לא:

¹⁸ המעבר שלו שונה. מבחינתו המעבר הוא שלא ישימו לב בכלל שיש לו מאפיינים של גבר כיוון שהוא במקורו נקבה והחברה מצפה שיהיה אישה.

"רוב הפעמים אני עובר, בפעמים שלא זה בגלל שאני מתנהג בביישנות דבר שמתבטא בעיקר בקול שלי (גבוה ושקט). אני אומנם עובר-אבל בארון, זתומרת שאם פונים אליי בזכר אני אומר שאני בת כדי שלא יחשבו שאני מוזר". (me74, 19:54, 23.6.2009)

me 74 מדגים שיש תפיסות רווחות בחברה לגבי קול, כשהוא שקט ומהוסס זה של אישה, וכשהוא בטוח בעצמו הקול נתפס כשל גבר. יחד עם זאת, על אף שהוא עובר מדי פעם, ההתיישרות לנורמות ולא להיחשב מוזר חשובים לו יותר מאשר לעבור. כפי שהוא מציג זאת, המעבר שלו טבעי, הוא חלק ממי שהוא, והוא לא עובר רק כאשר הוא מציג תכונות שאינן עולות בקנה מידה אחד עם האידיאה הגברית המקובלת בחברה. הוא עוד לא סיים את כל תהליכי המעבר, ונראה שישנם סממנים חיצוניים ואולי אף פנימיים המקושרים לנשים שעדיין מפריעים לו לתפוס את עצמו כגבר. התייחסות למצב הלימינאלי בין מעבר ללא-מעבר, מצב של בן כלאיים מגדרי, נמצאת גם אצל כותבים/ות אחרים/ות וביתר שאת:

"אני טרנסקסואלית, לוקחת שנתיים הורמונים. הפנים השתנו והגוף גם, אבל לא ברמה של 'לעבור כאישה'

רציתי לדעת מה צריך לעשות כדי לעבור כאישה...

אני פשוט לא עובדת, לא עושה כלום, כל יום בבית בגלל המראה הזה שפקד אותי". (שם בדוי, 20:25, 23.8.2009)

הכותבת מתארת ייאוש עמוק שנובע מחוסר המעבר שלה. היא נמצאת תהליך השינוי, אך אינה רואה את עצמה לא בספקטרום הגברי וכנראה שגם לא בנשי. עקב כך נוצרות מצוקות אצלה כי אינה מתיישרת באף מגדר. הפתרון שלה למצוקות הוא הנסיון לעבור כיוון שכך היא תוכל להגיע לכדי הדמות הנשית שדמיינה בעיני רוחה. היא רוצה לדעת מה לעשות כדי לעבור כאישה, כי רק כך תוכל להתמודד עם החברה ולצאת מהבית. היא מציגה את "המראה הזה שפקד אותה" כגורל משמיים. השימוש בלשון הסביל מראה שהיא מנסה להקטין ממידת האחריות שלה בנושא זהאין יד מכוונת ושאינן היא תופסת את עצמה כאחראית. אי לקיחת האחריות מכוונת ביקורת כנגד החברה הלא-

סובלנית כלפי ביטויי מגדר שונים, אך בו זמנית מקבעת אותה במצב שבו היא חריגה מגדרית שאינה מוצאת את מקומה בשום קצה ולא בתוך הספקטרום, כיוון שלהימצא בתוך הספקטרום זה מצב שהחברה אינה מאפשרת..

מצוקה עמוקה נוספת ניתן לראות בפוסט הבא:

"How easy is it to pass? My biggest fear is that I will spend all of this money, go through all of this heartache and strife, blood sweat and tears, only to never pass as a woman and have people stare at me funny wherever I go, thus making me even more miserable than I am now".

(superawesomeextreme!, 11:04, 08.10.2001)

על מנת לעבור, רב הטרנסים נדרשים לבצע ניתוחים כדי לעצב את האנטומיה שלהם בצורה שתתאים לציפיות החברה. כל זאת כמובן בהמשך לתחושותיהם הפנימיות של איך ברצונם להיראות בשביל ליצור תחושת מגדר קוהרנטית. מהפוסט הנ"ל עולה תיאור הבעייתיות בכל הנוגע לנסיון לעבור. טרנסים, במגדר המיוחס להם, לרב מתקבלים בחברה כגבר או אישה, על אף שלא יעלו בקנה אחד עם הנורמות החברתיות ויציגו חריגות מגדרית, תכונות נשיות מדי לגבר, או גבריות מדי לאישה. למרות כל זאת, החברה תמשיך ותקבל אותם כיוון שלא ביצעו חריגה מגדרית כל עוד לא ניסו לשנות באופן אקטיבי את המראה. אך ברגע שהם ינסו לעבור למגדר אחר ולא יענו לציפיות, הם יהיו ללעג ולקלס ולחוסר הבנה של מה המגדר שצריך לייחס. כמובן שברגע שהם ישלימו ניתוח לשינוי מין ויצליחו להידמות ככל האפשר למגדר הפנימי שלהם, הם יהיו פחות למושא ללעג וקלס. מצד שני ישנם טרנסג'נדרים שהבינו שנושא המעבר מוגבל:

"זה מאוד מתסכל להתלות על הנושא של passing ("לעבור", שלא "יקלטו" עליך) בתור הסיכוי היחיד שלך לחיות כאישה. הייתי עד לא מזמן בהרגשה הזאת, שהמראה צריך להיות "מושלם" – שאי-אפשר יהיה לא לראות בי אישה- לפני שאני אוכל להתמודד עם כל התגובות.

אבל הבנתי, בעזרת חברות, שיש בי את הכוחות ויש לי חיים לחיות באיכות יותר טובה מזו שתיכננתי לעצמי, למרות המבוכה סביבי. שזאת יכולה להיות רק מבוכה סביבי, ולא כזו שאני מפנימה. ברור לי שהודעה אחת בפורום לא יכולה "לשכנע", כי העניין הוא לא לשכנע, אלא לקבל את עצמך, לקבל את הגוף שלך, לפחות במידה מסוימת, ולשנות את מה שאפשר יחסית בקלות לשנות, גם אם לא כל השינויים שחלמת לעשות נעשו כבר או יעשו בקרוב/אי-פעם. קבלה כזאת היא תהליך של הפנמה, ואני לא יודעת אם אפשר לעבור אותו לבד. רצוי מאוד שתהיה תמיכה, שיהיו אנשים שיאהבו אותך ויקבלו אותך כמו שאת באמת. " (ליליה לנצח, 01:02, 30.7.2005)

מהדברים של ליליה עולה שבתפיסתה המעבר הוא נרטיב מרכזי כדי להיות במגדר האחר, כיוון שהוא "הסיכוי היחיד שלך לחיות כאישה". היא מעלה לדין את המתח האינהרנטי במגדר ובתפיסותיו, כמה ממנו זוהי זהות פנימית וכמה ממנו קובעת החברה. על אף שלפי ליליה מגדר הוא קביעת זהות אישית ופנימית, ככה שכל אחד שולט על המגדר שלו, עדיין כפי שראינו המאפיינים המגדריים נקבעים על פי מה שמקובל בחברה, איך שהחברה לרב ממחישה ותופסת מגדר, איך נשים מתלבשות, איך גברים הולכים, ולכן גם ליליה אומרת שרוצה שיראו אותה כמושלמת כדי שתפיסת הזהות הפנימית שלה לא תתערער, כיוון שלהגיע למושלמות, אם יש דבר כזה, הוא תהליך וזה לא הכל או כלום..

פרפורמנס

פרפורמנס הוא מוגדר ששאוב מהתורה של גו'דית באטלר. לפי באטלר, פרפורמנס הוא פעולה שחוזרת על עצמה ללא מקור מכון אונתולוגי שקודם לסובייקט (Butler, 1999). למשל במגדר, הסובייקט כל הזמן חוזר ונעשה אך אין משהו טבעי מאחוריו. גם גופמן בהגותו מניח את הקרקע לכך. הוא קורא לפרפורמנס displays, תצוגות. תצוגות הן חלק ממה שקוראים לו התנהגות ביטויית, ומועברת ונתפסת כמשהו טבעי. יחד עם זאת ברור שיש לכך מקורות היסטוריים וצורך בהבנה (Goffman, 1979) ואף כבר בספרו הצגת האני בחיי היום-יום).

אצל טרנסג'נדרים ניתן לראות שחלק ניכר מניסיונם בתהליך השינוי הוא הפרפורמנס. לתפיסתי, ניתן להגדיר פרפורמנס ככל דבר שעושים הקשור לחיצוניות, במודע וגם בלא מודע, אם זה בצורה אקטיבית, או פסיבית. הזהות הפנימית יכולה לנבוע רק כאשר הזהות החיצונית מתחברת ויוצרת אותה בסינתזה עם החברה. אני מחלק את הפרפורמנס לשתי תתי קבוצות: פרפורמנס אקטיבי ופרפורמנס פסיבי. הפרפורמנס האקטיבי כשמו כן הוא, הדברים המכוונים שמוצגים בעת הזזת הגוף וביצוע פעולה אקטיבית, למשל החזקת סיגריה, סיכול רגליים ועוד. הפרפורמנס הפסיבי הוא דברים כגון לבוש, איפור, ישיבה ועוד. ההבדל המהותי בין שניהם הוא, האם יש פעולה הנגזרת מכך או לא- האם היד נעה אל עבר הפה על מנת לעשן, או האם אני יושב וקורא עיתון ומסתכלים על בגדי ופרצופי. הפרפורמנס שייך לשתי תתי הקבוצות כיוון שבשתייהן יש תצוגה חיצונית. מבולבל 26 מציג שילוב של שני הדברים גם יחד בתור הפרפורמנס בהודעה אחת:

"אני לא יודע כלום, ממש מאפס: ביגוד, איפור, פאה, הורדת שער, וכול זה רק כמתלבש, יצא לי להתלבש פה ושם אבל זה רחוק ממה שאני רוצה לראות ולהרגיש." (מבולבל 26,

27.5.2009, 00:14)

בהמשך הודעותיו הוא כותב שהוא חש עצמו כאישה, אך אינו מסוגל להגדיר את עצמו ככזה. הוא אינו יודע כיצד להתנהג, ולכן מחפש הדרכה כדי לעשות דברים כמו שהוא רוצה להיראות ולהרגיש, קרי, אישה. כמו אצל אנה מקודם, גם אצל מבולבל 26, הוא מציג את הזהות הפנימית שלו כמשנית כיוון שמהטקסט עולה שהתחושות שלו קשורות אך ורק לפרפורמנס. הוא חושב שזה יגרום לו להרגיש כאישה: "זה רחוק ממה שאני רוצה לראות ולהרגיש". מכאן אפשר להניח שחלק מההרגשה שלו של אי שלמות נובע מהזהות החיצונית שאינה מסתדרת לו לפי תחושתו. ההצגה שלו היא כרטיס הביקור הראשוני. כשטרנסג'נדרים, או אנשים בכלל, כותבים הודעות בפורומים, ההודעה הראשונה שאותה יכתבו היא ההודעה שמסמלת את מי שהם לעולם, רושם ראשוני. כך שי מציג את עצמו:

"הי אני שי FTM [Female to Male]-

לאחרונה שמתי לב לכך שבתור טראנס הרבה יותר קשה לי להשתלב בחברה-אני לא יודע איך להתנהג.

מנסה לשמור על התנהגות יחסית נייטרלית ומפחד להתנהג "בגבריות" כדי שזה לא ייתפס בוטה מדי." (me74, 14:08, 21.6.2009)

שי משתדל שלא לבצע פרפורמנס, אלא לשמור על זהות נייטרלית אבל הוא מבין שזה בעייתי. הוא אינו רוצה להיות בוטה, כיוון שמבחינתו גבריות הינה בוטות ואלימות, אך הוא תופס את עצמו כגבר. הוא רוצה להיות גבר ולהתנהג כמו גבר, אבל התנהגויות גבריות מסוימות נראות לו בוטות; במלים אחרות, קשה לו לעשות פרפורמנס של גבריות כי הוא עדין מפנים תפיסה של התנהגות כזו כבוטה.. הוא מציין שאינו יודע איך להחזין את עצמו. ההתנהגות עשויה להיות התנהגות פיזית כהליכה וגם אקטיבית יותר, כמו דיבור ושימוש בלשון שונה. ניתן לראות שהדעות הקדומות של שי בנוגע לפרפורמנס נובעות תפיסות סטריאוטיפיות בחברה בכל הנוגע לפרפורמנס. יכול להיות שזה נובע מהקושי למצוא ניואנסים בהתנהגויות השונות, או לחשוב במונחים עמוקים על נשים וגברים כמשהו מורכב עם הרבה גורמים עקב אי-יכולת פירוק אמיתית ושלמה בכל הנוגע להתנהגות המורכבת של המין האנושי על כל נדבכיה ומשמעויותיה. יכול להיות גם שהוא, כמו שאר הטרנסג'נדרים מבינים מה נתפס כנשי וגברי, מה עובדה חברתית ואיך הם משתמשים בזה ליצור את הרושם שרוצים.

אצל אנה, בהודעה שצוטטה מקודם, ניתן לראות כבר הבנה שלה לגבי הפרפורמנס הפסיבי. לאנה חשוב להציב זיהוי גופני-חיצוני-ראשוני שלא יטעו לרגע לחשוב שהיא גבר או דמות מגדרית שאינה ברורה. מבחינתה החלק החשוב הוא להיות אישה על פי כל התכתיבים של אישה כמו גוף, שיער, בגדים, פנים חלקים. כדי להיות חלק מהאישה והנשיות היא חייבת לחזור ולבטא את עצמה באותה צורה שאחרים רואים שמבטים את הנשיות ככזו. הפרפורמנס של אנה הוא סביב הצד הפיזי הפסיבי בלבד כפי שהיא מציגה אותו: בגדים, נפח גוף, שיער, כך שגם אם תעמוד ותהיה משולה לבובה בחלון ראווה, יבינו מיד מיהי. הפרפורמנס שאנה מציגה היא הקרקע שעליה נבנית הזהות הטרנסג'נדרית. היא חשה שהיא חייבת להציג את המשטח הפיזי ההולם לפני שתוכל להגיע לנפשי ואולי אין בכך דבר מה, אלא זה קורה כיוון שהזהות הטרנסג'נדרית היא חיצונית בראש

ובראשונה לפי הזיהוי של החברה. יכול להיות שהצד הנפשי מופיע קודם, אך לטרנסג'נדרים אין ברירה אלא לעסוק בחיצוני כיוון שזוהי הופעתם בחיי היום-יום. כמו כן הזהות שלהם תלויה בשילוב של התחושה הנפשית והחברתית, לכן לעולם יצטרכו לנוע בשני המישורים הללו.

הזיהוי של החברה קשור לתחושות פנימיות של הטרנסג'נדרים, כמו גם תפיסתם לגבי מה טבעי ומה לא. למשל, Sasha Lee ב-28.1.2007 שואלת, האם כשטרנסג'נדרים יצאו מהארון והחליטו לבצע שינוי הקול, יציבה והליכה היו טבעיים (משתמשת במילה automatic) או שהיה צורך באימון? התשובות שהיא קיבלה מבאי הפורום הן שהיה צורך באימון כדי להגיע למושלמות. תשובה אחרת היתה שחלק בא טבעי, כמו כניסה ויציאה מהאוטו, כאילו תמיד ידעה איך לעשות זאת, איך להיכנס לאוטו עם שתי רגליים יחדיו ולצאת ממנו עם שתי הרגליים יחדיו, בניגוד לגברים שיעשו זאת רגל אחר רגל. כך התשובות הללו מחזקות את שהצגתי מקודם, שהתנהגויות הנגזרות משייכות למגדר אליו הטרנסים רוצים לעבור נלמד ומהווה חלק מהחיברות המתמשך שעל טרנסים לעבור מחדש כדי לפצות על שנים ארוכות של ילדות והתבגרות במהלכן נשים וגברים "רגילים" לומדים להיות נשים וגברים. במסגרת זו עליהם גם למחוק שנים רבות של חיברות מגיל צעיר למגדר שאליו נולדו כדי הציג במקומו את המגדר "החדש". אמנם לעולם לא מאוחר מדי ללמוד, אך גם מגדר דורש המון תרגול כמו כל פעולה חיצונית, בניגוד לפעולה הפנימית¹⁹ כדי להגשים את המשמעות.

דוגמה לחוזק של פרפורמנס והמהות שלו בקביעת המגדר ניתן לראות אצל Rhonda.

בתחילה היא כותבת שלא שינתה שום תבנית דיבור מאז שהשתנתה, כיוון ש:

"when I am dressed as I usually am [form-fitting casual], I need not verbalize anything, in order to sufficiently and unequivocally express femininity; the presentation and body pretty much scream out, 'Woman!'."

(Rhonda, 16.10.2007)

¹⁹ אחד הדברים המשמעותיים שעולים מניתוחה הודעות הוא חוסר שימת דגש על לשון, צורות דיבור, התנהלות מול אנשים, קשרים רומנטיים בתור גבר/אישה, טרנסג'נדרים/ות ועוד. עיקר השיח הוא זהות חיצונית, מראה פיזי, טון דיבור, חברה שלא מקבלת ועוד. בעתיד יש לנהל ראיונות משלימים שיתמקדו בכל האספקטים בחיים שאינם עוסקים בדברים שעולים מהתזה, כמו גם לנסות ליצור ראיונות עם כותבי ההודעות ולנסות לעמוד על ההבדלים שבין חיי היום-יום למה שכותבים בתזה. האפשרות הסבירה ביותר היא שהנרטיב שעוסקים בו בהודעות האינטרנטיות אינו תואם לתחושות פנימיות של מערכות יחסים, התנהלות יום-יומית ואמונה כי המגדר נתפס כמשהו חיצוני ומשם הכל מסתדר. אמונה שאינה בלתי מבוססת.

גם אם נתעלם מחיזוק הזהות שלה בכך שהיא טוענת שהיא נראית, נתפסת ועוברת כאישה רק על ידי החזות שלה והחשד שעולה מכך שזוהי דרך לגיבוש זהות ואיחודה, עדיין ניתן לראות את המשמעות הרבה שרודנה מייחסת ללבוש. בהמשך ניתן לראות שהבגדים עוזרים לה להגשים זהות, ועל ידי הלבוש היא חשה את עצמה כאישה:

"I cant count the times I stole clothes and later purged my stash over feelings of guilt and denial. But I really wanted to be a girl and the dressing helped me to feel that I was one to some extent. I would wear the clothes to bed sometimes wishing very, very hard to wake up as a girl..."

הפרפורמנס הפסיבי שולט בחלקים ניכרים במהלך השיח אצלה, אך גם הפרפורמנס האקטיבי תופס מקום משמעותי, וכנראה שכיוון שלפרפורמנס האקטיבי יש יותר התגלמויות בחלל החיצוני, אזי הדיונים יותר ארוכים.

אחד הדיונים הארוכים ביותר שנתקלתי בהם בעת ניתוח ההודעות בפורומים היה סביב הצורה שבה גברים מחזיקים סיגריה. Geneville ב-8.6.2005, ב-18:42 התחיל בדיון ושאל כיצד גברים מחזיקים סיגריה. הוא אמר שהוא יודע איך הם לא מחזיקים, אך לא כיצד כן מחזיקים. לאחר מכן מתחילות תכתובות למשל על ידי nexyjo שעונה, שאמרו לו שהוא מעשן כמו אישה ושיש דרך לשאוף כמו גבר.

הדיון סביב החזקת סיגריה הוא דיון בפרפורמנס אקטיבי, כיוון שעישון סיגריה אינו דבר פסיבי, אלא משהו שאדם עושה בצורה מכוונת במהותו. כך, רק החזקת הסיגריה, שאיפתה פנימה, הוצאת העשן, פעולות שנראות כשוליות, הן חלק משמעותי ומהותי במגדר שהם רוצים להיות בו ומכשלה שקשה לעבור, כיוון שמעולם הם לא למדו איך לעשות זאת. התיבנות שלהם הוא לא של גבר, או אישה, אלא לרב בין לבין, בין רמזים שנדמה להם שספגו במהלך חייהם לבין צפייה אקטיבית שראו איך אחרים עושים זאת. אורך הדיון שמשתרע על פני יותר מ-20 הודעות מראה את החשיבות שיש לפרפורמנס החיצוני, לצורה שבה אפשר לבצע משהו שאינו פסיבי, או לשוני, בעל דקויות ולמשמעות שגלומה בכך. הדיון סביב פרט כה טריוויאלי כמו החזקת סיגריה מראה לנו,

הסיסג'נדרים,²⁰ שכל צעד ושעל במגדר הוא משמעותי וחייבים להגיע למסה קריטית על מנת לעבור, שכל הצלחה מביאה עוד נקודה כדי לקבל "מספיק" במבחן המגדר, שבו לעולם אין לדעת איך השאלות מנוקדות.

הפרפורמנס יכול גם להוות דרך לחריגה מכללי המגדר, אך זו האופציה הנדירה. אורי 0 מראה לנו גם שפרפורמנס הינו דבר מדכא וששוכנת בו הדואליות הדכאנית כמו גם בהבניות מגדריות. אורי 0 יוצא כנגד המעבר. לדעתו, התחושות הפנימיות שלו הן שקובעות את הזהות שלו, הוא מרגיש שהתלבושות הן רק הסוואה, והחוויה הטרנסג'נדרית שלו שונה לחלוטין מחוויות טרנסג'נדריות אחרות שהועלו פה. הוא חש שעליו להרגיש מיהו מבפנים, וכל התלבושות הן רק הצגה, אין זה משנה אם יתלבש בגבר, או באישה, על אף שמנסה להתלבש ולעבור לעיתים. הוא כותב:

"לא בא לי להתלבש בפורים. אני לא מתחפש כשאני מתלבש."

אני מתחפש כל הזמן, כל יום... אני מתחפש בכל פעם שאני מוריד לק, מוציא עגיל, גוזז ציפורניים... אני מתחפש גם כשאני עם חברות... עם אלה שפונים אלי בנקבה, כשאני לבוש, אבל גם עם אלה שפונות אלי בזכר כי יש דברים שאתן לא יודעים, וגם אם אתם יודעות, אני לא יכול לספר הכל, ואולי גם לא רוצה להראות הכל. בסדר לי להתחפש, כל פעם בנפרד. כך כולם, עם כולם. אני לא חייב תמיד לשים את הקרביים שלי על השולחן בכל רגע ועם כל אחדת. אבל כל החיים האלה ביחד, כל יום פורים - לי אישית זה קשה." (אורי, 0, 9.3.2009)

בזהות שלו קיימות תחושות של התחפשות ואי הצגת העצמי האותנטי שלו. הוא חש שאין הוא מצליח ליצור לכידות אחת בזהות שלו והיא נוזלית ונעה ממקום למקום. גם כאשר הוא מתנקה מאמצעים מלאכותיים ליצירת זהות ופרפורמנס מגדרי, כמו לק, עגיל, ציפורניים, הוא מרגיש שהוא מתחפש, וכך אינו מצליח למצוא פרפורמנס שתבטא את הזהות האמיתית שלו, כי כל פרפורמנס מתכתב עם ההכתבות המגדריות שכבר קיימות בחברה.

²⁰ אלו שנולדו עם מגדר שתואם את המין המקובל בחברה.

עניין הגוף הוא אחד הדברים המרכזיים ביותר בקרב הטרנסג'נדרים. חלק ניכר מהעיסוק של הטרנסג'נדרים נוגע לגופם, כיוון שהתגלמות המגדר נתפסת על בסיס האנטומיה המינית בצורה ראשונית ופשוטה ביותר. כאשר אנשים חסרי רגישות עוסקים בטרנסג'נדריות שאלתם הראשונה היא האם האישה שמולם חתכה את איבר המין או לא, משמע, העיסוק המגדרי כולו מתכנס לכדי עיסוק באיברי המין של האנשים. לכן צפוי שחלק ניכר מהמצוקות, כמו גם המשאלות והזהות הפנימית שלהם תעסוק בכך. כך אפשר לראות את jooxz מגדיר בצורה טובה:

"... בדבר הזהות הפנימית שהיא כמין ידיעה, ולא תמיד מיחסים אותה לטרנסג'נדרים.

כאילו העיסוק שלהם בגוף החיצוני הוא סתם גחמה... המראה החיצוני הרבה פעמים קשור קשר שאי אפשר להפריד לזהות והוא מהותי מאוד." (12.3.2008, 13:55 jooxz)

כך גם הפרפורמנס מתחבר למהות הפיזית, שהיא באה לידי ביטוי בגוף. הגוף הוא אחד הכרים הנרחבים ביותר לשינוי בתהליך הטרנסג'נדר, כיוון שהאפשרויות לשינוי התפיסתי והאנטומי הינן רבות ביותר. אמנם יש מבנה פיזי של נקבה וזכר, אך לכל אחד יש שוני במבנה הפיזי ובמראה, אין אדם אחד דומה למשנהו, לא בפרצוף, לא בצורת לבוש על הגוף וגם לא בגוף עצמו. אדם אחד גבוה, השניה שמנה, השלישית עם תווי פנים חדים ועוד. הגוף מוכתב מנקודות רבות מספור שקשה לכמת אותן ואף לסדר אותן כדי להבין את המשמעות. גם הטרנסג'נדרים עצמם נאבקים בכך, כיוון שהגוף היא תפיסה שפועלת בשני מישורים, בתוך המישור הפיזי: כלפי העולם החיצוני וכלפי איך שתופסים אותם ואיך שהם תופסים את עצמם. ההשפעה של כך על הטרנסג'נדרים, כמו גם הרצון הפנימי של הטרנסג'נדרים והתחושה שלהם כלפי הגוף שישקף נאמנה ונכונה את המגדר שלהם, עצומה. כאשר טרנסג'נדרים חשים שהגוף שלהם אינו תואם את מינם ו/או מגדרם עלולות להיווצר בעיות של דיסהרמוניות שמובילות לתחושות שליליות. סיגל שם בדוי :

"...אני מרגישה מדוכאת מהגוף שלי (גוף של נער מתבגר וזה דוכא [דוחה – י.ה.])

(אותי)... גם אחרי שאני יעבור את כל הטיפולים והדרכים ואני יהיה אישה טרנסית, אז אני

ירגיש מצוינת אם עצמי כי אני יהיה אישה... הכי חשוב, עשו לעצמכן/ם מנה [מה-י.ה.]

שטוב לכן/ם". (סיגל שם בדוי, 19:45, 8.1.2007)

בניגוד לחלק מהטרנסג'נדרים האחרים, תחושתה לגבי היותה אישה מציגה גישה שמגדר הוא חלק משינוי פיזי ולא דווקא מחשבתי, וכך תחושת האישה שלה נובעת מהשינויים בכללותם. כך גם "גבר ואישה יחדיו" מציגה את עצמה קודם כל בתור הגוף החיצוני שלי:

"אני פיזית זכר, אבל אני רוצה הרבה מאוד פעמים שיהיה לי גוף של נקבה..."

אני משתגע כי מצד אחד אני מרגיש בכל מאודי שאני רוצה להיות בגוף של אישה. מצד

שני יש המון יתרונות לגבר שאני לא מוכנה לוותר עליהם". (גבר ואישה יחדיו

(06:31, 14.4.2008)

אצל האחרונה המצוקות נובעות מההבניות החברתיות. מצד אחד הוא רוצה להיות אישה/נקבה (משתמש לחילופין בשמות העצם כפי שניתן לראות), אך מצד שני החברה מבנה יתרונות ופריבילגיות רבים בהיותה פטריארכאלית, ועל כן הוא אינו רוצה להתנתק מכך; הוא תלוי בין הרצון להיות אישה בזהות הפנימית לבין הרצון להיות גבר ולהנות מהיחס שלו בחברה. כמו כן, הטרנסג'נדרים רואים מורכבות רבה בגוף שלהם וקשה להם לקיים יחסים על בסיס הגוף הישן שלהם. הם יודעים שמשיכה מינית והתאהבות תלויים רבות במשיכה הפיזית,²¹ אך הם אינם רוצים שיאהבו אותם על בסיס האנטומיה שלהם, כיוון שהגוף שמוצג הוא לא הגוף שלהם. כמו שבאהבה אנשים רוצים שיאהבו אותם בגלל מי שהם ולא בגלל משהו אחר. אפשר לראות שלדעתם התאהבות בגוף הלא נכון נתפסת כזיוף באהבה:

"אני רוצה גוף של אישה"

אני מרגישה שיותר שלם ויותר אמיתי לי, למצוא גבר שיאהב אותי בגוף נשי...

²¹ בקרב נשים קיימת נזילות מינית בה יותר כלפי בני ובנות זוגן. גם אצל לסביות וגם אצל הטרוסקסואליות כאשר בן הזוג יבצעו ניתוח לשינוי מין ייתכן והקשר הזוגי ישמר אף בתור אהבה רומנטית. דבר זה נדיר שיתקיים אצל גברים, אם בכלל. אין מחקר בנושא והנאמר הוא עקב ידע מהשטח של להטייב.

אני לא אוהבת שאוהבים את הגוף הגברי שלי. ממש ממש מפריע לי". (פפפ, 23:58,

(29.4.2008)

השינוי אצל טרנסג'נדרים הוא התאמת החיצוני-העצמי לדימוי-עצמי פנימי. אצל Celtic Katie רואים שקיימת תפיסה מנטלית כנקבה (לא כאישה), לכן גם הדיבור שלה הוא על מראה חיצוני ואינו עוסק בפנימיות. אפשר להגיד שהשינוי הגופני הוא השינוי שלא ניתן לבצעו בקלות. הוא שינוי אחר לחלוטין מהתפיסה המנטלית, כיוון שהנרטיב הרווח הוא שהטרנסג'נדרים כבר מספרים שחשים את עצמם במגדר שלא הוקצה להם, אך הגוף שלהם הוא שמאחר להגיע לשם:

"For me, transitioning was partly about making my outside physical self match my internal self image as I saw myself. My mental perception is as being female. When I dream while I sleep, the person in my dreams that I know is me is female. It was confusing to wake up and then have to look in the mirror and see a "guy" looking back at me when every other image of me is female". [Celtic Katie, 20:35, 12.8.2007]

הכותבת ראתה "בחור" מסתכל כלפיה במראה, כאשר כל דבר אחר בה היה נקבה (ולא אישה). הבחירה במילים של "בחור" ונקבה נובעת מתוך אותה זהות פנימית מעורערת שלא התעצבה, כיוון שאין באפשרותה לטפח זהות נשית, או זהות של אישה לפני שנתפסת כאחת, לפני שעברה כאחת, כאשר עסוקה בדברים חיצוניים שמעידים על המהות הפנימית שלה מפי הסובבים אותה. בהודעה אחרת היא מספרת על התחושות שעולות מכך:

"At one time, I absolutely Hated myself. And I mean HATE! I was DISGUSTED by my appearance. I couldn't stand looking at myself in the mirror. I literally saw a stranger looking back at me. It was not how I see myself when I close my eyes and visualize

what I thought I looked like nor did that person in the mirror look like the person I knew as me when I would dream while sleeping. I have pretty much always seen myself as female and to see this guy looking back at me was VERY confusing and upsetting for me." (Celtic Katie, 18:54,18.1.2007)

היא מספרת שהיא שנאה את מי שניצב מולה, אך לא את עצמה, אלא כמשהו חיצוני. אבל

לאחר מכן היא נגעלת מההופעה שלה, ההשתקפות של האדם הוא מסמן חיצוני, מסומן שקיים במרחב שלא שלה (דה סוסייר), לעומת ההופעה שלה שהיא מסמנת את מי שהיא, זהות של אדם חדש, שהיא כבר השלימה אתו, אך המראה החיצוני אינו עולה בקנה אחד עם המראה שהיא משווה לעצמה מול עיניה. היא עוצמת את עיניה ויודעת איך היא רוצה להיראות, ורואה את עצמה כנקבה, אך מי שמולה הוא דמות חיצונית שמבלבלת אותה, כי אין היא יכולה להפריד את עצמה מאותה דמות.

המראה החיצוני קשור קשר בל ינתק לחברה:

"...הם מחליטים עבורי שיהיה לי זין. ואם אני לא רוצה, אני לא טרנס. למרות שאני הייתי בוחר לו הייתי יכול להיות עם זין וביצים אמיתיים, מתפקדים ורגישים... הידיעה שאני צריך להוציא אברים מהגוף שלי אחרי שאני מנסה כול כך הרבה זמן לאהוב את עצמי כמו שאני, קשה לי המחשבה של לנסר חלקים מהגוף שלי [בניתוח לשינוי מין מנקבה לזכר כורתים שדיים ותאי שומן ביניהם, כנראה שכאן כוונתו להוצאת חלק החזה מגופו-י.ה.]". (כגבר אל גבר, 23:51, 1.4.2006)

ההגדרות החיצוניות כופות זהות על בן אדם. הוא רוצה לשמור על איבר מין מתפקד אחד

אפילו שהוא נשי? כנראה, כי איבר מין של זכר שמורכב לאחר ניתוח אינו דומה לאמיתי, בניגוד לניתוחי MTF ששם מצליחים לשוות תחושה מינית אמיתית. בניתוחים של FTM יוצרים איבר הדומה לפין אך אין את אותה הנאה מינית או יכולת ליצור זקפה הדומה לזכר שנולד ככזה. הוא מנסה כל חייו גם לאהוב את עצמו כפי שהוא, כיוון שהוא יודע שזה לא הגוף והמגדר שהוא רוצה לחיות עמו. הוא רוצה להיות גבר אך מבלי שיכתיבו לו את התאנים שבהם הוא צריך להיות ולהיתפס כאחד.

הגוף תופס נפח ועיסוק רב אצל הטרנסג'נדרים עד כדי כך שהוא יכול להפוך לדבר היחיד

שמגדיר אותן כנשים. אין לכחד, אכן החברה בשלב ראשוני תסווג אדם לאחד משני המגדרים בהתבסס על מראה חיצוני בלבד, ולאחר מכן תעבור לתנועות גוף, דיבור, תכונות אופי ועוד. לכן אין זה פלא ש Andina מתארת את התחושות והזהות שלה בהתבסס אך ורק על חיצוניות, ללא כל פנימיות:

" I feel like I always should have been a girl and looking back my childhood I see that supported by actions I took that were unconsciously feminine... However all my life I've been obsessed with having a female appearance. Most of my life has been spent with long hair, often colored, I've worn earrings on both ears for over 30 years, nail polish and mild lipstick for 20 years... Along with the female appearance I've had an overwhelming desire for breasts to the extent that over the years I can remember dozens of really stupid things I did. Thank my genes for c cups..." (Andina, 12:40, 17.1.2008)

כדי ליצור את הזהות שלה מגיל צעיר, שתמיד ידעה שהיתה אישה, ופעולות נשיות שביצעה לא במודע, היא גם מוסיפה את אספקט הגוף לכדי כך. הדברים שהיא מספרת שעשתה, כמו תכשיטים ושיער ארוך, או שדיים, הם דברים נשיים במובהק שהיא מבצעת אותם על מנת לשוות את המראה החיצוני הנתפס כזהות פנימית עמוקה. כך היא מתארת את הזהות הנשית שלה במונחים שכולם חיצוניים ואף אחד מהם אינו עוסק בזהות הפנימית שלה ותחושותיה. כאשר טרנסג'נדרים הצליחו להגשים את המעבר הפיזי, כבר אין כמעט צורך להוכיח מהי הזהות המגדרית שלך:

"It's funny, because now that I am feeling more comfortable in my own skin, I have less of a need to "prove that I am a woman". If someone seems me

as a "man," I don't think I would care as much because the physical things that were most important to me have been reached. No matter how passable one of us may be, none of us will ever escape the harsh truth that we were not born as genetic women, that can never be changed. One does not think her/his way into transition, but acts into it." (Marin county, 12:03, 29.7.2008)

הזהות הטרנסית הינה לנצח בתוך דואליות משתנה בין תפיסות פנימיות לחיצוניות, בין היחיד לאחר, בין מה שאני תופס למה שהחברה תופסת אותי, איך זה משתמע לגביהם והאם הזהות הפנימית שלהם קוהרנטית, אימננטית, פנימית, תלויה בעצמם, או שתלויה בחברה, וכיצד הגוף שלהם לא לגמרי שלהם, אלא בעצם קצת גם של האחר, או בשילוב והאם שאני משנה אותו הוא שייך לי עדיין, או תוצר חברתי והאם הם יכולים בכלל להחזיק חזקה עליו. האם זה שנולדתי כזכר וגדלתי לתוך מגדר של גבר משנה את מי שאני? את הזהות? ושלא אכפת לי מדעת החברה כי אני פועלת כמו שאני צריכה להיות ונראית כמו אחת? המתח הזה קיים בצורה מתמדת ומתמצה לכדי משפט: "למה אני לא יכול להתקבל כאישה בגוף של גבר?!- זה אך ורק בגלל סיבות חברתיות."

(נים ולא נם, 01:16, 26.1.2008)

כאן עולה שאלה עמוקה בנוגע לאיך קבלה חברתית מתרחשת ובאילו תנאים, לעומת הצורך בקבלה חברתית כאשר לא רוצים לעמוד באותם תנאים.. כפי שכתבתי בתחילת תזה זו, הרצון להתקבל בחברה בתור המגדר שלך (או כל דבר אחר חריג) מול הרצון לעשות שינוי בתפיסות המגדר בחברה הוא קו מתח פוליטי בקרב אוכלוסיות טרנסג'נדריות. כך בדומה גם אצל נשים שהגיעו לעמדת מפתח, השאלה האם להתנהג באופן פמיניסטי שמקדם נשים שיטיב עם הכלל או להתעסק בקידום האישי הוא מתח אינהרנטי בעבודתן, בהיותן חלק מאוכלוסית מיעוט. הרצון להתקבל כאישה בגוף של גבר כבר מהווה בתוכו סתירה כביכול. הדיעה הרווחת היא שכיצד הכותבת מצפה להתקבל כאישה אם גופה הוא של גבר? כיצד היא מצפה שהחברה תתפוס אותה כאישה? ולמה היא מצפה מהחברה לאישור לנשיותה? הסתירה הפנימית הזו גם היא מחולקת לשני רבדים, הרובד שנוגע ישירות לקבלה

החברתית והרובד שנוגע לזהות האישית. הסיבות החברתיות שהיא מזכירה הן אותן סיבות חברתיות שגורמות לה לרצות להיות כאישה, הרי הזהות הפנימית שלה, אם היא אישה, אינה זקוקה לאישור החברתי, והרי אם היא זקוקה לאישור והאישור החברתיים כפי שכולנו חווים בצורה מגדרית יום-יום, אז כיצד היא מלינה על החברה? התשובות היא שכולנו חיים במסגרת חברתית שכופה עלינו דברים רבים ומקווים שיכולנו להשתחרר מהם, אך יודעים שאין זה כך. למשל שוקי הרזה מציג תפיסה כזו:

"... אני מאמין שבחברה מתוקנת היינו יכולים לחיות עם כל גוף ולהרגיש מרוצים ממנו,

שלא רק "יקבלו", אותנו, אלא גם יתנו לנו להרגיש טוב עם מה שיש. בחברה דפוקה

חלקנו נאלצים לשנות את עצמינו כדי להרגיש טוב עם עצמנו." (שוקי הרזה,

26.1.2008)

מההודעה עולה שמנגנוני החברה הם שקובעים האם אנחנו מרגישים טוב עם עצמנו, או שמא אנחנו נאלצים להשתנות כדי להרגיש טוב. אין זה נוגע כמובן רק לטרנסג'נדרים אלא בכלל לאידיאל היופי בחברה ולפיזיות שמוכתבת על ידה.

"גבר שלכוד בגוף של אישה"

אחד הנרטיבים הנפוצים ביותר, ששומעים מטרנסג'נדרים כאשר הם פורשים סיפורים וחוויות, הוא את המשפט: "אישה שלכודה בגוף של גבר" והוורסיות השונות שלו כמו "גבר שלכוד בגוף של אישה". חשוב לשים לב שטרנסג'נדרים באנגלית נוטים פחות להפריד בין מין למגדר, בעוד שבעברית משתמשים רק במילים גבר ואישה בכל הנוגע לנרטיב זה. באנגלית אין הבדל ממשי בין female in woman's in man's body | male's body, והם משתמשים בכך לסירוגין, ואין נרטיב קבוע אחד כמו בשפה העברית.

הנרטיב חזק מאוד וניתן לראות אותו בתכתובות רבות של טרנסג'נדרים. פרוסר טוען שטרנסג'נדרים ממשיכים להשתמש בנרטיב זה כיוון שזוהי תחושתם בדיוק (Prosser, 1998). הבחירה (מודעת, או לא) להשתמש באותן מילים אצל חלק גדול מהטרנסים מנכיחה את הזהות החיצונית שנכפית עליהם ומובילה למסקנה, שהבחירה שלהם היא ההיכנעות לתכתיבי החברה, כמו

הזהות הפנימית הלא מתלכדת ומלוכדת שלהם²². חלק מהם מנסים לשכנע את הצדדים שמולם בכך, שהמעבר והזהות החדשה הם לעולם סוג של משא ומתן כנגד החברה שמולם. כך ניתן לראות כמה דוגמאות:

"ההכרה במצב הבעייתי הזה, של להרגיש אישה-אבל להיות בגוף של גבר, אינה חדשה לי. אני צעיר-בן 24, וכבר יותר מ 11 שנים עברו, מאז שהרעיון נכנס לי לראש, ומסרב לצאת בתוקף.
בדרך כלל זה בא והולך-כמו הרבה דברים, שלפעמים חושבים עליהם יותר, ולפעמים-פחות.
אבל פתאום, כבר כמה חודשים, שאני לא מצליח להשתחרר מזה". (אני כמו שאני,
19.4.2006 ,15:07)

"as long as I can remember, I've felt like I was female in a male body".
(GirlInside, 01:27, 11.8.2007)

"... I sometimes don't feel comfortable in my body at all, it feels like I'm limited to a lot of things. You could say imprisoned in my own body..."
(Echalo, 12:04, 30.8.2008)

"trapped in a mans body

So eventually I wound up realizing we tranfolk don't become women, or men, we always were. Transition just is the actualization of our reality." (Charlotte, 20:42 ,10.2.2009,)

Echalo מרגיש שכלוא בתוך הגוף של עצמו, ושהוא מוגבל בעשיית דברים עקב חוסר הלימה בין המגדר הנוכחי למה שהוא רוצה להיות. השימוש במילה "כלוא" מתקשר לשדות סמנטיים נוספים

²² אין זה יותר הכנעות לכפייה חברתית מאשר שלל הזהויות והתפקידים החברתיים האחרים שקיימים.

של יציאה לחופשי, איבוד חופש, שחרור, שעבוד, תשלום על חטא, או עוולה כלשהי שביצעת. מערכת בתי הסוהר נועדה להעניש אנשים שהפרו את חוקי החברה. כך גם פה. חוקי החברה שהם מפריים הם המגדר והזהות המגדרית המקובלת. ההתאמה חייבת להיות בין מין זכר למגדר גבר, מין נקבה למגדר אישה, ורק כאשר הם מצליחים לחזור ולהתיישר לכדי אותן נורמות חברתיות, הם יוצאים לחופשי מהכליאה שלהם.

הנרטיב הזה לעיתים קצת משתנה, למשל :

"אני אישית לא אדבר בלשון נקבה כי אני אינני מרגיש בנוח.

אני אומנם כלוא ללא ספק! בגוף של גבר. זאת עובדה.

מאז ומתמיד ידעתי את זה, ואם היה אפשר לעשות שינוי בגיל 5 הייתי כבר אישה היום.

...

אני תמיד הייתי כזה מבפנים הבחון זה רק הקליפה". (, Nadav 16, 02:20)

(21.5.2006)

על אף שהוא מרגיש שהוא אישה שכלואה בגוף של גבר, הוא טוען שלא ידבר בלשון נקבה. הוא תמיד ידע זאת אך לא מרגיש נח. יש פה הוכחה נוספת להבניות חברתיות של מגדר ורובדים שונים של זהות שלא דווקא מתלכדים. אין לנו מידע נוסף מדוע לא ירגיש בנוח, וניתן רק לשער שמכיוון שהזהות שהוא מציג אינה קוהרנטית ושלמה. יש גם טרנסג'נדרים שונים שטוענים שהנרטיב של הכליאה אינו מתאים להם, אינו הולם לא את תחושותיהם ולא את הרגשותיהם.

"קשה לי להגדיר את עצמי "אישה בגוף של גבר". אני לא יודעת למה קשה לי עם הביטוי

הזה. אבל קשה לי איתו.

אולי כי אני באמת מאמינה שאישה זה מכלול שלם. של גוף, תכונות, צורת מחשבה, של

חיברות (מנהגי היום יום) ועוד. ולהרגיש אישה זה לא מכלול שלם, זו הרגשה בלבד.

ואני רוצה להיות אישה שלמה ולא למשל גבר שלובש בגדים של אישה. אני רוצה

להשתנות באמת, אני נותנת לעצמי את החופש להשתנות ולהיות מה שאני רוצה להיות

באמת בלי לתת חשבון כי אני חושבת שהרווחתי את זה ביושר..." (קוסמת קטנה,

19.4.2006, 22:19)

אצל הכותבת קיים הבדל בין להרגיש אישה ובין אישה. לתפיסתה אישה היא סך הדברים שמחברים אישה, גם דברים חיצוניים, גם דברים פנימיים, גם עניינים של מחשבה אפילו. מבחינתה, הגדרת הגוף כמבנה זהות היחידי היא הגדרה חלקית בלבד שאינה מאפשרת לה לבטא את כלל הפנים והצדדים שלה. היא מבינה שלעולם לא מתנתקים מהחברה האחרת, מהזהות החיצונית שמוצגת.

"... I also had trouble with that exact same phrase: "a woman trapped in a man's body", especially before surgery. I knew simply that I wanted to be female-not want to, but YEARNED to: it was an ever present though from about six years or so...

But I didn't then feel that I was a woman in man's body." (Harpon, 21:52, 10.2.2009)

הרפון מראה לנו שהיא רוצה ואף התאוה להיות אישה, אך לא חש שהוא אישה שכלואה בתוך גוף של גבר. הרצון שלה להיות אישה נבע מטרנספורמציה זהותית-מבנית מוחלטת וחדשה. אפשר להניח שהשוני הזה נובע מהרצון להתנתק מכל היסטוריה קודמת שאינה משרתת את מטרותיו ומטרות טרנסג'נדרים, כי אם נניח שהיא הייתה אישה שכלואה בגוף של גבר, סימן שחלק מהאישה החדשה שיהיה לעולם קשור לזמן שהיה גבר. אך אם הוא רוצה לבצע טרנספורמציה מוחלטת בכל הנוגע לגוף ולזהות שלו, הוא בוחר שלא לשייך שום חלק מהעבר שלו להווה המחודש ובכך ליצור נתק מוחלט בנרטיב ההיסטורי אישי.

"I may be a girl who currently masquerades as a male for my work life, but I am not trapped in my body. I just need to re-decorate the outside and not go whining."

(Vicky, 00:51, 11.2.2009)

ויקי מציגה נרטיב נוסף וטוענת, שהיא כבר בחורה שמבצעת משחק ורק צריכה לשנות את החיצוני. היא לא כלואה בגוף שלה, כי מבחינתה היא כבר אישה.

נרטיב

אצל חלק מהטרנסג'נדרים קיים נרטיב ברור שאומר, שמאז שהם נולדו הם רוצים להיות במגדר האחר, ושהם עוברים תיבנות לצרכים אחרים. הטרנסג'נדרים רוצים להיות במגדר שלא אליו נולדו, לחוש את הצד האחר כדי להרגיש שלמים עם עצמם. בקרב ההודעות לא מצאתי זכרונות על איך המגדר שנקבע להם הלם את צרכיהם ואת תחושותיהם. נדיר למצוא דואליות בקרבם ותהיות על זהויות מגדר לא דיכוטומיות. העדר אפשרות לשינוי נרטיב קיים גם בעולם האוטוביוגרפי ופרסומי הספרים, כיוון שלא יאפשרו להם לפרסם ספרים אחרת. המוציא לאור והקהל מצפים לשמוע את מה ששמעו מכולם עד כה ולא דווקא להתעמק בניואנסים של החוויה (Prosser, 1998). מי שכן יכתוב על זהויות מגדר לא דיכוטומיות לא ישתמש באותו נרטיב, אלא בנרטיבים אחרים, שאינם מציגים דמות קוהרנטית, אלא מחשבות, נסיונות מגדר שונים והתלבטויות רבות. גם הנרטיב שאומר שמאז גיל צעיר ידעו שהם במגדר השני, כמו הקודם שהוצג, הוא הבניה הנוגעת לזהות המגדרית והאישית שהם מציגים. אפשר לשער שזוהי חלק מהזהות שהם מציגים בתמונת הלכידות שלהם. אם כותבים בנרטיב שמאז ומעולם היו מעוניינים להיות במגדר האחר, סימן שזוהי לא בחירה שלהם. טיעונים דומים שנשמעים אצל הומוסקסואלים על ה"בסדריות" של ההומו. גם אצל הומוסקסואלים חלק מהטיעונים לשכנוע לקבלה של הקהילה עם הנטייה החד-מינית היא שזהו דבר מולד שהם לא בחרו בכך, לא ניתן לשנותו, ועל כן יש לקבלם.

לדוגמה²³:

"טוב, אז אני בת 15 mtof ... מאז שאני זוכרת את עצמי תמיד רציתי להיות אישה...
מגיל עשר אני כבר זוכרת... שהבטתי בבנות האחרות וקינאתי בהן שהן מתאפרות,
לובשות בגדים יפים ונשיים, ובכלל שהן יכולות לעשות את מה שהן רוצות כשאני לא."
(beautiful האחת, 20:22, 27.3.2007)

²³ בחלק זה קיימות הודעות רבות שלא הוכנסו לטקסט על מנת שלא להעמיס על הקורא/ת.

התיאור שהיא מציגה נוגע בנרטיב של מה אילו דברים נשים עושות כי זה מה שמקובל. אין הבנה מוחלטת לגבי מהו מהות האישה, מהו רצונה של האישה. מנגד למשל בהודעה הבאה ניתן לראות שהבחירה במילים היא רק סביב ביטויי המגדר:

"from what I have researched a whole lot of males want to be females and for a lot of different reasons!

As for mine own it is something that goes way back to when I was a child and realized that I wanted to be a girl and to be with girls and to be feminine and do and be a girly girl and I still feel this way even now so I really fail to see what the whole big deal is about males who only want to change and become who and what they really do wish to be." (Eleventhdr, 17:42, 26.11.2009)

המילים שהיא משתמשת בהן הן girl(y), feminine ושאר מילים שמקטינות את הזהות הנשית²⁴. הבחירה במילים של קטנה, נשית. למשל girly girl מתבנת אותה לכדי היותה נשית בכל מעשיה. כפי שצוין, טרנסג'נדרים רבים מנסים להשתמש באידאות של מגדר על מנת שיוכלו לעבור לחלוטין ובבטחה למגדר המבוקש, וכך היא מציגה את אותה טענה במילים אחרות. את הנרטיב הזה ניתן לראות גם בהודעה הבאה של מישהו שטוען שחש male, אך העטיפה היתה שונה ולא ניסה "לעבור". גם אי ניסיון לעבור הוא הצהרה בדבר המקום של הטרנסג'נדר לעומת החברה והסביבה והתפיסה של הזהות המגדרית.

"as far back as 2.5 yrs old, I felt that 'the body' was 'mismatched' to 'the self'.

Felt male, didn't like the 'wrapper' it came in, I guess you could say...

Have always felt the same way, but never tried to 'pass'.

...

²⁴ אפשר להגיד שהיא מדברת על תקופת ילדותה ולכן בחרה במילים אלו, אך אנו נוטים להשתמש במונחים עכשוויים ואנכרוניסטיים לתיאור עברנו.

But I 'kinda not really' got used to being stuck in female body. Main problem has always been no satisfactory relationships, because what I 'look like' gets precedence over what/who I 'am'. That's still the hardest part of it".

(nycchris, 18:09, 16.5.2006)

הנרטיב פה מוצג ככזה של בעיה עם מראה חיצוני ולא דווקא הזהות. הוא התרגל להיות תקוע בגוף של נקבה, אך אינו מרוצה מכך.

"... I feel like I always should have been a girl and looking back over my childhood I see that supported by actions I took that were unconsciously feminine..." (Andina, 12:40, 17.1.2008)

בצורה רחבה לא בהכרח ברור לילדים ומתבגרים מה הם עושים, האם זה גברי או נשי, ואפילו לא בטוח שזה נתפס כנשי על ידי החברה באותו רגע. אם נתייחס לתהליך של חיקוי חברתי אז אפשר לחשוב שילדים מחקים את המגדר שרוצים להיות בו על ידי אחרים. לכן הכותבת לא מבינה את הפעולות שהיא עשתה. המודעות העצמית שלה הגיעה בשלב מאוחר יותר בעוד החיקוי הלא-מודע שלה (לדבריה) בכל מה שנוגע לנשי התקיים בגיל ההתבגרות ומגיל צעיר. היא מציגה הבנה שהיא מגיל צעיר חיקתה פעולות של אחרים ואת מהות התיבנות²⁵.

הנרטיב העיקרי שהתגלה בהודעות עסק בגוף ולא בהתנהגויות. אפשר לשער שהנרטיב של אישה שלכודה בגוף של גבר, ובאנגלית – זכר שנולד כנקבה, הם תמיד עוסקים בזרות פיזית. יחד עם זאת, מעניין לעמוד על כך כיוון שהם נאלצים ללמוד הרבה פעמים דברים כדי לעבור, וחלק ניכר מהטרנסג'נדרים מציין שזה לא בא לו בטבעיות, או לפחות מדבר על כך שצריך ללמוד לעבור, ככה שלא רק הגוף הוא שמונע מהם לעבור. הגוף, כאשר מופשט מכל בגד ומחוות, הוא היחיד "שטבעי" ושאינו חלק מתהליך של חיברות ודברים חברתיים שאפשר לרכוש אותם.

²⁵ תיבנות הינו מונח אחר המתייחס לחיברות. המילה תיבנות מקובלת בשיח הטרנסג'נדר הלא-אקדמאי בנוגע לצורה שבה צריך להתנהג לפי זהויות מגדר. מילה אחרת הקשורה לשיח הזה היא מישטור מגדרי.

הזהות הטרנסג'נדרית מתחלקת לשתיים: הזהות של היותם טרנסג'נדר והזהות עם כך, כמו גם הזהות המגדרית הכוללת של אישיותם. הזהות הטרנסג'נדרית היא ההבנה שעליהם לעבור תהליך, שהם קטגוריה של בני-אדם עם מכנים משותפים, רחבים ונמוכים ככל שיהיו, ושהם סוכנים לשינוי אם הם רוצים בכך ואם לא. הם סוכני שינוי, קרי, גורמים למושג המדר, גבריות ונשיות להתרחב הלאה. הם אינם בוחרים בכך כיוון שהתהליך של מעבר טרנסג'נדר אינו נעשה ביום אחד והם נאלצים להימצא במצבי ביניים. זהות המגדר הכוללת מורכבת מדברים שכבר הוצגו עד כה בפרק זה, דוגמת הפרפורמנס, הגוף והנרטיב שהם מציגים. בסופו של דבר, זהות המגדר מתלכדת לכדי אדם שלם וקוהרנטי, שהתזה הזו עוסקת בהם. נכון, חלקם אינם רואים בעצמם גבר, או אישה, לפי הצורה שהחברה תופסת, ולא דווקא ישנו את המבנה האנטומי שלהם בשלמות לכך, אך יחד עם זאת הרב המכריע שלהם כן עושה זאת. בסופו של דבר הרב מבין שהחריגה מגבולות הנורמות הדיכוטומיות המגדריות טומנת בחובה מחיר כבד שעליו לשלם בכל שלב בחייו ורובם פשוט אינם עומדים במחיר הזה.

"המגדר לא עושה אותי מה שאני"

אני הרבה יותר מרק המגדר שלי!

...

מגדר יכול להיות כיף כדרך לביטוי או הצגה עצמית, אך לא בתור "גדר", כי תפקידה של

גדר... היא לשמר כח ושליטה. כלומר, לכלוא אנשים מסויימים בפנים, או לשמור אנשים

מסויימים בחוץ". (קלארנס, 2008.1.29)

קלארנס טוען שזהות אישית היא לא רק המגדר. המגדר הוא סוג של יצירת חיץ בין אדם לעולמו, היא יצירת הבדלים ולראות מי מול מה, החלטה של כח של היחיד מול החברה. כמו כן, המגדר הוא רק עוד דרך להתגלמות בפני העולם ומי שמופיע מולנו. לכן המגדר מהווה אצלו נדבך אחד מהזהות שלו, כיוון שהוא חש שאינו רק המגדר, והוא לא כפוף למגדר תחת נורמות חברתיות, אלא הוא הצליח להשתחרר מאותן נורמות ולהמשיך הלאה בחייו.

לעומת זאת ניתן לראות את עומר, שמציג בפנינו את הדיכוי הפטריארכאלי-שוביניסטי:

"איך אפשר לדעת אם אני אישה או גבר?"

אני ממש חצי חצי...

באהבה ובזוגיות ובסקס-אני רוצה בכל מאודי שיהיה לי גוף של אישה ולהתנהג כאישה,

ואני מרגיש שזה הכי אמיתי בעולם.

בעסקים ובחיי היום-יום-אני רוצה להתנהג כגבר או לפחות לא בצורה נשית, ואני מעדיף

שיהיה לי גוף זכרי.

...

אני לא יודע מה להחליט. מה אני?

איך אפשר לדעת מה אני? איך אפשר לבחור?" (עומר, 09.05.2008)

עומר אינו מודע לכך במאת האחוזים, אך הזהות שלו היא כנראה נשית, כיוון שבחיי יום-יום

ועסקים לגברים יש יתרון גלוי וגם סמוי להתנהלותם בחברה האנושית, הוא מעדיף לשמר את

היתרונות והפריבילגיות שהזהות שלו בתור גבר נותנים לו. יחד עם זאת, באהבה, זוגיות, סקס,

המקומות שבהם אין את העולם החיצוני ותפקידי כח (בניח), הוא יודע שרצונו האמיתי זו הזהות של

האישה, והוא אומר גם שזה מה שמרגיש לו הכי אמיתי. כאן ניתן לראות שהדכאנות ויחסי הכח

בחברה מכתיבים את הזהות המגדרית. רב האנשים רוצים להנות מפריבילגיות של גברים ולא להיות

במקום הנחות של הנשים בחברה, וכך החברה שקובעת איזה תפקיד הוא יגלם, או רוצה לגלם ביום-

יום גם מכתיבה לו את הזהות המגדרית שהוא רוצה להשתייך אליה במרחב הפרטי שלו.

כך גם בהודעה הבאה:

" השאלה היא:

האם אתם בעד הבדלי מגדר? תפקידים חברתיים בגלל מגדר? או שאתם בעד שלא

יהיה מגדר, ולא יהיו הבדלי ותפקידי מגדר...

אני יכול לומר, שלו הייתי אישה- הייתי בעד הבדלי מגדר (כלומר בתפיסה שלי כשאני אישה נוח לי עם המצב החברתי הקיים), אבל כיון שלא נולדתי אישה, ואני עדיין גבר (במרכאות). אני מאוד מתנגד להבדלי המגדר, (מבחינתי שלא הייתי מגדר ואז אני אוכל לחיות בצורה נשית...).

לומר אני בקונפליקט: מצד אחד בתור אישה - אני בעד הבדלי המגדר (קצת לא נעים לומר, אפילו מאוד בעד) מצד שני בתור אישה שהיא עדיין לא אישה והיא נחשבת גבר- אני נגד הבדלי מגדר... (מאוד נגד)". (נים ולא נם, 22:30, 26.1.2008)

נים ולא נם אומר שאם היה נולד במגדר שהוא רוצה אז היה בוחר שיהיו הבדלי מגדר, כיון שלא היה מרגיש הבדל במשמעות של כך, אך מכיון שהוא לא יכול להגשים את רצונו כעת, (רצונה?) אז הוא נגד הבדלי המגדר על מנת שיוכל לחוש את שמתאווה לו באמת. הוא מודע מראש למקום הנחות של נשים בחברה. מצד אחר, קיימת אפשרות להכריח את הצד השני להתיישר לנורמות שלך כפי ששוקי הרזה מציג:

"אולי דיבור בלשון נקבה?"

לאחרונה אני נוקט בשיטת הפעלים יותר מאשר שמות העצם. לומר אני פועל בהתאם למגדר שלי... במקום לתת למגדר שלי שם תואר...". (שוקי הרזה, 12.1.2008)

הפעולה בהתאם למגדר היא נדבך מאוד משמעותי, כיון שכפי שצוין הנקודה ראשונה שבה נקבע המגדר של האדם, הוא הממשק בין אדם לחברו שרואה אותו. לכן לפעול בהתאם למגדר, במקום לתת שם, חופן בתוכו עוצמה רבה. שיום של המגדר חשוב, אך בהעדר קרקע מצוקה לתמוך מאחורי השיום, הדיסוננס גלוי לעין. כאשר שוקי הרזה כותב על דיבור בלשון נקבה דרך פעלים, ולא דרך שמות עצם, הוא מחזק את המגדר שלו אל מי שניצב מולו, ככה שמכריח אותו להתמודד עם ההטיה המגדרית הקיימת הגלויה (בניגוד לסמויה בצורות דיבור).

חלק מהכותבים/ות מציגים זהות חצויה:

"שאלה לגבי בילבול שדי מציק לי..."

...

אני אישית מרגישה שאני חצי חצי ז"א שבתוכי, בנפשי אני מחוברת לשתי הצדדים הגבריות והנשיות. שלפעמים אני מרגישה שאולי אני צריכה לעשות שינוי אך מהר מאוד יורדת מיזה. רצוי לציין שמראי החיצוני בדרך כלל די נשי לרוב אם כי גם את זה אני אוהבת לשנות לפעמים. להפך, יש ימים ממש מעטים שבא לי מאוד ללבוש איזה שהי חצאית נעלי עקב וביגוד סקסי ולענטז כך ויש ימים שזה נראה לי מוזר מאוד לראות את עצמי כך ומרגיש לי ממש לא בנוח...

ורציתי לציין שמבחינתי מה שבין הרגליים זה לא מה שהופך את הטרנסקסואלית לאישה אלה מה שהיא משדרת, מתנהגת, מרגישה, חייה- בתוכך נפשה, מוחה, ליבה אם איבר או בלי מבחנתי היא אישה, למרות שבכל זאת אני הולכת לפי רגשותיה והנוחות שלה אם היא מחליטה להשאיר או לא..." (אור בטרנסית, 11:11, 21.4.2009)

היא מציגה את האישה כמשהו מכלול, משהו עמוק וגדול שנובע יותר מאשר מה שיש בין הרגליים. איבר המין אצלה הוא חסר משמעות כיוון שהזהות היא כוללנית בעיקר ברמה הנפשית ולא הפיזית. תפיסתה את הזהות מנסה להראות שאישה אינה רק האנטומיה שלה, והיא מבינה שהמגדר הוא הבניה חברתית, שכוללת התנהגות, תחושות וחיים כמכלול. כשהיא מתארת את לבושה בחצאית, נעלי עקב וענטוז היא חוזרת לשחק את המגדר הנשי? שהוכתב לה מראש בהיותה אישה ולא מציגה מבט אחר על נשים ונשיות.

גם שובל לא רואה את עצמו כגבר, או כאישה. שובל, 06.10.2007, 17:39:

"דברים שרציתי לשאול..."

... אם נותנים לי את הסיכוי להגדיר את עצמי (מה שלא קורה בדרך כלל בחיים האמיתיים) הייתי מגדיר את עצמי כטרנסג'נדר, כמישהו שמרגיש בין המגדרים מבלי לקבל החלטה סופית לגבי המגדר לי. מה שכן אני יודע, זה שאני לא מרגיש אישה ומאוד כואב/כאב לי שבעולם הדיכוטומי שלנו אנשים רואים אותי ככזאת." (שובל, 17:39,

06.10.2007)

ההכרח ששובל מציג של בחירת זהות דיכוטומית אינו עולה בקנה אחד עם הזהות האישית של א/נשים בנוגע למגדר ולאישיות שלהם. כפי שהוא אומר, זהותו אינה קוהרנטית בניגוד למודלים פסיכולוגיים ורפואיים אחרים שמנסים להציג כדי להבין את נפש האדם והעולם. הזהות שלו מורכבת גם מצד גברי וגם מצד נשי ששוכנים בתוך האדם בו זמנית. למשל שובל לא רוצה שיראו אותה בתור אישה וכואב לה/לו, כי היא חיה בין מגדרים לטענתה, לכן הזהות של האישה אינו הולם את תחושותיה.

הכותבת הבאה מבינה את שהוזכר, שעליה לבחור להיות במגדר אחד גם אם אין היא רוצה בכך:

"and while I prefer being seen as female in the world, it's more because there's really only two choices in our culture, and that's the lesser of two evils. From where I sit, I don't really see myself as male, or female, just human." (Nexyjo, 07:24, 22.1.2007)

היא לא מתייחסת לעצמה כזכר, או כנקבה, אלא כאדם, בעוד שהשימוש במונח human הינו מתאר את הזן ששייכת אליו מבלי חלוקה קטגוריאלית לגבי לאיזה תת-זן הוא משתייך. החלוקה הזו יכולה לנבוע מכך שהיא אינה רוצה להיתפס רק לנקבה אם צריך לבחור במה שפחות רע אלא להתעלות מעבר לכך.

הזהות מורכבת מדברים רבים, שמשתנים מאדם אחד לשניה. למשל Alanaluv מוצאת בקרם גילוח מרכיב חשוב מזהותה:

"I've been giggling to myself lately about some of the silly things I do balancing my day/job life as a "male" and the rest of my female life... each morning I've walked into the bathroom to get ready for work and the only "male" skin product is the standard old shaving cream... the old shaving cream has been tossed. I now use the femme product that I use for my other shaving/ how cold I have been so?..."

...

Then there is my occasional laps of gender appearance when I casually stroll into the ladies room... I know I'm in the right place, just not the right cloths." (Alanauv, 16:31, 18.10.2005)

הטרנסג'נדרים, והיא ביניהם, עוברים תהליכי חיברות אינסופיים, שנמשכים כל הזמן ועליהם "להיות על המשמר" כל הזמן כדי שירגישו שהם עוברים. נשים שאינן טרנסג'נדריות כן משתמשות כיום במוצרי יוניסקס, או שאפילו לא ישימו לב לכך וייחסו לכך חשיבות אם תגלנה שהן משתמשות במוצרים של גברים, אך פה המקרה הוא שהיא עוד לא התחילה במעבר, כי היא נכנסת לשירותי נשים בלי הבגדים הנכונים. הזהות שלה חייבת להיות קוהרנטית ואחידה, כיוון שהיא רוצה להיות אישה בצורה מוחלטת ושלמה, כך שגם אם היא משתמשת במשהו מההיסטוריה שלה, משהו שכנראה לא הפריע לה והיה קרם גילוח הולם לצרכיה, היא לא יכולה לתפוס את עצמה כאישה. גם בריון 2 מציג תפיסה קוהרנטית-סטריאוטיפית לגבי איך גבר צריך להיראות:

"אני דווקא בנושא של איך גבר צריך להיות, מוצא את עצמי מתחבר ומזדהה לסטריאוטיפים. בעיני, גבר צריך להיות מאצ'ו, מחוספס, שרירי, מביט על חתיכות... ועם כל מה שאמרתי גם להיות רגיש כשצריך. זה לא בהכרח סותר את המאצ'ו. כך לפחות אני רוצה לראות את עצמי". (בריון 2, 22:26, 21.5.2007)

בריון מציג את תפיסת המגדר האידיאית שמאפיינת חלק מהטרנסג'נדרים שלא מרוצים עד אשר מצליחים להגיע למראה גוף אידיאלי. כך הוא טוען שגבר הוא המאצ'ו, המחוספס, ויחד עם זאת גם רגיש, תפיסה של גבר מודרני שטומן בחובו צדדים שונים, אך לאו דווקא סותרים. הבריון, שגם הבחירה בשמו מעידה על תפיסת המגדר שלו, תופס שככה הוא רוצה להיות, כגבר. לא במקרה התפיסה שלו כזאת, כיוון שהאידיאל המגדרי של גבר כמאצ'ו ושל אישה כחלשה וכנועה הוא בדיוק הקצה ברצף המגדרי שאם יצליחו להגשימו, לאנשים לא יהיה סיכוי להתבלבל בנוגע למגדר של האדם שמולם.

"אני כבר די הרבה זמן נמצא בהתלבטויות עם עצמי... אני כבר מבין שאני לגמרי אישה.
העניין הוא שאני לא מתלהב מבגדי נשים, איפור, אני לא צריך את הסממנים החיצוניים
האלו כדי לדעת שאני אישה מבפנים.

אני גם יודע שלעבור את הניתוח ולהיות אישה זה בחיים לא יספק אותי לגמרי. כי כולם
ידעו שהייתי פעם גבר. ויש לי קול מוזר. ותווי פנים גבריים. תמיד יסתכלו עליי בצורה
מוזרה.

... פשוט יש לי גוף של גבר..." (צריך עזרה, 19:24, 29.7.05)

הוא טוען כמו כולם שהוא לא צריך ניתוחים ודברים חיצוניים כדי לדעת שהוא אישה, ושזהו
הזהות הפנימית שלו, אבל זהותו הפיזית חיצונית שנעשית דרך קשרים עם אנשים היא הזהות שהוא
צריך להציג כלפי חוץ ושעל פיה הוא נתפס ונשפט. כמו כן הוא משוכנע מראש שלאחר ניתוחו, כולם
ידעו שהיה בעברו גבר, לכן הלכידות של הזהות שלו נפגמת מראש בעשותו זאת. הוא אינו מאמין
בכך. תפיסתו את עצמו כאישה מבפנים היא שמשמעותית ביותר לגביו. התפיסה שלו נמצאת
בדואליות קיצונית, כיוון שרואה את עצמו לגמרי כאישה, אך לא רוצה לעבור ניתוח. אם נסתכל על
גישתו נראה שהוא יכול לשאוב סיפוק מאיך שהחברה תופסת אותו, מעין מבחן שבו אתה נמדד,
הצלחה נוספת בחיים (כמו להיות עשיר, עם קריירה טובה, בעל משפחה ושאר אידאות בחברה).

גם Sandkat מציגה גישה משלה לזהות

"... IMO [in my opinion-.י.ה.] *there's only one thing that makes you a*

woman:

Attitude

*If you truly believe you are a woman and present yourself as such then it
will show and people will generally recognize it as such. If the attitude isn't
there, then I think people and yourself will be less inclined to believe you
are what you say you are."* (Sandkat, 13:20, 9.11.2008)

מבחינתה הדבר היחיד שקובע אם את אישה זו גישה. הזהות מתחילה מבפנים, כמו גם איך שאחרים יתפסו אותך. ההקרנה החיצונית של הזהות הפנימית היא שקובעת. יחד עם זאת היא מתעלמת מכל ההופעה החיצונית, כיוון שגבר, למשל כמוני, יכול להקרין שהוא אישה, אך אם המראה והפרפורמנס החיצוני שלו יהיו כמו של גבר-זכר אף אחד לעולם לא יתפוס אותו כאישה, לא משנה איזו גישה תהיה לו, כל עוד היא לא מתאימה לגישה של החברה. אפשר לשער שזה נאמר כהגנה-עצמית, כיוון שטרנסג'נדרים רבים ואולי גם היא, לא קרובים לעבור ואולי גם לעולם לא יוכלו לעבור, או שתמיד יצחקו למראם גם אם יתפסו אותם במגדר שהם רוצים להיות שייכים אליו.

תיאור זהות אישית כגבר/זכר, עם רצון לעבור להיות אישה/נקבה, הוא דבר שלא נתקלתי בו לבד מההודעה הבאה הנוגעת לשינוי מוחלט.

:

*"... I want to go through menopause...
...Most TGs believe themselves to be of the other gender. I don't. I AM a man, mind body and soul. But I want to be transformed into a woman, mind body and soul." (C@L, 20:08, 30.1.2008)*

היא כותבת על תיאור חווית זהות שחריגה מהספקטרום הטרנסג'נדרים המקובל וגם אין היא מספקת הסבר לכך בהודעותה מדוע היא רוצה לעבור להיות אישה. היא אומרת שהיא יודעת שהיא גבר, גם בנפש, גם בגוף וגם בנשמה. יחד עם זאת היא רוצה להשתנות לאישה בנפש, גוף ונשמה. היא מדגימה את תצורת החיברות והצורך של החברה והלמידה כדי לשנות את הזהות לכדי אישה. הזהות שהיא מציגה היא שונה מבדרך כלל, כיוון שאינה מספרת על שמץ של אישה/נשיות/נקבה שבה.

בניגוד אליה, Celtic Katie מציגה הסברים לגבי היותה אישה והרצון להיות ככזו:

"...I never did develop male mannerism. Being a guy was a complete act for me. So when I transitioned, I just stopped acting like a "guy" and would just be myself. For the first time in my life, I just relaxed and let whatever just

come out. So I didn't necessarily have a boy/girl mode other than the act I was doing to try to be a boy prior to transition. After having transitioned I don't "act" like a girl, I just be myself and that natural behavior seems to fall within the stereotypical female behavior range.

...

But, this is just the way I am. COMPLETE transition was the ONLY way for me..." (Celtic Katie, 20:35, 12.8.2007)

היא חשה שהיא כזהות מוחלטת של אישה, והיא לא הייתה תחת מצב כלשהו מיוחד של נער/נערה לפני. ה"טבעיות" היא נקודת המפתח בזהות שלה.. השינוי גרם לה גם לרווחה נפשית גבוהה יותר, כי אינה צריכה כעת להיות לחוצה, אלא לחיות במגדר שבו היא חשה בנוח. היא אומרת שהיא לא משחקת כאישה, והמשחק היה בעצם הזהות האישית הקודמת. כך גם הכותבת הבאה מבינה שהמשחק שלה בעבר לא היה טוב:

"... I knew I did not want to be a man at that point, and I started to understand why I was constantly bullied and harassed for not acting like a "boy". I didn't act like a boy, it just wasn't my nature. So I figured at that point I wanted to be a girl." (Shaded seraph, 20:43, 13.8.2007)

הטרנסג'נדרים מדברים על דברים שבאים להם בטבעיות²⁶ ודרך כך הם פותחים בפנינו הסבר חדש בנוגע לתופעת הבריונות. הבריונות כלפי חריגה מגדרית מגיעה על בסיס מה שנחשב כלא-טבעי בעת שרואים את התנהגותו של אדם. כאשר יש חריגה מגבולות החברה, כמו גם התנהגות "לא-טבעית", החברה נוקטת סנקציות. כך גם התנהגות "לא טבעית" מעודדת אנשים לקיים את המגדר האמיתי שהם חשים בו, כיוון שכאשר הם מגיעים לשלב של חריגה, הם כבר לרב לא יוכלו לחזור אחורה למגדר שהחברה הקצתה להם, ועל כן יעודדו לעבור למגדר שהם חשים חלק ממנו.

²⁶ השימוש במילה טבעי גם הוא מובנה חברתית כמובן והטבעיות היא משהו מובנה.

את אי-החריגה רואים בהסברים של חלקם כמו ההסבר הבא:

"when people ask me how do I know I want to become a female, this is the most conclusive evidence I can provide:

During sexual intercourse, I have no desire to penetrate, but I most surely want to be penetrated.

Men are designed to penetrate, women are designed to be penetrated.

Therefore, I am woman." (Tracy1980, 05:21, 08.09.2008)

היא מספרת על הוכחה לאישה כצד הפסיבי. היא מדגימה תבניות מחשבה חברתיות מקובעות שהשתרשו עמוק. יש גם זוגות הטרוסקסואלים שבהם גבר נחדר, כמו גם הומוסקסואלים שיש גברים נחדרים רבים שאין להם כל רצון להפוך לאישה. הזרות שהיא מציגה היא הפשטה של האידאות החברתיות תוך כדי שימוש בפן אלים, כיוון שאם הגבר חודר והאישה נחדרת ומוצגת כצד פסיבי בלבד, ללא שום ניואנסים, היא מציגה תבניות מחשבה חברתיות סטריאוטיפיות שמוכיחות את תפקיד האישה כחלשה וכצד שדואגים לו ומטפלים בו.

דין

הטרנסג'נדר²⁷, כמו כל אדם, עובר תהליכי סוציאליזציה. הסוציאליזציה שלו מתחילה בילדותו, כאשר מתובנת למגדר שמתאים למין בראי החברה ושלא יתאים לו בשלב מאוחר יותר בחייו. לאחר מכן, כשהוא מבין שהמגדר אינו תואם לתחושותיו, הוא מנסה לעבור תהליכי סוציאליזציה מודעים, ופה טמון השוני הגדול. הטרנסג'נדר הופך על פניו את תהליכי המגדור והמשטור המגדרי הסמויים מן העין והופך אותם לגלויים, כמו למשל כאשר הוא בוחר להתלבש במגדר אחר משיוחס לו, או מנסה ללמוד החזקת סיגריה, דיבור²⁸, הליכה ואפילו עמידה. חשיפת וגילוי תהליכי המגדר לא נשארים בבחינת המרחב הפרטי של הטרנסג'נדר אלא יוצאים החוצה. זה קורה במצבים הלימינאליים שהוזכרו מקודם. כאשר לציבור הכללי לא ברור מהו המגדר וגילומי המגדר שמופיעים בפניו, גם הוא נאלץ לרגע לעצור ולחשוב על מה זה מגדר, גבריות, נשיות ועוד.

בשל האופן המיוחד בו הטרנסג'נדר מבצע תפקידים מגדריים הוא מהווה סוכן חיברות אפילו אם הוא לא מתכוון לכך. הוא נמצא במצבים לימינאליים רבים לאורך חייו, בעיקר במקומות כמו ישראל והעולם המערבי שם עליו להוכיח שחי תקופה במגדר האחר משמיוחס לו בלידה על מנת שיוכל לעבור ניתוח מסובסד. עקב מצבים לימינאליים אלו, תצורת המגדר של הטרנסג'נדר אינה מתאימה ואינה עולה בקנה אחד עם המוכר לאדם ברחוב. תחילת תהליך לקיחת ההורמונים גורם לפנים לעבור שינויים, כך שיראו לא לגמרי גבריים, או נשיים, כמו גם יצירת שיער במקומות שונים בגוף. הלבוש של הטרנסג'נדר אינו הולם את המגדר המצופה מהמין האנטומי, וכך נוצר שינוי מגדרי, או איתגור לרגע קל של הסדר החברתי המגדרי. האיתגור הוא לתקופה מסוימת בלבד, כיוון שעל מנת שיהיה שינוי מגדרי רחב צריך ליצור חזות מתמשכת כזו, ולא לשאוף ולהגיע למגדר האחר²⁹. שינוי מגדרי רחב ניתן לעשות רק על ידי חיברות של קבוצה גדולה של נשים. הדגש פה הוא על "נשים", כיוון שגברים יכולים "לעבור" יותר בקלות ברמות שונות של תפקודים מגדריים ומוטלות עליהם פחות סנקציות (Chiland, 2003). קטגוריות נבנות אחת דרך השניה (Butler, 1991), לכן הטרנסג'נדר והמגדרים השלישיים עוזרים להבין את משמעות המגדרים הקיימים ולאשרר מחדש³⁰ את הסדר המגדרי-חברתי, כמו גם הבנה של זהותם העצמית על ידי ניגוד וניכוס של החברה. באטלר מתארת שימת

²⁷ פרק זה נוקט בלשון גבר לשם הנוחות. הכוונה גם לטרנסג'נדריות בכל הכתוב טרנסג'נדרים, אלא אם מצוין אחרת.

²⁸ נושא שלא עלה בדיונים פה, אך יש הבדלים גדולים בתבניות הדיבור בין גברים לנשים.

²⁹ זוהי אחת מהמטרות העיקריות של הג'נדרפאקים.

³⁰ כיוון שבסופו של יום הם בוחרים מגדר קיים ומתיישבים לפיו.

ליפסטיק כצורה של girling, הסובייקט נהיה מובן דרך הפעולה עצמה. היא טוענת שהפעולה יוצרת את הסובייקט, או מה שנראה כסובייקט. אין מגדר מאחורי הבעת המגדר. אין סובייקט אותנטי לדבר עליו (Butler, 1999). לעיתים מגדר נתפס כעשיה שאף אחד אינו יודע עליה ואינו רוצה לדעת. אדם אינו עושה מגדר לבד, אלא עם אחר או בשביל אחר. המגדר שלי הוא מחוץ לעצמי. הצורה שבה אני שופט מישהו היא לא רק איך אני מכיר אותו ואת מגדרו, אלא איך אני תופס את עצמי בהקשר למגדר שלי, התחושה, החשק, הגוף שלי.

אליוט מעלה סברה שכיוון שטרנסג'נדרים מפרים את הסדר החברתי שמיוצג על ידי המגדר, הם יותר מתקדמים פוליטית מאנשים אחרים. טרנסג'נדרים, גם ללא בחירה רצונית ומודעת מצידם, נאלצים להוות סוכנים לשינוי חברתי ולשינוי סדרי מגדר וקונספטים (Elliot, 2009). הדעות חלוקות בקשר לצורה שבה טרנסג'נדרים פועלים לגבי מערכת המגדר. כפי שצוין, פמיניסטיות ובעיקר פמיניסטיות רדיקליות, תראנה בטרנסג'נדרים כדרך לשימור ואשרור הסדר החברתי המגדרי כיוון שהם מתכנסים לתוך הדיכוטומיות המגדריות. מנגד, יש שיטענו שרוב הטרנסג'נדרים לא עוברים בבת אחת ממראה זכר-גבר למראה נקבה-אישה ולהפך, על כן הם נמצאי בשלבי ביניים לא ברורים, ובכך מאפשרים לעוד זהויות מגדריות, עוד התגלמויות של המגדר, להופיע.

לא ברור לחלוטין מממצאי תזה זו מתי הטרנסג'נדר חש שהזהות שלו הושלמה. בצורה גורפת אפשר לטעון שהתחושה הזו מגיעה לאחר הניתוח וההתאוששות ממנו. במחקרו של ויטל FTM טענו, שתחושת הפין נותנת להם את ההגשמה הסופית והזהות שלהם כגבר (Whittle, 1998). גם במחקר זה ניתן לראות שהתפיסה של הטרנסג'נדרים בנוגע לזהות היא התפיסה הפסיכולוגית המקובלת של מונוליתיות מבחינת מין ומגדר ויצירת אדם קוהרנטי. ההודעות של הטרנסג'נדרים שנותחו מעידות על רצונם לממש דפוסים של מבני עומק בתוך החברה. הטרנסג'נדרים יודעים שהניתוח ליצירת פין אינו מושלם, ולא יהיה כזה בקרוב (בניגוד לניתוח ליצירת ואגינה, שהשתכלל מאוד במהלך השנים והפך לכמעט מושלם, הבדל הנובע מסיבות פיזיולוגיות שלא פה המקום לעמוד עליהן), על כן הם מנסים להגשים את הזהות הגברית-זכרית שלהם בדרכים אחרות ביתר שאת. גם אם אין להם פין מתפקד, הם יכולים לטעון להיותם גבר וזכר, כיוון שאחרי שהם שאפו אל האידיאה הזכרית, הם גילו שאין כזה דבר בדיוק כמו שהאדם הממוצע אינו קיים, והמשפחה עם 2.4 ילדים אינה קיימת במציאות. אפשר בצורה גסה לשרטט שני תהליכים: האחד עד השינוי והגשמת חלומם

והרגע שלאחר מכן, שבו עליהם להתנהל במין ובמגדר החדשים שלהם. הודעות כאלו לא נמצאו במהלך התזה הזו, ויתר על כן, גם בקריאת הודעות שלא במדגם מכוון לא הצלחתי למצוא הודעות אלו, לא בעברית ולא באנגלית. הטרנסג'נדרים שלאחר השינוי לרב יענו לשאלות של אחרים, או יספרו על חייהם לאחר השינוי בתגובה לשאלה, אך לא יהיה עיסוק ושיח בנושא החיים לאחר הניתוח, לא ידברו על קשיים של החיים לאחר הניתוח וההגשמה. העדר זה יכול לנבוע מכמה סיבות. לדעתי, העיקרית שבהן, היא העדר הלגיטימציה לדיבור על קשיים ואי הגשמת ציפיות לאחר הניתוח.

כפי שעולה מניתוח הממצאים, השאיפה העיקרית של הטרנסג'נדרים בכל הנוגע לזהותם היא לעבור, להרגיש שלמים עם עצמם, בגוף, בפרפורמנס, בהתנהגות, בקבלה החברתית. לאחר שאותם טרנסג'נדרים הצליחו להגיע לרגע של השינוי, הניתוח או יישום כל ה"טריקים" על מנת לעבור למגדר המחודש, אין להם את אותו מקום ונפח שתפסו בעבר בפורומים הללו. כיצד יעז להלין הטרנסג'נדר על חייו החדשים? על אי-הקבלה? בעשותו כך הוא יראה גם לעצמו וגם לאחרים שקוראים בפורום שהדרך לעולם לא נגמרת, שהמגדר הוא ביצוע יום-יומי שמתרחש שוב ושוב, שלעולם נלחמים על מנת לעבור ולהיות במגדר הנכון ולא תמיד הדרך משתלמת. בחלק מהציטוטים ניתן לראות שטרנסג'נדרים שונים יודעים שניתוח לא יפתור את כל הבעיות, אך כיוון שזוהי השאיפה והיהלום שבכתר הם נכספים לכך. אפשר לטעון שזה חלק מהבניית השיח הטרנסג'נדרים שהם חלק ממנו.

סיבה אחרת הנוגעות לכך היא שאין שיח בנושא ואנשים לא מוצאים את מקומם בדיונים סביב תחושותיהם לאחר הניתוח באותם פורומים, כיוון שרוב משתמשי הפורומים לא נמצאים במצב שלהם. בנוסף להצגה של הטרנסג'נדרים את גופם החדש, אפשר לראות את הנרטיב כמשחק תפקיד מרכזי וחשוב. הנרטיב הוא לעולם אינו נרטיב קוהרנטי ומונוליטי, ולו רק בגלל הסיבה שהטרנסג'נדרים לא חיו חיים כאלו. הטרנסג'נדר חווה סיפור חיים מורכב ביותר שמחולק למקטעים של גילויים, עד לרגע שבו הוא מבין שהוא משתייך למגדר השני, או לחילופין שהמגדר שלו אינו הולם את צרכיו. לאחר מכן באה התנסות במגדר האחר, תחילת השינויים הפיזיולוגיים, שינויים נפשיים, ובהמשך, לפעמים, ניתוח ומגדר אחר לחלוטין³¹. כיוון שהטרנסג'נדר משנה לחלוטין את חייו, הוא לא יכול לספר סיפור חיים ונרטיב מהסוג שאותו אנו מכירים. אם נשווה אותו להומוסקסואל, אזי ההומוסקסואל מספר שתמיד חש שונה, נזכר במשיכה לגברים, התנסויות ועוד. כך גם הטרנסג'נדר

³¹ הנרטיב מכליל ואינו משקף את כלל החוויות.

תמיד יספר זאת, אך ההבדל הוא שאצל ההומוסקסואל קיימת המשכיות ונרטיב ליניארי וישר, בעוד שאצל הטרנסג'נדר הנרטיב הראשוני נקטע (כיוון שנרטיב זה הוא מגדר אחר שאליו גודל) והופך לנרטיב אחר לגמרי עם ספור חיים חדש לגמרי, כיוון שהשינוי שחוה הינו שינוי אסטרונומי בחייו שמשנה את כל מהותו הקודמת.

למשל, החוויה שלה סובייקטיביות גברית אינה רק זיהוי עצמי כגבר, כיוון שכל ה-FTM תופסים את עצמם כגברים. החוויה הזו מורכבת מעוד אלמנטים של תחושות ושל תהליכים פנימיים. ה-FTM מנסים לאמץ חזות גברית, כי הם עדיין נקבות שאינם לוקחים הורמונים ושעברו ניתוח. הטרנסג'נדרים עושים זאת מכיוון שהזהות מתעצבת בקטגוריה הגברית אל מול קטגוריה אחרת כגון נשים, או לסביות בעל חזות והתנהגות גברית. קטגוריות נבנות אחת דרך השניה, לכן הטרנסג'נדר והמגדרים השלישיים עוזרים להבין את המגדרים הקיימים בחברה (Butler, 1991).

טרנסקסואלים שעוברים שינוי מדברים על צורך בשינוי גופני ולא רק מנטלי בחייהם (Connell, 1999). המומנטום והתודעה של השינוי שלהם חזקות, כך שמודעות הגוף עוברת למודעות כללית יותר והיא נהיית מודעות של מין ומגדר השונים מאלו שנולדו איתם ויוחסו להם בלידה. אותה תודעה לנצח תישאר קבועה כיוון שבזכרונם הטרנסג'נדריות תהיה תמידית (Prosser, 1998).

מהממצאים עולה כי החריגה מגבולות המגדר הינו משהו שרוב הטרנסג'נדרים חוששים ממנו. הם לא רוצים להיות חריגים בשום צורה שהיא, לא חריגים כי הם טרנסג'נדרים ולא חריגים בצורה המגדרית³². על אף הנרטיב הכולל וההבניות החברתיות שצוינו, ניתן להסתכל למשל על דנה אינטרנשיונל כחריגה מהטרנסים המקובלים ומהמקובל בחברה. החשוב בהזכרתה פה נובע מכך שהיא דמות מפורסמת ומרכזית, הטרנסג'נדרית הידועה הראשונה בישראל ואשר התקשורת לא התייחסה אליה כאל פריק שואו. יחד עם זאת, דווקא היא נמצאת בחריגות. עמליה זיו טוענת שדנה אינטרנשיונל היא טרנסגרסיבית מכיוון שאינה נמצאת בשום קצה חד, או אפילו דו משמעי של דמות אחת, דבר המתבטא לא רק במגדר שלה, אלא בכלל באורח חייה (זיו, 1998). דנה אינטרנשיונל מלאת סתירות ואינה נותנת גם לאף תפקיד מגדרי לכפות עצמו עליה בתור אישה, טרנסג'נדרית, או שייכת לקהילה הלהט"בית. זיו טוענת שהצורך לנכס ולהצהיר על נשיותה של אינטרנשיונל במדיה

³² חלק מהם כן מבינים שלנצח יהיו חריגים.

הישראלית היא הצורך לאשרר את החלוקה המגדרית שקיימת בחברה הישראלית (זיו, 1998) כיוון שהיא מציבה איום על הבנות בינאריות של מגדר.

שפה

אחת המטרות בבחירת פורום באנגלית ובעברית היתה להשוות בין שפה שרוויה במילות מגדר לבין כזו שלא. על אף שכבר ידוע שלא חובה שהשפה תהיה ממוגדרת א-פריורית כדי ליצור הבדלים בין דיבור נשי ודיבור גברי (Coates and Pichler, 2011), השפה עדיין נראתה כחשובה לבחינת הזהות הטרנסג'נדרית כיוון שהיא מכוננת מגדר, זהות אישית ועוזרת להבנת העצמי. מהממצאים עולה שבכל הנוגע לעניינים שהשפה אינה חשובה להם אימננטית, אין הבדל רב: במעבר ובפרפורמנס הסוגיות והדיונים נשארים דומים בשתי השפות והפורומים. אך כאשר מגיעים לנושאי הזהות, הנרטיב והגוף אפשר לראות הבדלים משמעותיים. ההבדל הראשון שכבר הוזכר בחלק הקודם הינו השימוש במילות המין והמגדר בכל הנוגע לזהות. באנגלית השימוש ב"male" ו"female" שכיח בהרבה מעברית כאשר מדברים על זהויות. בעברית הטרנסג'נדרים ישתמשו רק ב"גבר", או "אישה"³³, אך ישתמשו ב"לשון זכר" ו"לשון נקבה"³⁴ כפי שמקובל בשפה העברית. כאשר טרנסג'נדרים דוברי עברית עוסקים בגוף הם ישתמשו לסירוגין בתוארי מין ומגדר(מין- פיזיות, מגדר- תפקידים של גבר ואישה) אך כאשר יעסקו בזהות, כמעט תמיד ישתמשו בתוארי המגדר. בניגוד לכך, בשפה האנגלית יהיה ערבוב בכל אחד מהחלקים הללו. השימוש הזה אינו נובע מהבדלי זהות עמוקים או רצפים בין מין למגדר שלא ניתן להפרידם. להפך, השימוש נובע אך ורק בגלל הבניות חברתיות בנוגע לנרטיבים, לשימוש במילים הראויות בסיפר הנוכחי. מעבר להבניות החברתיות של תפיסת זהות ותפיסת מגדר בקרב הטרנסג'נדרים, הראיתי שגם קיימת הבניה של נרטיב. הבניית הנרטיב הזו נמשכת עד לכדי בחירת כינוי הגוף שהטרנסג'נדרים ישתמשו בהם ("גבר בגוף של אישה" וכד'). גם במובן זה הטרנסג'נדרים הישראלים ודוברי האנגלית הם חלק מאותן הבניות בינלאומיות. למשל, כאשר טרנסג'נדרים דוברי אנגלית משתמשים לסירוגין בשמות מין ובשמות מגדר, בעוד שבעברית אפשר לראות הבחנות בנושאים שונים (הבדל בין נקבה לאישה), זה נובע מאותה

³³ בעבודה אחרת היה אפשר לבדוק מה זה אומר על הכח ההבנייתי של שפה והשתלטות על הזהות.

³⁴ כפי שצוין, לתפיסתי הלשון היא לשון אישה ולשון גבר.

הבניה של החברה הטרנסג'נדרית שעל ברכיה התחנכו גם אם לא במודע, אלא תוך כדי ספיגת

הדימויים הרווחים בתרבות על כך.

בנוסף, אפשר לראות את העדר ההבדלים המשמעותיים בין הטרנסג'נדרים הישראליים לבין

דוברי האנגלית כעדות לכך שיש תרבות טרנסית מערבית אחת כוללת. רבות נאמר על הקשר שבין

ישראל וארה"ב והמערב, כאשר רב כותבי הטקסטים בפורום דובר האנגלית הם מארה"ב. אפשר

לשער שכיוון שגם הטרנסג'נדרים וקהילת הלהט"ב בכלל מושפעים מתרבות המערב ומארה"ב בפרט,

אם זה ביצוגים טלוויזיוניים, רפואה, פסיכולוגיה, מאמרים באקדמיה ועוד, אז גם הטרנסג'נדרים

וההתגלמויות שלהם יהיו דומים לחברה המערבית שמשפיעה. לכן, במחקרים הבאים, אם החוקר

ידע שפות מתרבויות ששונות במהותן, כדאי להשוות ביניהן. גם אז לא בטוח שימצא הבדל כיוון

שטרנסג'נדרים, אף יותר משאר קהילת הלהט"ב, מוקצים. עקב דחיקה זו, הם נאלצים למצוא לעצמם

פתרונות שונים דוגמת שינוי ההיסטוריה שלהם. חלק ניכר מהטרנסג'נדריות בוחרות בשמות עם גוון

לועזי (כמו שמקומות בילוי לקהל ההומואים עשה בשנות ה-90 ותחילת ה-2000), למשל דנה

אינטרנשיונל שהוזכרה, קים קונקשיין, בל, ושמות שאין להם גוון מקומי. עקב כך הם והן יכולים למצוא

לעצמם זהות קהילתית רחבה יותר שלרב מתחברת לחברה המערבית. כמובן שהדמיון לא נגמר

שם, ואפשר לראות שהשיח דומה עד כדי זהה כמעט לחלוטין בהודעות שצוטטו, בפרוצדורות

הרפואיות שמבצעים, בשיח הפסיכולוגי והפסיכיאטרי ששואב מאותם מקורות.

סיכום

בבסיס התזה עומד המקום המרכזי של מגדר בחיי האנשים, ובאופן יותר ספציפי, הזהות המגדרית. בדרך כלל רובנו חושבים על מגדר כקרקע שעליה מתרחשים דיכויים מסוגים שונים כגון אי-הבעת רגשות של "חולשה" על ידי גברים, אפליית נשים בעבודה על ידי העסקתן במשרות המניבות הכנסה נמוכה יותר, החלטות בממשלה, בתאגידים גדולים ובצבא, התעללות פיזית בנשים, האחראיות העיקריות והעובדות העיקריות בתוך משק הבית בתור עבודה נוספת לעבודה שעליה מקבלות שכר. בתזה זו אנו מגלים שהמגדר הופך לכלי מדכא הפועל על שני המגדרים וביתר שאת. הדיכויים שהוגדרו לעיל הינם דיכויים שמקשים מאוד (בעיקר) על חיי האישה, מתסכלים, גורמים לה להרגיש נחותה, ומונעים ממנה הזדמנויות לבטא את עצמה ולממש את הפוטנציאל שלה. בניגוד לכך, הדיכוי המגדרי בו עסקתי בעבודה זו הינו דיכוי מגדרי מסוג אחר לחלוטין, דיכוי שגורם למצוקות נפשיות עזות אצל חלק גדול מאלו שחווים אותו. אפשר לראות בכך לא דיכוי מגדרי, אלא כפיית מגדר, דבר שחמור יותר מדיכוי על רקע המגדר שעל בסיסו ולתוכו גדל הפרט. כפיית המגדר מוכיחה שוב שהבניות חברתיות הינן בעלת משמעות רבה, עצומה וכוחנית בחיינו. אפשר לטעון שההבניות נוטלות מאנשים את החופש שלהם וכופות עליהם להתנהג בהתאם לכללי החברה הנוקשים, שחלק מהם מהם יותר על ידי פריבילגיות שנולדו אליהן וחלק פחות. יחד עם זאת, המגדר הוא רק קצהו של העומק של ההבניות החברתיות, גם בחברה שבה הבדלים ופערים בין המגדרים בחלוקת משאבים ובכח השונה, יצומצמו באופן ניכר עד שיעלמו, הבניות מגדר בכל הנוגע לזהות מגדרית תשמרנה. לא ניתן לדמיין כיום עולם ללא מגדר, כיוון שבני אדם אינם בעלי חיים, אלא יצורים שחושבים, מתנהגים, מרגישים ובעלי מודעות עצמית גבוהה כך שלנצח ממשיכים לכוון הבניות שונות.

התזה הזו, על אף שעסקה בזהות של טרנסג'נדרים ובהבניות החברה, נוגעת במשהו גדול יותר הקשור לכולנו, הבניות המגדר ומשמעותן בחיינו. אפשר לראות בכך את הצורה הקיצונית של דברים שרובנו העלינו בדעתנו לפחות פעם אחת במהלך חיינו, דיבור בלשון גבר/אישה, לבישת בגדים של המין/מגדר השני, התנהגות שלא אופיינית לנו, כללים שמוכתבים לנו על ידי מי שאנחנו ואינם מתאימים לנו, וגם הנסיון למצוא זהות בחיים מלאי אפשרויות בחירה ומגוון.

הטרנסג'נדרים שהוצגו בתזה זו שואפים להשתחרר מכבלי המגדר, אך רק כדי להיכנס לכבלי מגדר חדשים. הטרנסג'נדרים משמרים, מאשררים ומנכיחים את המגדרים שקיימים. גם חריגתם

מגבולות המגדר נעשית רק כדי לחזור ולהתיישר אל מגבלותיו וחוקיו³⁵. הזהות של הטרנסג'נדרים מתכוננת לעד על ידי החברה ומוכיחה לכולנו, עד כמה לא ניתן להפריד את היחיד מהחברה. בכך הטרנסג'נדרים, בלי כוונה אפילו, מכים מכה ניצחת את האינדיבידואליסטים בהוכחה ש"כולנו רקמה אנושית אחת". אי-אפשר לנתק את העצמי מהזהות החברתית, וכל נסיון להתנתק מהחברה סופו שיוביל אותנו גם לכינון זהות שניתנת להבנה רק על ידי החברה שמולנו. כפי שבאטלר אומרת:

"Let's face it. We're undone by each other. And if we're not, we're missing something."
(Butler, 2006, עמ' 23).

למחקר זה תרומה לשדה התאורטי בעיסוק הטרנסג'נדרים כמו גם האמפירי. מבחינה

אמפירית, ניתוח טקסטים בפורומים באינטרנט הינו יחסית חדשני. בעת כתיבת התזה לא הצלחתי למצוא טקסטים אקדמיים שעוסקים במתודולוגיה זו, כמו גם דיונים עם חוקרים בתחום העלו שזהו תחום חדש ובחיתוליו. עבודות כמו זו יתרמו ליצירת שדה מגובש לכלי המרכזי ביותר בחיינו היום שהוא האינטרנט, ותקשורת שהופכת יותר ויותר לטקסטואלית גרידא.

מבחינה תאורטית, בשדה הטרנסג'נדרים שהולך ופורח בעשרים השנים האחרונות, נמנעים

מלעסוק בשאלות שעלולות בעיני הצד החוקר להפר את ליבת הזהות של הטרנסג'נדר. פרשנים שונים עלולים לראות תזה זו כמערערת על הזהות המגדרית של הטרנסג'נדר ועל הקבלה החברתית של זהות זו כי אנשים נוטים לחשוב שמה שהם מרגישים וחושבים הוא קיומם האוטנטי. רבים אינם מכירים את הקרקע ההבנייתית והכח הרבה שיש לחברה עלינו ועל אמונותינו, תחושותינו ותפיסות העצמי שלנו. כך גם טרנסג'נדרים שיקראו תזה זו עלולים להרגיש מותקפים אישית כאילו יש בבחינת הקלת ראש בחווייה שלהם. כיוון שהטרנסג'נדרים נמצאים במצב רגיש מבחינה חברתית, רפואית ואישית, רבים הכותבים שימנעו מלעסוק בכך. יחד עם זאת, תזה זו אינה מנסה לרגע לערער על הזהות הטרנסג'נדרית, אלא לחשוף את מבני העומק הקיימים בחברה בכל הנוגע למגדר דרך חלק קטן מהחברה שאינו מקובל חברתית. תזה זו מסבירה את המהות של הבניית המגדר על ידי מקרים שבהם המגדר אינו תואם את הזהות האישית שהקולקטיב ניסה להכתיב. כמו כן, מחקרים רבים בנושא הטרנסג'נדרים מתעלמים מהכפייה של החברה עליהם בתחום המגדר והדרך שבה החווייה האישית נוצרת. במקום זאת, המחקרים עוסקים בדרך שבה החברה מכתובה את הזהות, התחושה

³⁵ אין בנאמר פה כדי להעביר ביקורת כלשהי.

האישית שלהם שמנוגדת לחברה, אך לא מבצעים את הקשר שבין השניים. תזה זו עסקה בשילוב שבין כפיית המגדר החיצוני על ידי החברה לבין הזהות הפנימית של הטרנסג'נדרים.

ביבליוגרפיה

- ברשטלינג, אורית. 2008. "דיבור, יש בו התחייבות מסוימת" טרסג'נדריות בעברית. עבודה לשם קבלת תואר מאסטר, רמת גן: אוניברסיטת בר-אילן.
- זיו, עמליה. 1998. "דנה אינטרנשיונל". תיאוריה וביקורת 12-13 : 401-412.
- פוקו, מישל. 1986. תולדות השיגעון בעידן התבונה. ירושלים: בית הוצאה כתר. תרגום: אהרון עמיר.
- פוקו, מישל. 1997. הרצון לדעת. תל אביב: הקיבוץ המאוחד. תרגום: גבריאל אש.
- קונל, ריווין. 2009. גברויות. חיפה:פרדס. תרגום: עודד וולקשטיין.
- רוזין, יעל. 2005. ממד החברות של המרחב הוירטואלי בכינון קהילה לסבית בישראל. עבודת תזה, אוניברסיטת בר אילן.
- Andersenm, Margaret L. 1997. *Thinking About Women: Sociological Perspectives on Sex and Gender*. Boston: Allyn and Bacon.
- Beall, Anne E. and Robert J. Sternberg. 1993 (Eds.). *The Psychology of Gender*. New York: Guilford Press.
- Billings, Dwight B. and Thomas Urban. 1982. "The Socio-Medical Construction of Transsexualism: an Interpretation and Critique". *Social Problems* 29(3):266-282.
- Bolin, Anne. 1998. "Transcending and transgendring. Male-to-Female Transsexuals, Dichotomy and Diversity". In Dallas Denny (ed.) *Current Concepts in Transgender identity*. New York; Garland Press. Pp.63-69.
- Bornstein, Kate. 1995. *Gender Outlaw. On Men, Women, and the Rest of Us*. New York: Vintage Books.
- Bornstein, Kate. 1998. *My Gender Workbook: How to Become a Real Man, Real Woman, the Real You, or Something Else Entirely*. New York: Routledge.
- Bullough, Bonnie and Vern L. Bullough. 1998, "Transsexualism. Historical Perspectives, 1952 to Present". In Dallas Denny (ed.) *Current Concepts in Transgender identity*. New York; Garland Press. Pp.15-34.
- Butler, Judith. 1991. "Imitation and Gender Insubordination" in Diana fuss (ed.) *Inside/Out: Lesbian Theories, Gay Theories*. New York: Routledge. Pp. 13-31.
- Butler, Judith. 1999. *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. New York: Routledge.
- Butler, Judith. 2006. *Precarious Life: The Powers of Mourning and violence*. London:Verso.

- Bussey, Kay and Albert Bandura. 1999. "Social Cognitive Theory of Gender Development and Differentiation. *Psychological Review* 106(4):66-713.
- Chiland, Colette. 2003. *Transsexualism: Illusion and Reality*. Middletown, Conn.: Wesleyan University Press.
- Coates, Jennifer and pia Pichler (Eds.). 2011. *Language and Gender: A Reader*. Malden, MA: Willey-Blackwell.
- Connell, R.W. 1999. "Making Gendered People". In Ferree, Myra Marx, Judith Lorberand Beth B. Hess (Eds.). *Revisioning Gender*. Thousand Oaks, California: Sage. Pp. 449-471.
- Davidson, Laurie and Laurka Kramer Gordon. 1979. *The Sociology of Gender*. Chicago: Rand McNally College.
- Devor, Holly. 1989. *Gender Blending: Confronting the Limits of Duality*. Bloomington: Indiana University Press.
- Docter, Richard F. 1990. *Transvestites and Transsexuals: Toward a Theory of Cross-Gender Behavior*. New York: Plenum Press.
- Eagly, Alice. H, Anne E. Beall and Robert J. Sternberg (Eds.). 2004. *The Psychology of Gender*. New York: Guilford Press.
- Elliot, Particia. 2009. "Engaging Trans Debates on Gender Variance: A Feminist Analysis. *Sexualities* 12(5): 6-33.
- Esptein, Julita and Kristina Straub (Eds.) 1991. *Body Guards: the Cultural Politics of Gender Ambiguity*. New York: Routledge, 1991.
- Fairclough, Norman. 2003. *Analyzing Discourse: Textual Analysis for Social Research*. London: routledge.
- Fausto-Sterling, Ann. 1985. *Myths of Gender: Biological Theories about Women and Men*. New York: Basic Books.
- Fausto-Sterling, Ann. 2000. *Sexing the Body: Gender Politics and the Construction of Sexuality*. New York: Basic Books.
- Gagne Particia and Richard Tewksbury.1998. "Conformity Pressures and Gender Resistance among Transgendered Individuals". *Social Problems* 45 (1): 81-101.
- Goffman, Erving. 1979. *Gender Advertisement*. London: The Macmillan Press.

- Hale, Jacob C. 1998. "Consuming the Living: Dis(re)membering the Dead in the Butch/Ftm Borderlands". *GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies* 4 (2): 311-348.
- Hausman, Bernice L. 1995. *Changing Sex: Transsexualism, Technology and the Idea of Gender*. Durham Nc: Duke University Press.
- Hines, Sally. 2007. *TransForming Gender: Transgender Practices of Identity, Intimacy and Care*. Bristol: Policy Press.
- Hird, Myra J. 2000. "Gender's Nature. Intersexuality, Transsexualism and the 'sex'/gender' Binary." *Feminist Theory* 1(3):347-364.
- Hird, Myra J. 2002. "For a Sociology of Transsexualism". *Sociology* 36 (3):577-595.
- Hubbard, Ruth. 1998. "Gender and Genitals: Constructs of Sex and Gender". In Dallas Denny (ed.) *Current Concepts in Transgender identity*. New York; Garland Press. Pp.45-54.
- Israel, Gianne E., Donald E. Traver and Diana Shaffer(Eds.). 1997. *TransGender Care: Recommended Guidelines, Practical Information, and Personal Accounts*. Philadelphia: Temple University Press.
- Jeffreys, Sheila. 2003. *Unpacking Queer Politics: A Lesbian Feminist Perspective*. Cambridge: Polity press.
- Jeffreys, Sheila. 2006. *Beauty and Misogyny: Harmful Cultural Practices in the West*. London: Routledge.
- Johnson, Katherine. 2007. "Changing Sex, Changing Self". *Men and Masculinities* 10(1):54-70.
- Kuhn, Thomas S. 1996. *The Structure of Scientific Revolutions*. Chicago: University of Chicago Press.
- Kulick, Don. 1998a. *Travesti: sex, gender and culture among Brazilian transgendered prostitutes*. Chicago: Universtiy of Chicago Press.
- Kulick, Don. 1998b. "Fe/male Trouble: The Unsettling Place of Lesbians in the Self-images of Brailian Travesti Prostitues". *Sexualities* 1(3): 299-312.
- Kulick, Don. 1999. "Transgender and Language. A Review of the Literature and Suggestions for the Future." *GLQ* 5(4): 605-622.
- Lorber, Judith. 1993. "Believing is Seeing: Biology as Ideology." *Gender and Society* 7(4): 568-581.
- Lorber, Judith. 1994. *Paradoxes of Gender*. New Haven: Yale University.

- Lorber, Judith. 1999. "Gender and Sexuality". In Ferree, Myra Marx, Judith Lorber and Beth B. Hess (Eds.). *Revising Gender*. Thousand Oaks, California: Sage. Pp. 416-448.
- Lott, Bernice and Diane Maluso. 1993. "The Social Learning of Gender". In Beall Anne E., Rober J. Sternberg (eds.) *The Psychology of Gender*". New York: Guilford Press. Pp. 99-126.
- Mackenzie, Gordene Olga. 1994. *Transgender Nation*. Ohio: Bowling Green State University Popular Press.
- Marion, Iris. "Gender as Seriality: thinking about Women as a Social Collective". In Nicholson Linda and Steven Seidman (eds.) *Social Postmodernism: Beyond Identity Politics*. Cambridge: Cambridge University Press. Pp. 187-215.
- Martin, Biddy. 1994. "Sexualities without Genders and Other Queer Utopias". *Critical Crossing* 24(2): 104-121.
- Mason-Schrock, Douglas. 1996. "Transsexuals' Narrative Construction of the "True Self" ". *Social Psychology Quarterly* 59 (3): 176-192.
- Miggi Alicia- "A Sometime Woman: Gender Choice and Cross-Socialization", in F. Haynes and T. McKenna, (eds.), *Unseen Genders: beyond the binaries*. 2001. New York: Peter Lang, pp. 41-50.
- Morris, Rosalind, C. 1994. "Three Sexes and Four Sexualities". *Positions* 2(1): 15-43.
- Prosser, Jay. 1998. *Second Skins: The Body Narratives of Transsexuality*. New York: Columbia University Press.
- Nanda, Serena. 1990. *Neither Man Nor Woman: The Hijras of India*. Belmont, California: Wadsworth Publishing.
- Raymond, Janice G. 1994. *The Transsexual Empire: the Making of She-Male*. New York: Teachers College Press.
- Rosalind C. Morris. "Three Sexes and Four Sexualities: Redressing the Discourses on Gender and Sexuality in Contemporary Thailand". *Positions* Spring 1994 2(1): 15-43.
- Rothblatt, Martine Aliana. 1995. *The Apartheid of Sex: A Manifesto on the Freedom of Gender*. New York: Crown Publishers.
- Sahlins, Marshall David. 1972. *Stone Age Economics*. Chicago: Aldine-Atherton.
- Smith, Marc A. and Peter Kollock. 1999. *Communities in cyberspace*. London: Routledge.
- Stone, Sandy. 1991. "The Empire Strikes Back: a Posttranssexual Manifesto." In *Body Guards: the Cultural Politics of Gender Ambiguity*. Ed by Straub and Epstein, Pp. 280-304.

- Sullivan, Nikki. 2008. "The Role of Medicine in the (Trans)Formation of the "Wrong" Bodies". *Body Society* 14: 105-117.
- Tewskbury, Richard and Patricia Gagne. 1996. "Transgenderists: Products of Non-Normative Intersections of Sex, Gender and Sexuality". *The Journal of Men's Studies* 5(2): 105-125.
- Van Teun Adrianus, Dijk. 2008. *Discourse and power*. Basingstoke, UK : Palgrave Macmillan.
- Walters, William W.A. and Michael W. Ross. 1986. *Transsexualism and sex Reassignment*. Oxford: Oxford University Press.
- West, Candace and Don, H. Zimmerman. 1987. "Doing Gender" *Gender and Society* 1(2): 125-151.
- Whittle, Stephen. 1998. "The Trans-Cyberian Mail Way". *Social & Legal Studies* 7(3): 389-408.
- Whittle, Stephen. 2000. *The Transgender Debate: the crisis surrounding gender identity*. Reading, England: south east press.
- Yaedon-Lee, Tracey. 2009. "Doing Extra-Ordinariness :Trans-Men's Accomplishment of 'Authenticity' in the Research Interview". *Qualitative Research* 9(3):243-261.